Çarşamba
3
MAYIS
1939

TAN MATBAASI
İstanbul Ankara caddesi 102
TELGRAF: TAN. İSTANBUL
TELEFON: 24310. 24318. 24319
BEŞİNCİ YIL — No. 1348
5 KURUŞ

TAN

GÜNLÜK SİYASÎ HALK GAZETESİ

ÇOCUK ANSİKLOPEDİSİ

Muallimlerin ve mektep talebesinin en kuvvetli yardımcısı, çocuğun en zengin kütüphanesidir. Çocuğunu seven her babanın yavrusuna verebileceği en güzel hediyedir. Müessesemiz tarafından neşredilmiştir. Evinizde bir tane bulundurunuz.

Kral Zogo Ile Kraliçe Şehrimize Geldiler

Resimlerini yukarıda gördüğünüz Kral ve Kraliçe ile çocuklarının gelişine ait tafsilât 10 cu sayfada

İki Mihver Arasındaki Siyasî Düello

Yazan: M. Zekeriya SERTEL

Berlin - Roma mihveri siyaset sahasında da şimdi ricat halindedir.

İngiltere ve Fransa, totaliter devletlerin istilâ siyasetlerini durdurmak için, tehdide maruz bütün devletlerin iştirakile bir sulh cephesi kurmıya teşebbüs ettiği zaman Berlin - Roma mihverini bir telâş almıştı. Londra ve Paristen daha evvel davranarak bu devletlerden bazılarını elde etmiye ve bu suretle sulh cephesini parçalamıya muvaffak olmuşlardı. Bir ara muvaffak oluyor gibi de görünmüşlerdi.

Romanya Hariciye Nazırının Berlin ziyaretini, Yugoslavya Hariciye Nazırı Markoviçin Venedik ve Berlin mülâkatları takip etti. Bu mülâkatlar neticesinde Romanya ve Yugoslavyanın bir ara Berlin - Roma mihverine girecekleri, hattâ antikomintern pakta iltihak edecekleri ilân edildi. Bu iki devletin elde edilmesi hakikaten sulh cephesi için bir tehlike teşkil edebilirdi. Çünkü Romanya ve Yugoslavya mihvere girince Balkan Antantı bozuluyor, ve Balkan devletleri parçalanmış oluyordu.

Fakat gün geçtikçe ortalık aydınlandı, ve evvelce işaa edilen bedbin haberler hilâfına bu iki memleketin kendilerine yapılan bütün vaat ve tehditlere rağmen siyasî vaziyetlerinde hiçbir değişikliğe razı olmadıkları anlaşıldı, Gafenko Berlinde yalnız Hitlerin noktai nazarını öğrenmekle iktifa ederek Alman - Romen iktısadî anlaşması haricinde hiçbir taahhüde girişmedi.

Yugoslavya ise ne Venedikte, ne de Berlinde mihvere girmek teklifine yanaşmamış, Balkan Antantına sadık kalmağa mecbur olduğunu, istiklâl ve bitaraflığı muhafazadan başka bir kaygusu olmadığını bildirmekle iktifa etmiştir.

Bu suretle Berlin - Roma mihverinin Balkanları parçalamak için vâki olan teşebbüsü akim kalmıştır.

Hitlerin Polonyayı İngiltereden ve sulh cephesinden uzaklaştırmak için yaptığı tehdit de fayda vermemiş, ademi tecavüz misakının yırtılması da Polonyayı müteessir etmemiştir.

Buna mukabil sulh cephesini kurmak için cereyan eden müzakereler, İngilterenin mecburî askerlik hizmetini kabul etmesi üzerine, süratle inkişafa başlamıştır.

Gafenko Londra ve Pariste yaptığı temas ve müzakerelerden sonra İngiliz - Fransız garantisinin ne suretle tatbik edileceği hakkında İngiltere ve Fransa ile mutabık kalmış, ve Almanyaya doğru değiş[illegible]

(Sonu Sa. [illegible])

Neşriyat Kongresi Açıldı

Kongre tafsilâtı, Başvekil ve Maarif Vekilinin nutukları onuncu sayfamızda

Siyasî Faaliyet İki Cephede de Devam Ediyor

Japon Başvekili

Antikomintern Pakttan Çıkmıyacaklarını Ehemmiyetle Bildirdi

Londra, 2 (Hususî) — Japonya Başvekili Hiruhita bugün beyanatta bulunarak Antikomintern pakta iştirak eden devdair intişar eden şayiaları tekzip etmiştir. Aradaki mesail birliğini takviyeden maksat Rusyanın Garp demokrasilerile teşriki mesaisi kuvvetlendiği takdirde Japon toplarının Velâdivostok limanına taarruz etmeleridir.

Roma mahafiline göre, aradaki mesai birliğini takviyeden maksat Rusyanın Garp demokrasilerile teşriki mesaisi kuvvetlendiği takdirde Japon toplarının Velâdivestok limanına taarruz etmeleridir.

Yine Roma mahafili, Alman orduları Şefi General Bravçiçin ziyareti münasebetiyle İtalya ile Almanya arasında askerî bir ittifakın aktedilmek üzere bulunduğunu bildiren Fransız gazetelerine cevap vermekte ve bu ittifakın ancak İngiltere, Rusya ve Fransa arasında bir ittifakın imzası takdirinde yapılacağını söylemektedir.

Bütün Libya sahili üzerinde bir kum fırtınasının hüküm sürmesi yüzünden General Bravçiç Libyaya çıkamamış ve Sicilyada tayyaresinden inmiştir.

Macar Başvekili Peşte yolunda

Berlin, 2 (A.A.) — Macaristan Başvekili Teleki ile Hariciye Nazırı Csaky, Budapeşteye hareket etmişler ve istasyonda Von Ribbentrop ile Weiszaccker tarafından selâmlanmışlardır. *(Sonu Sa. 10 Sü. 1)*

Ingiliz Başvekili

Avam Kamarasına Sovyetlerle Müzakerelerin Dostane İlerlediğini Bildirdi

Londra, 2 (Hususî) — Mister Chamberlain bugün Avam Kamarasında beyanatta bulunarak Sovyet Rusya ile yapılan müzakerelerin neticesi hakkında sorulan suale cevaben müzakerelerin gayet dostane şartlar içinde devam ettiğini, katî bir neticeye varılmaması yüzünden hissolunan sabırsızlığın İngiltere tarafından gösterilen suiniyet eseri olmadığını söylemiştir

Londra, 2 (A. A.) — Daily Express gazetesi, Sovyet Rusyanın sulh cephesinde çalışması için on beş mayısta Cenevrede İngiliz, Fransız ve Sovyet hariciye nazırları arasında müzakereler olacağını haber almıştır.

★

Londra, 2 (Hususî) — Lehistanın Alman notasına vereceği cevap cumaya beklenmektedir. Leh hükûmetinin Almanyadan mukabil taleplerde bulunacağı anlaşılıyor. Yarı resmî Polska gazetesi hükûmetin daha ileri giderek yeni garantilerle Danzig'deki hukukunu temine çalışacağını, Danzig'in himayesini ve hür şehir statükosunun yeniden tesbitini istiyeceğini söylemektedir. Bugünkü Londra gazeteleri, henüz Lehistan hükûmeti tarafından teyit olunmıyan haberler neşretmekte ve Lehistanın Danzig'i askerî işgal altına alması ihtimalini ileri sürmektedir. Fakat henüz bu malûmatı teyit edecek bir haber alınmamıştır.

Leh gazeteleri, Silezyadaki Al-

(Sonu: Sa. 10, Sü: 6 da)

Sulh Cephesinde 140 Milyonluk Nüfus Var

Bu sabah çıkan gazetelerde, sulh cephesi faaliyetinin ve İngilterenin bu hususta birleştirmek istediği kuvvetlerin ehemmiyetinden bâhis mühim makaleler neşredilmektedir.

Demokrasilerin emniyet şebekesi hakkında da şu dikkate şayan tefsirlerine devam etmektedirler.

Matin gazetesinde Fabry yazıyor:

Hiç bir istatistik aşağıdaki kadar beliğ olamaz:

34 milyon Lehli, 46 milyondan fazla İngiliz, 60 milyondan fazla Fransız ve Şimal Fransasına mensup nüfus ki, hepsi işe sarılmış, 140 milyon nüfus eder. Her şeyden evvel bu yekûnla iktifa edelim. Bu yekûn, huzur içinde yaşamamız ve şiddet kullanmak istiyenlerin cesaretini kırmaklığımız için kâfidir.

Le Jour gazetesinde Bailby yazıyor:

Devletler Alman şantajının önünde daima boyun eğmekten bıkmışlar ve bundan böyle kuvvete kuvvetle mukabeleye azmetmişlerdir. İngiltere bizim saflarımızda seferberliğini yapmış, Amerika da bu saflara girmek için 1914 de olduğu gibi iki sene beklemiyecektir.

Epoque gazetesinde Kirillis, Sovyetler Birliğinin Pasifik milletler arasında yer aldığını kaydettikten sonra diyor ki:

"İngilterenin, Almanya tarafından bir harp çıkarıldığı takdirde önüne dikmek istediği set, Sovyetler Birliğinin müzaharetiyle Romanya, Polonya ve Baltık devletlerinden mürekkep bir settir. Fakat sistemin elzem unsuru, Sovyetler Birliğidir. Sovyetler Birliği anlaşmayı reddetti mi hepsi yıkılır.

Bayan Tabouis, Osuvre gazetesinde diyor ki:

"Almanyanın Orta Avrupada yapılmasına çok taraftar olan Kont Ciano bile, Almanyanın mihvere gittikçe artan nüfuz ve tahakkümüne karşı endişesini gizlemiyor. Faşist gazetelerin, demokrasilerin harpçu politikalarını göstermek bahanesiyle neşrettikleri muazzam İngiliz ve Fransız silâhlanma masrafları efkârı umumiyede müthiş bir tesir hasıl etmiştir.

Populaire gazetesi yazıyor:

Sovyetler Biriliğinin Felemenk, Belçika ve İsviçrenin istiklâl ve toprak bütünlükleri için taahhüt altına girmeğe âmâde bulunduğu anlaşılıyor. Şu şartla ki, İngiltere ve Fransa da Baltık devletlerini garanti etmelidirler.

Bizim yegâne temennimiz müzakerelerin bir an evvel neticelenmesidir. Mihver politikasına karşı sürat lâzımdır.

Humanite gazetesinde Peri yazıyor:

Cuma gününe kadar Fransa ve

(Sonu Sa. 10 Sü. 1)

PENCEREMDEN

İki Fıkra ve Bir Mülâhaza

Yazan: M. Turhan TAN

Üstad İbnül'emin Mahmut Kemal İnalın milli kütüphaneye pek nefis ve pek müfit armağanı olan "Son asrın Türk şairleri" adlı eserin dördüncü fasikülünde ve Kâmil paşa bahsinde - biri metne, biri hâşiyeye konulmuş - iki fıkra var.. İptizale uğramamış takımdan oldukları ve bende bir mülâhaza da uyandırdıkları için onları kitaptan iktibas ediyorum:

"Kemal (büyük şairimiz) Barikai Zaferin bilhassa tebyiz ettiği bir nüshasını - görünebilecek surette - cebine koyup Yusuf Kâmil paşaya gider. Paşa, cebindeki ne? diye sorar. Kemal: "Geçen gün Sahaflardan aldığım eski bir mecmuada güzel bir esere tesadüf ettim. Efendimizin böyle eserleri sevdiğinizi bildiğim için istinsah ettim. Müsaade buyurursanız okuyayım" der. Bir kaç satır okuduktan sonra Paşa: "Kemal bey, dur! Eskiler böyle B... yemezler, bu eser senindir!" der.

İkinci fıkra da şudur: "Kemal bir şiirinin en güzel mısraını okurken - o vakit kâtibi olan-Hüseyin Hilmi paşa takdir ve tebcil makamında: "Viktor Hügo böyle... yiyemez" der, Kemal: "demek ben yerim" dedikten sonra Barikai Zafer fıkrasını söyler!"

Şimdi üstadın münasebet düşürerek naklettiği bu fıkraları okuyan gençlerden çoğu "Barikai zafer" in ne olduğunu, şüphe yok ki, merak edeceklerdir. Muhterem Mahmut Kemal üstadımız, bir küçük kalem zahmetiyle bu mukadder merakı karşılamadıklarından, yâni Yusuf Kâmil paşanın o eserde bulduğu üstünlüğün sebebini söylemediklerinden suhbeti sadre karışmak meselini bile bile bu satırları yazmak lüzumunu duydum:

Barikai Zazer, Namık Kemalin henüz yirmi bir yaşında iken yazdığı küçük bir risaledir. Eski münşilerin üslûbünü taklit ile bu risaleyi yazmıştır. Fakat eski münşi deyip geçmiyelim, onları taklit etmek için derin bir bilgiye, geniş bir ihataya ihtiyaç vardı. İşte Namık Kemal, çok gençken o bilgiyi, o ihatayı elde etmiş ve kendi devrinden evvelki üstadların şivesini kullanmakta gerçekten büyük bir kudret göstermiştir.

Onun öyle bir çağda nasıl kuvvetli bir kalem sahibi olduğunu tebarüz ettirmek için Barikai Zaferden gelişi güzel bir kaç satır alıyorum:

"Sayebanı mervarid efşanı hümayune ki perdei cevahir - tırazı izzü ikbali dâğ - efruzı atlası kevkeb - ârayı sipihr idi ve mehçei âlemtabı ferrü iclâli sine - sûzı kûyı zerrini mihr idi."

Görülüyor ya, bu ayarda bir yazı o yaşta her gencin başarabileceği mucizelerden değildi.

Şimdi kıssadan hisseye geçelim: Kemaller, Ziyalar ve arkadaşları edebiyatta inkılâp yapmak istediklerini ilân ettikleri ve zamanlarına göre ortaya yeni bir dil koydukları vakit eskilerin lisanını o lisanın en yüksek hünerverleri kadar iyi biliyorlar ve kullanıyorlardı. Bu kudretlerine halkı da inandırdıktan sonra: "Biz eskiler gibi yazarız, yazabiliriz ve yazdık. Fakat bu dili beğenmiyoruz, edebiyatta yenilik yapmak istiyoruz" demişlerdi. Tanzimat Edebiyatının nisbî süratle kökleşmesinin başlıca sebebi de budur.

Hangi mevzuda olursa olsun yenilik yapmak isteyenlerin kulakları çınlasın!

DAHİLÎ HABERLER

Nahiye Müdürünü Öldürdüler

Bursa, 2 (TAN Muhabirinden) — Soğukpınar nahiye müdürü Muslihittin, tütün kaçakçıları tarafından öldürülmüştür.

Müdür, mıntakasında sayım vergisi kolbaşısı tayin edilmişti. Sayımı çabuk bitirmek için, Bozbudaklar köyünden, maliye memuru Cemalin yanından ayrılmış, gece saat üçte yanında bir muhtar olduğu halde Kara Işlah köyüne giderken iki yüklü şeylere rastlamış, sahiplerine yüklelerini ne olduğunu sormuş, yükleri tütün olan kaçakçılar, bu suale tabancalarını endaht etmek suretile vecap vermişler, müdür karnından yaralanarak atından düşmüş, muhtar kaçmıştır.

Kaçakçılar da müdürü öldü sanarak kaçmışlardır. Fakat müdür ölmemiş, biraz sonra kalkmış, atına binmiş, köye gitmek istemiş, fakat az sonra yolda ölmüştür.

Cenaze Bursaya getirilmiş, otopsi yapıldıktan sonra, merasimle Emirsultan mezarlığına gömülmüştür. Yapılan tahkikatta, katil kaçakçıların Kayaya köyünden Halil ile Mustafa oldukları anlaşılmış, Halil yakalanmış, suçunu itiraf etmiştir. Mustafa hali firardadır ve aranmaktadır.

Nafıa Vekili Gitti

Hitlerin ellinci doğum yıldönümü merasiminde bulunmak üzere Berline giden heyetimize riyaset eden Nafia Vekili General Ali Fuat Cebesoy, evelki akşam şehrimize dönmüş ve dün akşam Ankaraya hareket etmiştir. Vekil dün, bir muharririmize Berlin seyahati etrafında şu beyanatta bulunmuştur:

"— Almanyaya girişimizde ve orada ikametimizde olduğu kadar Almanyayı terkederken de her tarafta heyetimize karşı gösterilen büyük hüsnü kabulü ve dostane muameleyi bilhassa kaydetmek ve hakkımızda gösterilen bu duygulardan dolayı müteşekkir olduğumuzu söylemek isterim.

Nisanın yirminci günü öğleden sonra Alman Devlet Reisi ellinci yılını kutlayan misafirlerini kabul ettikleri sırada heyetimize karşı hususî bir alâka ve nezaket göstermişler ve sözleri arasında milletimize ve Atatürke ve Millî Şefimize karşı birçok vesilelerle takdirkârlık ve hayranlık duygularını tekrar eylemişlerdir. Şerefli milletimizin ve Büyük Şeflerimizin yabancı bir memleketin dostluk havası içinde büyük bir devlet reisi ağzından samimî ifadelerle takdiri heyetimizi mütehassis etmiştir. İnsan Türklüğünün ve Türk olmanın şeref ve iftiharını böyle geniş fırsatlarda daha iyi hissediyor. Yeni Alman devlet ricali, hususile Hariciye Nazırı Fon Ribbentrop memleketimize ve hepimize karşı pek samimî hisler ve ifadelerle Führer'in hissiyatına ayrıca iştirak etmiş bulunmaktadır. Merasimden sonra Almanyanın birçok şehirlerini gezip dolaştık. Devlet merkezinde olduğu gibi oralarda dahi samimiyet ve hüsnü kabul gördük."

Tayyare Kaçakçılığı Davası

Ankara, 2 (Tan muhabirinden) — Tayyare kaçakçılığında Ekrem König'e bir telgraf vermek suretile memuriyet vazifesini suiistimalden suçlu Ruhinin muhakemesine yarın (bugün) saat onda Ağırceza mahkemesinde devam edilecektir.

Zehirlenenlerden: Ayşe, Mihriban ve Nazik

39 Kişi Sütle Zehirlendi

Evvelki gün, Fatih, Şehzadebaşı, Karagümrük ve Yedikule taraflarında oturanlardan tamam 39 kişi yedikleri balıktan ve sütten zehirlenmişlerdir.

Bunlardan ilk zehirlenen Karagümrükte Canbaz sokağında oturan mütekait Mehmet Ali ile karısı ve çocuklarıdır.

Bunlar seyar bir sütçünün aldıkları bir kilo sütle zehirlenmişler ve Gureba hastanesine gitmişlerdir. Bundan sonra Gureba, Cerrahpaşa ve Yedikule hastanelerine bir çok müracaatlar başlamıştır.

Zehirlenenlerin isimleri şunlardır:

Yedikulede Halilefendi sokağında oturan Mustafa, karısı Ayşe, yine Yedikulede İmrahor mahallesinde oturan Sava, Yorgi, Vahan, madam Sofi ve iki çocuğu, ayni mahallede Çeşme sokağında oturan Abdullah, Seniye, Todori, Eleni, Fatihte oturan Mihriban, Hayriye, Şükrüye, Fatma, Meliha ve Hasan, Şehzadebaşı Kovacılar caddesinde oturan Dimitri, Kayınvaldesi Porisal, yine Fatihte Fenerci sokağında oturan Fehmi, Ahmet, karısı Nazik, kızları Nermin ve Kıymet, komşuları Hilmi, Muhittin, karısı Zehra, Cemal, Fatma, Ahmet Emine, Karagümrükte Canbaz sokağında oturan Mehmet Ali, karısı ve beş çocuğu olarak tamam 39 kişidir.

Sütler lâboratuvara gönderiliyor

Dün zabıta, bunların evlerinde sorgularını yapmıştır. Tahkikata göre bu zehirlenme, daha ziyade sütle balık ve etin beraber alınmasından ileri gelmiştir.

Bu civarda süt satan seyyar sütçülerden, Hasan, Kâzım ve Ali isminde üç sütçü de zan altına alınmıştır. Bu adamların sattıkları sütlerle güğümleri dün adliyeye teslim olunmuş ve müddeiumumilik tarafından da tıbbıadliye gönderilmiştir. Buradan verilecek raporun vakayı aydınlataçağı umulmaktadır.

Diğer taraftan hastaların ifrazatı ile evlerde kalan süt artıkları ve balıklar da belediye kimyahanesinde tahlil edilmektedir.

Dün bu mesele etrafında vali Lûtfi Kırdar bir muharririmize demiştir ki:

"— Bu işin tahkikatına bir sıhhiye müfettişi memur ettik. Sütler başka başka adamlar tarafından satılmakla beraber, bunların sütleri bir toptancıdan aldığı anlaşılmaktadır. Alınacak rapordan sonra meselenin mahiyeti anlaşılacaktır.„

Inhisarlar Idaresi Kolonya Yapacak

İnhisarlar bütçesinin meclis bütçe encümeninde müzakeresinde bulunmak üzere Ankaraya giden İnhisarlar Umum müdürü Adnan Halit Taşpınar şehrimize dönmüştür.

Umum müdür yeni bütçe ve muhtelif inhisarlar işleri üzerinde dün şu izahatı vermiştir:

"— Yeni bütçede yaprak tütün ve sigaralarımızın dış memleketlerde satışının arttırılması için mühim propaganda tahsisatı konmuştur. Şarap ihracatını teşvik için ötedenberi ihracatçılara verilen prim ve tütün hastalıklariyle mücadele tahsisatı da yeni bütçede arttırılmıştır.

Ayrıca idare, yüksek dereceli ucuz bir kolonya imal ederek yakında da piyasaya çıkaracaktır.

Tütün yetiştirilen mıntakalarımızda köylülere tütüncülüğün esaslarını öğretmek için mekteplerde okutulmak üzere küçük bir tütün bilgisi kitabı hazırlanmıştır. Bu eser, bütün köy mekteplerine tevzi edilecektir. Bundan başka tütün kurutulması için fenni temizliğin nasıl yapılacağına dair de tütün ekicilerine bir kitap şeklinde öğüt hazırlanmaktadır.

Ayrıca Türk tütünleri hakkında ingilizce bir eser hazırlanmış ve nefis bir şekilde basılmıştır. Bu kitap Nevyork sergisinde ve İngilterede dağıtılacaktır.„

Alman Heyeti Geliyor

Memleketimize geleceğini evevlce yazdığımız Alman ithalât depermi bürolarının umum müdürü Von Foget reisliğindeki heyet cuma günü şehrimizde bulunacaktır. Heyet ihracat müesseseleriyle temaslarda bulunduktan sonra, Ankaraya gidecektir. Alman heyeti Ankarada resmî makamlarla görüşecektir. Ankara görüşmelerinden sonra Alman heyetinin İran, İrak ve Efganistana kadar gideceği söyleniyor.

Hava Seferleri Başladı

İstanbul - Ankara - Ankara - Adana, Ankara - İzmir arasında hava seferlerine dünden itibaren başlanmıştır. Dün İstanbuldan saat 9.30 da hareket eden ilk tayyareyle Ankaraya yedi yolcu gitmiştir.

Bir Amele Boğuldu

Dün Yenikapı açıklarında bir amele boğulmuştur. Belediye çöpçü mavnasında amelelik yapan Recep, denize dökülmek üzere getirilen çöp dolu mavnaların birisinden ötekine atlarken, denize düşmüş ve yüzmek bilmediğinden boğulmuştur.

Bir Adamı Bıçakla Öldürdüler

Evvelki akşam Cerrahpaşada bir cinayet olmuş, Arap Mahmut isminde bir adam eski karısının kocası Veli tarafından bıçakla 9 yerinden yaralanarak öldürülmüştür.

Aksarayda Açıkgöz mahallesinde oturan Veli altı ay evvel Ayşe isminde bir kadınla evlenmiştir. Ayşenin bir sene evvel ayrıldığı Arap Mahmut ismindeki kocası sık sık Velinin evine gelmekte ve fırsat buldukça, Ayeşeye musallat olup Veliden ayrılmasını ve tekrar kendisi ile evlenmesini söylemektedir. Evvelki akşam hayli sarhoş olan Arap Mehmut yine Ayşenin evine gitmiş, fakat bu sefer Veli ile karşılaşmıştır. Aralarında çıkan kavgada Veli Mahmudu bıçakla 9 yerinden yaralamıştır. Yarlı Cerrhpaşa hastanesine kaldırılmışsa da, bir müddet sonra ölmüştür.

Hâdiseyi müteakıp firar eden suçlu dün sabah bıçağı ile beraber yakalanmış, tahkikata başlanmıştır.

Konservatuvar Binası Için Yeni Karar

Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar, İstanbulda yapılacak konservatuar, tiyatro ve belediye gazinoları gibi müesseseler üzerindeki tetkiklerini ikmal etmiştir.

Bu müesseseler için, evvelce yapılmış olan plân ve projelerde bazı tadilât yapılacaktır.

Bu arada bir buçuk milyon lira sariyle Şehzadebaşında yaptırılmak istenilen konservatuvar binasının inşa bedeli 500 bin liraya indirilmiştir. Asıl büyük konservatuar, Taksimde yapılacaktır. Bu büyük konservatuarın yanında bir de tiyatro bulunacaktır.

Bu konservatuar yapılıncıya kadar da Tepebaşındaki tiyatro binasından istifade edilecektir.

Tiyatro da bugünkü Asrî sinemanın bulunduğu yere alınacaktır.

Gardenbar için de, yeni tiyatroya bitişik bir bina inşa edilecektir. Belediye bu yeni tesisata ait plânların hazırlanmasını mimar Gotyeye vermek istemişse de Gotye, meselenin bir defa da Prost tarafından tetkik edilmesine lüzum göstermiştir.

★ Konservatuarın ıslahı için bir istişare heyeti kurulmuştur. Heyet, dün valiyi ziyaret etmiştir. Bu hususteki tetkikler ikmal edilinceye kadar konservatuarın 939 senesi bütçesi Şehir Meclisinde görüşülmiyecektir.

Mustafa Nuri Geldi

Ticaret Vekâleti müsteşar muavini Mustafa Nuri dün, Vekâlete ait işler hakkında tetkikatta bulunmak üzere şehrimize gelmiştir.

MÜTEFERRİK:

Sahte Markalı Kumaşlar

Bazı fabrikaların yerli kumaşlar üzerine ecnebi markalar koyarak satması işini tahkik etmek üzere Iktısat Vekâleti şehrimize bir sanayi müfettişi göndermiştir. Halkı lüzumsuz yere yerli malı aleyhine sevketmesi ve ecnebi mallara fuzulî bir propaganda vasıtası olması ve bilhassa altı liralık bir kumaşı 12 liraya satmak gibi halkı zarara sokmak itibriyle bu meseleye ehemiyet verilmiştir. Müfettiş büyük mağazalardan başlıyarak tetkikatını ilerletmektedir.

DENİZ ve LIMANDA:

Deniz Ticaret Müdürlüğü

Verilen haberlere göre, Münakale Vekâleti İstanbul Deniz Ticaret müdürlüğü teşkilâtını lâğva karar vermiştir. Bu takdirde, İstanbul, İzmir, Mersin, Zonguldak, Samsun ve Trabzonda bulunan liman tescil dairelerinin kadroları genişletilerek merkez liman teşkilâtı haline getirilecek ve küçük limanlar merkez teşkilâtına bağlanacaktır.

★ Yunan bandıralı Andres vapuriyle dün limanımıza muhtelif milletlere mensup 400 kadar seyyah gelmiştir.

POLİSTE:

Ağır Bir Yaralama

Evvelki gün Alibey köyünde ağır bir yaralama vakası olmuştur.

Her ikisi de Alibey köyünde oturan İbrahim oğlu Süleymanla arkadaşı Ali, şakalaşırlarken işi kavgaya çevirmişler ve bu sırada Ali Süleymanı bıçakla karnından ağır surette yaralamıştır. Yaralı baygın bir halde Beyoğlu hastanesine kaldırılmış, suçlu bıçağı ile beraber yakalanmıştır.

● Balatta Vapur iskelesi caddesinde 20 numaralı evin tamiratını yapan Ahmet isminde bir işçi ikinci kattan sokağa düşerek muhtelif yerleri kırılmıştır. Yaralı, baygın ve ifadeye gayri muktedir bir halde Müsevi hastanesine kaldırılmıştır.

SUAL

KARİLERİMİZİN SUALLERİNİ BURADA CEVAPLIYORUZ

S — Amerika devletleri ne zaman birleştiler?

C — Amerikadaki devletler müstakil olmadan evvel 17 inci asırda birer İngiliz müstemlekesiydiler. Evvelâ 13 müstemleke istiklâlini ilân etti. Bunlar istiklâllerini muhafaza için birleşmek zaruretini duydular ve işte bugünkü Birleşik Amerika devletinin nüvesini teşkil ettiler.

1765 te Nevyorkta bir kongre toplandı, 1774 te bu kongre bir konfederasyon kanunu hazırladı, 1781 de bütün devletler bu kanunu tasdik ettiler, bir sene sonra teşkilâtı esasiye kanunu yapıldı, bu kanun mucibince de bugünkü Birleşik hükûmet teşkil edildi. 30 nisan 1939 tarihi -ki bu tarihte beynelmilel Nevyork sergisi açılmıştı- Birleşik Amerika devletlerinin ilk Cümhurreisi Vaşingtonun Reisicümhurluk vazifesini ifaya başladığının yüz ellinci yıl dönümüydü.

●

S — Çocuğun sıhhatli olması için mutlaka tombul ve şişman olması mı lâzımdır?

C — Bilâkis. Tombulluk ve şişmanlık mutlaka sıhhate delâlet etmez. Şişman çocuklar ekseriya sıhhatsizdir. Sıhhatli çocuğun sikletinin tıbbın tayin ettiği sikletten fazla olmaması lâzımdır. Bu sikletten eksik olmak gibi, fazla olmak da sıhhatsizlik ifade eder, çünkü şişman çocuğun bütün adaleleri lâpa haline gelmiştir. Şişman çocuklardaki yağ fazlalığını bedenî hareketlerle eritmek lâzımdır.

●

S — Sıcaklarla beraber karasineklerin çoğalması da başladı. Hepsi de kocaman kocaman mahlûklar, ne vakit doğdular, ne vakit büyüdüler?

CEVAP

C — Kışın sineklerin hepsi ölmezler, mühim bir kısım sinekler sıcak kovuklar bulup oralarda saklanırlar. uyuşup kalır ve kış mevsimini derin bir uyku içinde geçirirler. Havalar ısınır ısınmaz meydana çıkarlar.

Karasinek ekseriyetle pis mıhitlerde bulunur, bunların izacatından kurtulmak için evvelâ civarı temizlemek, muhitte gübrelik, çöplük ve saire gibi sineklerin musallat olacağı ve üreyeceği yerler bulundurmamak lâzımdır.

TAKVİM ve HAVA

ÇARŞAMBA
3 Mayıs 1939

5 inci ay	Gün: 31	Kasım: 177	
Arabî: 1358		Rumî: 1355	
Rebiülevvel: 14		Nisan: 20	
Güneş: 4.57	— Öğle:	12.10	
İkindi: 16.03	— Akşam:	19 06	
Yatsı: 20.50	— İmsâk:	3.00	

Hava Vaziyeti

Yeşilköy meteoroloji istasyonundan alınan malûmata göre, hava yurdun doğu ve cenup doğusu bölgelerile orta Anadolunun ve Karadenizin şark kısımlarında kapalı ve yer yer yağışlı, diğer bölgelerde umumiyetle çok bulutlu ve mevzii yağışlı olarak geçmiş, rüzgârlar Ege bölgesinde şimali, diğer yerlerde garbî istikametten orta kuvvette esmiştir.

Dün İstanbulda hava bulutlu geçmiş, rüzgâr muhtelif istikametlerden saniyede 1 - 2 metre hızla esmiştir. Saat 14 te hava tazyiki 1017.0 milibar idi. Sühunet en yüksek 19.2 ve en düşük 6.7 santigrat olarak kaydedilmiştir.

BUGÜN

Deniz Teslihatı Yarışı

Yazan: Ömer Rıza DOĞRUL

Her Hitlerin son nutkunu irat ettiği sırada ilga ettiği mühim muahedelerin biri, 1935 senesinin 18 haziran günü, o zaman Hariciye Nazırı olan Sir Samoel Hor ile Almanyanın Londra sefiri Von Ribbentrop arasında mübadele edilen notalarla aktolunan İngiltere - Almanya deniz anlaşmasıdır. Muahedenin esası, Alman donanmasının tonaj bakımından İngiliz donanmasına göre yüzde 35 nisbetini muhafaza etmesidir.

O zamanki vaziyet ile bugünkü vaziyet arasındaki farkı tebarüz ettirmek için Sir Samuel Horun notası na bir nazar atfetmek kâfidir. İngiliz Hariciye Nazırı iki hükûmet arasında daimî ve sarih bir anlaşma yapıldığını anlattıktan sonra bunun bütün deniz devletleri arasında deniz teslihatının tahdidini kolaylaştıracağını söylemişti. Fakat 1935 te daimî mahiyette sayılan muahede, ancak 1939 senesinin nisanına kadar yaşamakla, daimiyet mefhumunun ne kadar küçüldüğünü ve ne kadar manasızlaştığını göstermiştir. Muahedenin iki donanma arasında tayin ettiği nisbet de daimî mahiyette sayılıyor ve bütün Alman donanmasının tonaj itibariyle bu nisbeti geçmemesi kararlaştırılmış bulunuyordu.

Muahedenin ilgasına kadar iki taraf bu nisbet dairesinde hareket etmiş hattâ, deniz mütehassıslarına göre, Almanya son dört sene zarfında yaptığı deniz inşaatına rağmen, halâ İngiliz donanmasının yüzde otuz beşi nisbetine varamamıştır.

Ayni mütehassıslar, bu nisbetin kolay kolay ve bir kaç sene içinde bozulamıyacak mahiyette olduğuna kanidirler. Çünkü modern zırhlılar kolay kolay inşa edilememektedir. Bir saffı harp gemisinin inşası, üç dört yıl sürüyor, ve bir kruvazör ancak üç yılda ve büyükçe bir muhrip iki yıl, hiç olmazsa bir buçuk yıl içinde inşa olunabiliyor. Otuz beş nisbetini ihlâl ederek İngilizlerin inşa kabiliyetini aşmak, ve yavaş yavaş onlara yaklaşmak imkân dairesinde değildir.

Muahedenin Almanyaya temin ettiği mühim istifadeler vardı. Bunların biri Almanyanın donanmasını yeniden inşa etmekte olması ve bu yüzden bütün zırhılılarını en son sistem olarak ortaya çıkarmasıdır. Buna mukabil İngiliz donanmasında modası geçmiş bir çok parçalar kalacaktı.

Fakat Alman donanmasının İngiltereye karşı yüzde otuz beş nisbetini muhafaza etmesi onun hesabına adetâ İngiltere ile müsavat mahiyetindeydi. Çünkü Almanya bütün deniz kuvvetlerini Şimal denizinde toplayabildiği ve Kiel limanı vasıtasile Baltık deniziyle de temasını muhafaza ettiği halde İngilterenin bütün deniz kuvvetlerini bir tek stratejik hat üzerinde toplamasına imkân yoktur.

Bu da onun muhtelif sahalarda muhtelif filolar bulundurmak mecburiyetinde bulunmasından ileri geliyor. Vaziyet bu bakımdan tetkik olunduğu takdirde Alman donanmasının İngiliz donanmasına nisbeti yüzde altmışa yükselmektedir.

Muahedenin ilga edilmiş olmasına ve yeni bir muahedenin müzakeresi bahis mevzuu olmadığına göre iki taraf arasında deniz teslihatı yarışının başlayacağına hükmetmek lâzım gelir.

Fakat yukarıda anlattığımız bu yarışın vaziyeti bozması kolay değildir. Bilhassa İngilterenin inşa kudretini yenmek, imkânsız sayılabilir. Yarış başladığı takdirde İngilterenin yarışı kazanacağına hükmetmek her halde bir mübalâğa teşkil etmez.

KISA HABERLER

● Littorio İtalyan şirketi, Tirandan geçmek üzere, Sofya ile Roma arasında tesis edilecek olan hava hattında bir tecrübe uçuşu yaptırmıştır. 15 mayıstan itibaren Sofya ile Roma arasında haftada üç defa muntazam seferler yapılacaktır.

● Paris ile Saigon arasında seri bir hava münakale yolu tesisine çalışan Fransız tayyarecisi Denis, Hindistanda Mitnaporun 50 kilometre garbinde yere inmeğe mecbur olmuştur.

SON HABERLER

Voroşilofun nutku:

"Sovyet Ordusu Faşizmin Yaratmak Istediği Dünya Harbine Mani Olacaktır,,

Moskova, 2 (A. A.) — Voroşilof, 1 Mayıs münasebetiyle Kızıl meydanda söylediği nutukta ezcümle demiştir ki:

"Beynelmilel vaziyetin müthiş bir ihtilât arzettiği anda, bütün dünya işçileri ve kapitalist memleketlerin bütün namuslu insanları Sovyeler Birliğinin müstemirren dünya barışı lehinde mücadele eden bir memleket olduğunu anlayacaklardır. Tersini anlamakta menfaatı olanlar hariç olmak üzere bütün dünyaya malûm olan bir şey vardır ki, o da, işçi ve köylü ordusu barışın hakiki müdafii olmuştur. Ve öyle kalmaktadır. Sovyetler Birliği ordusu, kuvvetli ve kudretlidir. Fakat Sovyet yuvasının eşiğine ayak basacaklar müstesna olmak üzere kimseyi tehdit etmemektedir.

Arzu edilmeyen böyle bir misafir ezilecektir. Faşizm tarafından tertip edilen 2 nci dünya harbi bütün dünyayı istilâ tehdidi altında bırakmaktadır. Bu ikinci dünya kıtalinin genişlemesine mani olmak için yegâne çare şantaj usulleriyle hareket eden mütaarrızlara karşı konulacak hakikî kuvvettir. Sovyet milleti, onun partisi ve hükûmeti bütün bunları son hâdiselerden çok evvel derpiş ettikleri için gerçek surette kuvvetli bir ordu teşkili yolunda her şeyi yapmışlardır.

Milletimiz barışı seviyor ve bu büyük menfaatlerini tamamen müdriktir. Onun için bütün dünyada mücadele ediyor. Fakat milletimiz ayni zamanda mücadele etmesini de bilir ve sever. Böyle bir mücadele de, tam ve nihaî zafere kadar silâhı elden bırakmıyacaktır. Kızılordu ve donanma kuvvetlidir, yenilemez. Fakat bu iki kuvvet Sovyet milleti adını taşıyan muazzam ordunun yalnız öncüleridir. Böyle bir ordu daima yenilmez bir kuvvet olmuş, öyle kalmakta ve daima da böyle kalacaktır.

Kızılordunun geçit resmi

Moskova 1 Mayıs münasebetiyle bir bayram manzarası almıştı. Meydanlar, caddeler, resmî ve hususî binalar bayraklarla donatılmıştı.

Saat onda Stalin, Molotof, Kaganoviç, Kalinin, Mikoyan, Andreef, Litvinof ve diğer rical tribünlerine geldiler. Stalin ve silâh arkadaşları halk tarafından hararetle alkışlandılar. Müdafaa komiseri mareşal Voroşilof atla geldi geçide kumanda eden mareşal Budyenny'nin raporu dinlendikten sonra geçit başladı.

Geçit iki saat kadar sürdü ve çok parlak oldu.

İNÖNÜ Gnr. Veygandı Kabul Etti

Ankara, 2 (A. A.) — Reisicümhur İsmet İnönü bugün saat 17 de general Veygandı kabul buyurmuşlardır. Kabul esnasında Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu ve Fransız büyük elçisi Massigly hazır bulunmuşlardır.

Genel kurmay başkanı mareşal Fevzi Çakmak da bugün general Veygand şerefine Ankarapalasta bir öğle ziyafeti vermiştir. Ziyafette Fransız büyük elçisi Massigly, Hariciye vekili Şükrü Saracoğlu, millî müdafaa vekili Naci Tınaz ile millî müdafaa ve genel kurmay, hariciye vekâleti ve Fransız büyük elçiliği erkânı hazır bulunmuşlardır.

General Veygand şerefine Fransız büyük elçisi Massigly tarafından bir ziyafet verilmiştir.

Ziyafette Başvekil Refik Saydam, Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu, Milli Müdafaa Vekili Naci Tınaz ile kordiplomatik hazır bulunmuştur.

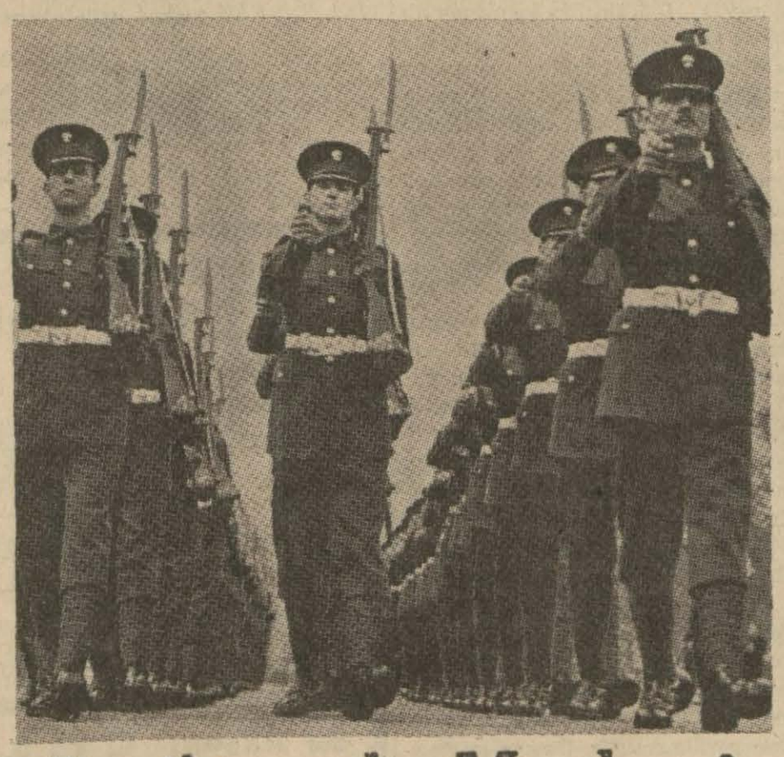

Ingilterede Mecburî Askerlik Kanunu Neşredildi

Londra, 2 (A.A.) — Askerî mükellefiyet hakkındaki kanunun metni evvelki akşam neşredilmiştir. Kanunda 20 yaşına gelen ve 21 yaşını henüz ikmal etmemiş olan bütün erkek İngiliz vatandaşlarının İngilterede bir askerî talim devresine iştirak etmek üzere kaydedileceği tasrih edilmektedir.

Kayıt servisleri iş nezaretine tevdi edilecektir.

Hizmet etmek yaşına gelen vatandaş kaydedildikten sonra sıhhî bir muayeneye tâbi tutulacak, muayeneyi müteakıp, on günlük bir mühlet içinde, kendisine gösterilecek olan mahalle gitmek üzere bir ihbariye alacaktır.

Bu suretle davet edilen gençler, Milis sıfatiyle hizmete alınacaklar ve 6 ay müddetle hususi bir talim devresi geçireceklerdir. Fasılasız devam edecek olan bu talim devresini ikmal edenler, üç buçuk sene müddetle yardım kıtalarından birinde veya munzam ihtiyat kuvvetlerinde hizmet edeceklerdir.

Chamberlain ve Samuel Hoare'in daveti üzerine bu sabah Londraya gelecek olan Şimali Irlanda Başvekili Lord Craigavon, mumaileyhim ile birlikte askerî mükellefiyet kanununun bazı kısımlarını tetkik edecektir.

Daily Herald müstesna olmak üzere bütün Ingiliz matbuatı mükellefiyet kanununu musait bir şekilde karşılamaktadır.

News Chronicle gazetesi, hükûmetin tuzakların en buyüğünden kurtulduğunu yazmaktadır. Patronları askerlik hizmetini bitiren memurlarını tekrar işe almağa icbar eden madde ancak hararetle tasvip edilebilir.

Diğer cihetten kimse hizmetten istisna edilmiyecek ve hakikî demokrasiler bundan memnun olacaklardır.

Daily Telegraph, kanunun kabul edilmesine gösterilen istıcali tasvip etmekte ve şöyle demektedir:

"Bu hal icap eden bütün ciddiyetiyle pek gayri muayyen bir vaziyetin ve pek ağır taahhütlerin derpiş edildiğini göstermektedir. Askerî mükellefiyet kanunu bütün beynelmilel vaziyet üzerinde anî ve aşikâr bir tesir bırakmıştır.

Yahudiler askere alınacak

Londra — Avam Kamarasında beyanatta bulunan Harbiye Nazırı Hor Belişa, Filistin Yahudileri için, harp zamanında bunlardan memleketin müdafaasında istifade etmek üzere bir kayıt defteri açılacağını haber vermiştir.

★

Ticaret Nazırı Stanley hükûmetin yakında parlâmentoda bir kanun lâyihası vererek vapurlar sahiplerinin vapurlarını hurda demir olarak satmalarının menedileceğini ve bu vapurları yedek gemi temini için hükûmete teklif eylemeğe mecbur kılınacağını söylemiştir. Bu tedbire sebep ecnebilere vapur satılmasının önüne geçmektir.

★

İrlanda Başvekili De Valera bugün mebusan meclisinde yaptığı beyanatta mecburî askerliğin şimali İrlandadaki altı vilâyette cebren tatbikını İngiltere hükûmeti nezdinde şiddetle protesto ettiğini bildirmiştir.

Araplar İngilizleri Sardılar

Filistinde Bir Ayda 41 Arap, 14 Yahudi, Beş İngiliz Öldürüldü,

Hayfa, 2 (A. A.) — Arap çeteleri Karmel dağı civarında İngiliz kıtaatını muhasara etmişlerdir. Çeteler Nasıraya hücum ederek şehre girmişler ve İngiliz taraftarı olan arap ailelerinin evlerine ateş verdikten sonra şehirde iki saat kalmışlar ve bilâhare İngiliz kuvvetlerinin muvasaleti üzerine çekilmişlerdir. Kıtaat telefon hatları kesilmiş olduğundan daha evvel haber alıp yetişememiştir.

Hükûmet tekrar vaziyeti ele almıştır. Çetelere karşı çok şiddetli bir tenkil hareketi hazırlanmaktadır.

★

Hayfa 2 (A. A.) — Evvelki akşam bir askerî karakol ile bir arap çetesi arasında ateş teati edilmiştir. Atılan mermilerden biri civarda bulunan bir manastırın penceresinden girerek bir İtalyan rahibesini yaralamıştır.

★

Nisan ayı zarfındaki tethiş hareketlerinin bilânçosu şudur: 41 arap, 14 yahudi, 5 İngiliz ölmüş, 26 arap, 23 yahudi ve 7 İngiliz yaralanmıştır.

Bundan başka yahudi kolonilerine 60 tecavüz yapılmış, petrol bo - rularında 4 yangın çıkarılmıştır. 950 kişi tevkif edilmiş, bunların 35 i askerî mahkemeye verilmiştir. Bun - lardan üç kişi idama mahkûm olmuş tur ki bunun da ikisi affedilmiştir.

Bununla beraber, nisan sonunda vaziyette küçük bir salâh görülmüştür.

Hariciye Vekili Parti Grupunda İzahat Verdi

Ankara, 2 (A.A.) — C. H. Partisi Meclis Grupu bugün 2—5—1939 saat 15 te Reis Vekili Hilmi Uran'ın reisliğinde toplandı.

Söz alan Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu, son hafta zarfında cereyan eden dünya siyasî hâdiselerini ve bunlardan bilhassa bizi enterese eden kısımları çok canlı ve vazıh şekilde izah etti.

Saracoğlunun izahatını büyük alâka ile dinliyen grup, bu beyanatı tamamiyle tasvip etti. Ve ruznamede müzakere edilecek başka bir madde bulunmadığı için reislikçe celseye nihayet verildi.

Amerika Bitaraflığı Ne Mahiyet Alacak?

Amerika âyan meclisi erkânından Borah (solda) ile Pitman (sağda) Amerikanın bitaraflık kanununu tâdil etmek münakaşasında iki ayrı cephe almış birer simadırlar. Borah, Amerikanın Avrupa işlerine katî surette karışmaması lehindedir. Pitman "Cash and Carry" yani "parasını ver, malını al" siyaseti tarafdarıdır. Fakat bitaraflık kanununun bu maddesi, dünden başlıyarak hükümden sakit olmuştur.

Harp Olacak mı?

Yazan: B. FELEK

Nereye gitsem:

— Sen gazetecisin! Kulağın deliktir. Ne iştiyorsun bakalım? Harp olacak mı? Diye soruyorlar.

Evvelâ gazetecilerin kulağı değil cebi delik olduğunu tashihten sonra:

— Harp olmayacak.

Diyorum. Tabiî, üstüme çullanıyorlar:

— Neden? Neyle istidlâl ettin? Kim söyledi? Tarzında bir sürü şey daha soruyorlar.

Ben bunların hepsine topyekûn:

— Ben bilirim. Elimde delilim yok amma içime öyle doğuyor.

Diyorum. Tabiî bu sözümü hafife alıyorlar. Kimisi:

— Ona malûm olur!! Diyor, kimisi de:

— Aldırmayın atıyor. Diye mukabele ediyor.

Bana sorarsanız - samimî kanaatime göre - bu uğurda söylenen sözlerin çoğu temennidir, tahmin değil. Zaten insanların temennileriyle tahminleri birbirine hiç uymaz.

Benimle görüşenlere:

— Harp olmayacak. Dediğim zaman:

— Ne biliyorsun? Sualine eğer:

— Dün akşam vapurda (Fon Ribbentrop) la görüştüm: o söyledi. Cevabını vermediğim için sözüme kanmıyorlar amma benim içime de böyle doğuyor. Yalnız şurasını da hatırlatayım ki; ben 1914 harbinde de harbin olacağına hele bizim harbe gireceğimize inananlardan değildim. İş tersine çıktı. Binaenaleyh zimmetime yazılmış bir yanlış tahmin var. Onu bilerek sözümü dinleyin.

E böyle hissiyatla harp olup olmayacağı kestirilir mi? İnsanın elinde elbette bir takım donneler vardır. Onları birbirine vurarak bir netice çıkarmak icabetmez mi?

Doğru söz! Lâkin gelgelelim, herkes kanaatini söylerken elindeki kozları ortaya dökemiyor.

Nitekim komşu bir devlet adamı da şu günlerde irat ettiği bir nutukta:

— Harp olmıyacağını size emniyetle söyliyebilirim. Bu teminatı vermek için ne gibi delillere malik olduğumu sormayınız! Yalnız şu kadar söyliyeyim: Hissiyatım beni aldatmaz. Harp olmayacak! diyor.

Benimki hissiyattan da ileri.

Harp olmak için silâhtan, cephaneden, şundan bundan evvel harbi kazanmak ümidi olmak lâzımdır. Yâni harbe girişmek isteyenlerin düşmanlarını zayıf görmeleri icabeder. Halbuki gün geçtikçe iş denkleşiyor. Bu denkleşme günün birinde demokrasi blokunun lehine olarak ağır basmağa başlayacak. Bu ağır basma belki altı aylık bir iştir. O tarihten sonra artık aklen müstebat olan harp bugün için her an biraz daha ufalan bir (ur = tumeur) dur.

Bundan bir kaç ay evvel bu sütunlarda yazdığım Avrupadaki (Ur) yapılan elektrik tedavisiyle ufalmağa başladı. Bu eski kıtanın ömrü var ve eceli gelmediyse bu hastalıktan kurtulması ümitleri çok artmış bulunuyor.

★

Ankarada bulunduğum on gün zarfında karilerimden gelmiş ve matbaada birikmiş olan mektuplara cevap vermekte ve ekserisinin iltifatlarına teşekkür etmekte geciktim. İtizar ederim. Saygılarımla.

B. F.

●

İsviçreden mektup gönderen Bay A. V. ye:

Horoz bahsine tekrar başka bir fırsatla avdet edeceğim. Uzunca mektubunuzu da evvelce almıştım. Lâkin - nevini tayin edemediğim - bu edebî eserden lâyıkı vechile istifade edemedim, hürmetler.

B. F.

KISA HABERLER

Mısır milli müdafaa nazırı, hafif silâhlarla infilâk maddeleri ve mühimmat imal edecek bir fabrika tesisi için bir proje hazırlamıştır. Dört ayda tahakkuk ettirilecek olan bu proje, tahminen 950.000 İngiliz lirasına mal olacaktır.

● Burgostan alınan bir haberde bildirildiğine göre maarif nazırı Don Pedro Sainz Rodriguez ile Franco arasında çıkan bir ihtilâf üzerine nazır azledilmiştir.

● Almanyanın Tunus başkonsolosu Von Biberstein ile refikası, Aouinina yolunda Tunusa 10 kilometre mesafede bir otomobil çarpışması neticesinde ölmüşlerdir.

Mahkemelerde

Impeks Işinden Çıkan Davalar

Süleyman Seden de Cumhuriyet ve Yeni Sabah Gazeteleri Aleyhine Maddei Mahsusa İle Hakaret Davası Açtı

Dün Asliye Ikinci Ceza Mahkemesinde Impeks Şirketi müessislerinden Kemal ve Şakir Seden biraderlerin kardeşi Deniz Bankın eski teknoloji müdürü Süleyman Seden tarafından Yeni sabah ve Cümhuriyet gazeteleri aleyhine açılan hakaret davalarına başlandı. Evvelâ Yeni Sabahın duruşması yapıldı. Mahkemede davacıyı avukat Hayri temsil ediyordu. Gazetenin neşriyat müdürü Macit, muharrirlerinden Murat Sertoğlu da gelmişlerdi. Gazetenin sahibi Cemal Saracoğlu neşriyat kongresi münasebetiyle Ankaraya gittiği için kendisine tebligat yapılamamıştı. Reis evvelâ müddeiumumiliğin kararnamesini okuttu. Sonra şikâyetçinin avukatına söz verdi. O arzuhalini tekrarladığını söyledi ve sorguya başlandı. Neşriyat müdürü Macit:

— Bay reis biz Süleyman Sedeni tahkir etmedik. Başvekil Celâl Bayarın fırka grupundaki beyanatı üzerine havadis neşrettik. Biz kendisine elektrik mühendisi ve mütehassısı vasıflarını da vermek suretiyle hürmet bile gösterdik. Hakaret etmedik ve böyle bir kastımız da yoktur, dedi. Murat Sertoğlu da mahkemede imzasiyle neşrettiği bir yazıdan dolayı suçlu sıfatiyle bulunuyordu. O da kendisini şöyle müdafaa etti:

— Ben yazımda şahıslardan değil, fiilden bahsettim. Süleyman Sedenin ismi bile geçmedi. Eğer bir hakaret varsa bu Impeks şirketi müessislerine ait olması lâzımdır ki bu hususta da mahkemenizde daha evvelce duruşmamız yapıldı ve neticelendirildi. Bu hususun tetkiki için bir ehlivukuf dinlenmesini isterim.

Muhakeme gazete sahibi Cemalettin Saracoğluna tebligat yapılması için tehir edildikten sonra Cümhuriyet gazetesi aleyhindeki davaya başlandı. Mahkemede gazetenin mesul müdürü Hikmet Münif Ulgenle avukatı bulundular. Yine iddianame okundu. Davacının avukatı Hayrettin arzuhalini tekrarladı ve şunu da ilâve etti:

— Gazetenin sahibi Yunus Nadi Muğla Mebusudur. Teşrii masuniyeti dolayısiyle biz kendisinin mahkemede suçlu olarak bulunmasını istemedik. Yalnız Yunus Nadinin mesulü bilmal sıfatiyle mahkemenize çağrılmasını isterim. Bu takdirde masuniyeti teşriiyesi mâni değildir.

Bundan sonra suçlu Hikmet Münife söz verildi. O da kendisini şöyle müdafaa etti:

— Biz Süleyman Sedene hakaret etmedik. O zaman Başvekil bulunan Celâl Bayarın fırka grupundaki beyanatı üzerine gazetecilik vazifemizi yaptık. Havadis neşrettik.

Burada reis şöyle bir sual tevcih etti:

— Başvekilin beyanatı varsa size kalemi ele alıp istediğiniz gibi yazın demediler ya..

Hikmet Münif bu cevabı karşılarken:

— Eğer bu işte bir kabahat varsa bu idarî makamlara ait olması lâzımdır. Biz o vakitki havadisi neşrettik. O günlerde çıkan bütün gazeteler de bu şekilde neşriyat yaptılar. Dedi.

Davacının avukatı söz istedi ve şunları söyledi:

— Müvekkilim aleyhinde ne idarî ve ne de adli hiç bir tahkikat yapılmamıştır. Kendisi Impeks şirketiyle de alâkadar değildir. Böyle olduğu halde Cumhuriyet gazetesi birinci sayfasında onun iki ecnebi grupiyle uyuşarak 100 bin lira komisyon aldığını yazmak suretiyle maddei mahsusa isnat ettiler. Halkın husumetine ve binnetice memuriyetinden çekilmesine sebep oldular, eski Başvekilin fırka grupundaki beyanatının aynen ve Ankara müddeiumumiliğinin yaptığı tahkikat dosyasının getirtilerek tetkikini isterim.

Hikmet Münif bu iddiaları şöyle karşıladı:

— Eski Başvekilin beyanatını ajans bize vermiştir. 27 Kânunusani tarihli gazetelerde aynen çıkmıştır. O vakit Süleyman Sedenin Deniz Banktaki odasında araştırma yapılmış ve bir çok evrak ta alınmıştı. Bu münasebetle ismi gazetelere geçmiştir.

Bundan sonra mahkeme şu kararı aldı:

Ajanstan Celâl Bayarın nutkunun ayni getirtilecek, müddeiumumilik henüz Yunus Nadi aleyhinde dava tahrik etmediği için kendisinin mesulübilmal sıfatiyle getirtilmesine lüzum görülmemiştir. Davacı avukatının diğer istekleri de reddolunmuştur. Muhakeme başka bir güne bırakıldı.

Bir Müstehcen Neşriyat Davasına Bakılıyor

Ehli vukuf müstehcen resimleri tetkik ediyor

Asliye Birinci Ceza Mahkemesi dün Yeni Gün Mecmuası aleyhine açılan müstehcen neşriyat davası münasebetile ressam Şevket ve ressam Hikmetle avukat Kenan Omerin ehli vukuf sıfatiyle mütalâalarına müracaat etmiştir. Ehli vukuf dava mevzuu olan resmi gözden geçirmitşir. Bugün raporunu verecek ve muhakemeye devam erilecektir.

RADYO

ANKARA RADYOSU

Türkiye Radyodifüzyon Postaları
Türkiye Radyosu Ankara Radyosu
Dalga Uzunluğu

	1639 m.	183 Kcs.	120 Kw.
T. A. Q.	19,74 m.	15195 Kcs.	20 Kw.
T. A. P.	31,70 m.	9456 Kcs.	20 Kw.

Çarşamba, 3. 5. 1939

12,30 Program. 12,35 Türk müziği (Seçilmiş klâsik eserler) Calanlar: Vecihe, Reşat Erer, Fahire Fersan, Refik Fersan. Okuyan: Muallim Nuri Halil Poyraz. 13,00 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri. 13,15 - 14 Müzik (Riyaseti Cümhur bandosu — Şef: İhsan Künçer). 1 — L. Lincke (Viyana kadınları) mars. 2 — Chopin (Vals) do diez minör. 3 — Suppe (Eşkiya oyunu) üvertür. 4 — Bizet (Karmen operası üzrine fantezi). 5 — J. Ed. Barat (Tunusta) Entermezzo.

17,30 İnkılâp tarihi dersleri (Halkevinden naklen). 18,30 Program. 18,35 Müzik (Neşeli müzik—Pl.) 19,00 Konuşma. 19,15 Türk müziği (Fasıl heyeti) Celâl Tokses ve arkadaşları. 20,00 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri. 20,15 Türk müziği. Calanlar: Vecihe, Ruşen Kam Refik Fersan. Okuyanlar: Mustafa Çağlar, Müzeyyen Senar. 1 — Acem aşiran peşrevi. 2 — Dedenin (Acem aşiran şarkı) Dinle sözüm ey dilrüba. 3—İsmail ağanın (Acem aşiran şarkı) yanar sinem. 4 — Nikoğos ağanın (Sevkefza şarkı) Geçipte karşıma. 5 — Refik Fersan (Tanbur taksimi). 6 — Hüzzam şrkı, Akşm oldu yine de bastı kareler. 7 — Şevki beyin (Hicaz şarkısı) Bilmiyorum bana ne oldu? 8 — Şemsettin Ziya Beyin (Divanı) Dün gece yesile. 9 — Eviç türkü, Elveda dost deli gönül. 10 — Halk türküsü, Bülbül ne gezersin çukur ovada. 21,00 Haftalık posta kutusu. 21,15 Esham, tahvilât, kambiyonukut ve ziraat borsası (fiyat). 21,25 Neşeli plâklar — R. 21,30 Müzik (Keman soloları — Orhan Borar tarafından). 1 — Corelli (Adagio ve Allegro). 2 — Brahms (Vals) lâ majör. 3 — Dvark, Kreisler (Slav dansı)No.2 mi minör. 4 — Ries, lâ carpicciosa. 5 — Chopin, Milstein, Nocturne. 6 — Hubay, Hejre kati (Çardaş). 21,55 Müzik (Melodi—Pl.) 22,00 Müzik (küçük orkestra — Şef: Necip Aşkın): 1— Thomsen (Dua). 2 — Golvyn (Cambazlar) Fokstrot. 3 — Kozmak (Viyana aşkı) potpuri. 4 — Vinkler (Kemanın aşk şarkısı). 5 — Dietrich (Fifreler) Mars. 6 — Gebhardt (Maskarade) Konser valsi. 23,00 Müzik (Cazbant—Pl.) 23,45-24 Son ajans haberleri.

Feci Bir Kaza Olümü Davası Mahkemede

Dün Sultanahmet Sulh Birinci Ceza Mahkemesi evvelki gün gece Kasımpaşada bir kişinin ölümü ve birisinin yaralanmasiyle neticelenen facianın sorgusunu yaptı. Hâdise evvelki gün gece saat 22 de Kasımpaşada geçmiş ve nöbetçi müddeiumumi muavini Feridun Bagana el koymuş ve dün sabah cesedi morga kaldırdıktan sonra da suçluyu sorgu için mahkemeye vermiştir.

Hâdisenin tafsilâtı şudur:

Şerafettin Cibalide inhisarlar lokantasında şefdögarsondur. 35 yaşındadır. Halide isminde bir karısı ve iki çocuğu vardır. Halide komşularından birisiyle kavga etmiş, komşuları kendisine izzeti nefsini kıracak şekilde ağır hakaretlerde bulunmuşlar. Bunu kocasına açmış, o da:

— Komşular öyle şey söylemezler, demiş ve komşularının tarafını iltizam etmiş. Bundan sonra Halide Kasımpaşada çıkmaz sokakta oturan ablasının kocası bakkal Nurinin evine kaçmıştır. Halide kaçarken Şerafettinin bin liralık ta bonosunu götürmüştür. Şerafetin karısını çok sever. Onunla barışmak için çok çalışmış, vasıtalara başvurmuş, fakat hep ret cevabı almış, herşeyden ümidi kesilince:

— O halde şu bin liralık bonomu iade ediniz, demiş. Onları da alamayınca teessüre kapılmış evvelki gün Ulvi isminde bir arkadaşiyle meyhaneye gitmiş, orada fazlaca rakı içmiş, teessüre kapılmış. ağlamış ve nihayet arkadaşları Baha, Kemal ve iki Niyazi bunun teessürünü tâdil için:

— Haydi seni Kasımpaşaya götürelim, karınla barıştıralım. Demişler, koltuğuna girmişler, bir sandala binmişler ve karşıya geçmişler..

Hâdisenin bundan sonraki safhalarını Şerafettinin Sultanahmet Sulh Birinci Ceza hâkimine verdiği ifadelerden takip edelim. Şerafettin yaralı idi. Oturduğu yerden ifade veriyor ve hâdiseyi anlatıyordu:

— Ben çok sarhoştum, müteessirdim. Eskiden aldığım bir tabancayı yanıma almıştım. Karımın kaçtığı eve gidiyorduk. Bir aralık abdest bozmak için bir sokağa sapmıştık. Orada sarhoşluk sevkiyle tabancamı çıkarmıştım. Oynuyordum. Sol kolumda oraya kadar benimle beraber gelen, çok sevdiğim arkadaşım Kemal, benim tabanca ile oynadığımı görünce yanıma geldi, tabancamı cebime koymamı tavsiye ediyordu. Ben çok sarhoş olduğum için birdenbire ayağım kaydı tabanca patladı. Kurşun benim sol kalbimin üstünden girmiş, arkamdan çıkmış, hâlâ elim tetikte idi. Ateşe devam etmiş, bir kurşun da hemen arkamda bulunan zavallı Kemalin karnına saplanmış ve derhal ölmüştür. Oldürme kastim yoktur. Nasıl olabilir ki o benim teessürümü izale için zahmete katlanmış, tâ oralara kadar gelmişti.

Hâkim raporu okudu. Hakikaten kurşun Şerafettinin sol tarafından girmiş ve kalbini delmeden arkadan çıkmıştı. Hâkim usulün 125 inci maddesi mucibince suçlu hakkında tevkif kararı verdi ve jandarmalara:

— Bu ağırca yaralıdır. Bunu yavaşça tevkifane hastanesine götürünüz. Dedi. Tahkikatı idare eden müddeiumumi muavini ölen Kemalin cesedini kurşunun yakından mı, uzaktan mı atıldığını tesbit ettirmek için morga kaldırtmıştır. Dün geç vakte kadar rapor gelmemişti. Bugün gelirse ve suçlunun sıhhî vaziyeti de müsait olursa meşhut suçlar kanununa tevfikan Ağırceza Mahkemesine verilecektir.

Komünistlik Suçlusu Dimitrinin Muhakemesi

Dün Ağırceza Mahkemesinde komünistlik tahrikâtı yaptığı iddia edilen Dimitrinin muhakemesine devam edilmiştir. Dimitri müdafaasını yapmış, muhakeme karar için başka bir güne bırakılmıştır.

Nezipte Bir Muallim Takdir Edildi

Nezip (TAN) — Orul köyü başmuallimi Abdurrahman Çevik, 1936 — 37 ders yılındaki güzel mesaisinden dolayı Maarif Vekilliğince takdirnameyle taltif olunmustur.

Müessif Bir Ölüm

Salih Arif Dün Vefat Etti

Merhum Salih Arif

Galatasaray lisesinin eski müdürlerinden Salih Arif evvelki gün vefat etmiştir. Cenazesi bugün Nişantaşındaki Sıhhat Yurdundan kaldırılarak namazı Teşvikiye camiinde kılındıktan sonra defnedilecektir.

Merhum Salif Arif 1872 de Istanbulda doğmuş, Galatasarayda ve Hukuk mektebinde okumuş ve 1892 de maarife intisap etmisti. Maarif Nezareti mekâtibi gayri müslime umumi müfettisliğinde, encümen teftiş ve muayene âzalığında, Galatasaray muallimliğinde, Nümunei Terakki idadisi rumca muallimliğinde bulunmuştur.

Meşrutiyetin ilânını müteakip 1908 senesi ağustosunda maarifi umumiye müfettişi umumî muavinliğine ve daha sonra da nezaret müfettisi umumiliğine terfi etmiş ve 1908 kânunusanisinden itibaren Galatasaray lisesinde muallimliğe başlamış, iki sene sonra müdürü sâniliğine tayin edilmiştir. Merhum 1912 senesinde mektebin müdürü olmus ,1923 kânunusanisinde müdürlükten istifa ederek tekaüde sevkolunmuştur.

Salih Arif iki seneden fazla müdürü sanî ve on bir sene müdür olmak üzere Galatasarayda tam 14 sene bulunmuş, memlekete birçok gençler yetiştirmiştir.

Tekaüt edildikten sonra da mülkiye mektebinde ve Kuleli askeri lisesinde fransızca muallimliği yapmıştır.

Galatasaraylılar Mezunları Cemiyetinden:

Galatasaray mektebi müdürlerinden sevgili hocamız Salih Arifin ebedi ziyaile müteellimiz. Cenazesi Nişantaşı Sıhhat Yurdundan 3-5-939 tarihine müsadif çarşamba günü öğleden evvel kaldırılarak namazı Teşvikiye camiinde kılınacaktır. Bütün Galatasaraylı arkadaşların merhumun cenazesinde bulunmak suretile son resimel ihtiramı ifa etmelerini dileriz.

BU AKŞAM MELEK Sinemasında
2 saat mütemadi kahkaha mevsimin en şen; en eğlenceli EN ZEVKLİ FİLMİ
ÇİFTE NİKÂH
Fransızca sözlü - Baş Rollerde:
WILLIAM POWELL - MİRNA LOY
Ayrıca: Paramunt Dünya havadisleri.
Numaralı koltukların erkenden aldırılması rica olunur.
Telefon: 40868

Bu Akşam SÜMER Sinemasında
Büyük aşk filimlerinin hatırası hoşa giden film... Sevenlerin ve sevilenlerin şaheser filmi...

TAVSİYE MEKTUBU
ANDREA LEEDS
tarafından fevkalâde bir tarzda yaratılan Fransızca sözlü Film. Büyük bir Lüks ve İhtişam arasında büyük bir Aşk Romanı
İlâveten KABARE en güzel ve alamod şarkı ve Danslar filmi ve EKLER JURNAL

Kadınlar sevecek...
ARSEN LUPEN'e Erkekler gıpta edecekler...
Centilmen Karamanyolacıların en sevimlisi ve en zarifi
ARSEN LUPEN'in Yeni Maceraları ve Aşklarını
MELVYN DOUGLAS ve VİRGİNİA BRUCE
tarafından yaratılan Fransızca sözlü
ARSEN LUPEN'in DÖNÜŞÜ
Filminde gözleriniz önünde canlandıracaklardır.
Yarın Akşam SARAY Sinemasında

Büyük Muharrir FRANCİS CARCO'ya Büyük Akademi mükâfatı kazandıran....
Ateşli VİVİANE ROMANCE'a
Zafer tacı giydiren....
KADINLAR HAPİSHANESİ
Yarın Akşam saat 9 da
LÂLE Sinemasında
Numaralı koltuklarınızı lûtfen evvelden aldırınız. Tel: 43595

Bugün matinelerden itibaren
YILDIZ
Sinemasında, bu mevsimin en çok beğenilen ve tekrar görülmeğe değer bir şaheseri
MEÇHUL KADIN
Fransızca sözlü
GLADYS GEORGE ve JHON BEAL tarafından
ayrıca: KIRIK - HAYAT
Fransızca sözlü
Barbara Stanwick ve Herbert Marshal'ın
en çok muvaffak oldukları Fransızca sözlü Şaheserleri

Şehzadebaşı FERAH sinemada Tel: 21359
1 - GASPARON
İlk bahar geceleri mümessilesi "MARİKA RÖKK" ün büyük Fantazi opereti
II - HUDUT POLİSİ
GEORGES OBRİEN
Programa ilâveten
Yeni Türkiye ve ATATÜRK'ün Hayatı
TÜRKÇE Filmi

Dünyanın beklediği
New - York Sergisi
açıldı.
ilk kafile ile gidenler Türk paviyonunu takdirle seyrettiler
Göğsümüzü kabartan bu paviyonumuzu Türk günündeki eğlenceleri görmek isterseniz
5 Temmuz ve 9 Temmuzda kalkacak guruplarda en iyi kamaraları şimdiden kapatınız
NATTA
Galatasaray - Beyğolu
Tel: 44914

ÖLÜM HABERLERİ

Büyük Bir Ziya

İrfan hayatımızın en eski ve en kıymetli uzuvlarından Galatasaray lisesi eski müdürü ve Mülkiye mektebile askeri liseleri eski muallimlerinden Salih Arif Potamos kısa bir hastalığı müteakip vefat etmiştir. Cenazesi bugünkü çarşamba günü Şişli sıhhat yurdundan kaldırılarak namazı Teşvikiye camiinde kılındıktan sonra Eyüpteki aile kabristanına defnolunacaktır.

3 Mayıs 1939
TAN
ABONE BEDELİ

Türkiye		Ecnebi	
1400 Kr.	1 Sene	2800 Kr.	
750 "	6 Ay	1500 "	
400 "	3 Ay	800 "	
150 "	1 Ay	300 "	

Milletlerarası posta ittihadına dahil olmıyan memleketler için abone bedeli müddet sırasiyle 30, 16, 9, 3,5 liradır. Abone bedeli peşindir. Adres değiştirmek 25 kuruştur. Cevap için mektuplara 10 kuruşluk pul ilâvesi lâzımdır.

GÜNÜN MESELELERİ

Kız Enstitülerinden Çıkan Talebe

Geçen gün bu sütunda Kız Enstitülerinin yaptıkları kıymetli ve büyük hizmetten bahsederken, mektepten çıkan talebenin hayatla olan temasları ile de alâkadar olmaları lüzumuna işaret etmiş ve Amerikada olduğu gibi, talebeye iş bulmakta yardım etmelerini dilemiştim.

Dün bir okuyucumdan ayni dileği tekrar eden bir mektup aldım. Diyor ki, fikrinizi teyit için bir ay kadar evvel, Kız Enstitülerinden birinin son sınıfında talebe olan akrabamdan bir kızın gönderdiği mektuptan şu parçayı naklediyorum.

"Enstitüyü bitirmeme az bir zaman kaldı. Artık mektebi bitiriyorum diye sevinecek yerde hüzün duyuyorum. Çünkü bizden evvel mezun olan bir çok arkadaşlarımın âkibetlerini gözönüne getiriyorum. Benim de onlara benzeyeceğimi düşünerek ye'se kapılıyorum. Mezun olanlardan pek az bir kısmı sermaye bularak hususî atelye açmağa muvaffak olabilmiştir. Geri kalanlar ya hiç bir şey yapamayıp evlerine dönüyor, yahut muvaffak olabilirlerse muallim olmak üzere Ankara İsmet İnönü Kız Enstitüsüne giriyorlar. Bana gelince, bir atelye açabilecek sermayeden mahrumum. Herhangi bir müessesede bir iş bulmak [illegible] iş vermedikten maada, itimat da etmiyorlar. Onun için ne yapacağımı bilmiyorum. Öğrendiğimiz bir çok bilgiler bir söz gibi hiç bir işe yaramıyacak demek.

"Enstitüye girerken niyetim iyi bir sanatkâr olmak ve mektebi bitirdikten sonra güzel bir atelye açmaktı. Şimdi hayal sukutu içindeyim."

Bu kızın şikâyeti bütün Kız Enstitü talebesinin derdini ifade ediyor. Bu derdin çaresi, geçen gün de yazdığımız gibi, mektebin mezun talebe ile yakından alâkadar olması, bunları hayatta da adım adım takip etmesi, muvaffakıyetleri esbabını temin etmesidir.

O vakit Kız Enstitüleri tam randımanlı bir müessese olurlar.

★

Arnavutluktan Gelen Misafirlerimiz

Fransa ötedenberi siyasî mültecilerin hâmisi olarak geçinir. Şu veya bu şekilde kendi vatanında tutunamıyanlar için Fransa ikinci vatan sayılır. Bunlar Fransada âzamî derecede hürriyet içinde yaşar, ve hukukan masun addedilirler.

Arnavutluğun işgali üzerine vatanlarını terke mecbur kalan kral Zogo ve maiyeti bugün şehrimize geliyorlar. Hükûmetimizin misafiri olarak Ankaraya gideceklerdir. Ve belki de âkibetleri taayyün edinceye kadar Türkiyede yerleşip kalacaklardır.

Türkiye, bütün tarihinde bu kabil misafirperverliklerin çok asil nümunelerini göstermitir. Bugün de kapılarını Arnavutluğun bedbaht mültecilerine açmakla bu ananeye riayet etmiş oluyor. Misafirlerimiz burada kaldıkları müddetçe her türlü hürriyetten istifade edecek, ve kendi vatanlarında yaşıyormuş gibi yaşayacaklardır.

Karamanda Bir Kaçakçılık

Karaman (TAN) — Tüccardan Hafız Aliye ait samanlıkta birçok kaçak eşya bulunmuştur. Hafız Ali, mahkemeye verilmiştir.

Hitlerin 28 Nisan nutku bu defa bütün gözleri yine Danzig üzerine çevirdi. Roosevelt'in mesajı ile Hitlerin nutku arasında geçen müddet içerisinde ve buna tekaddüm eden günlerde Danzig'deki Nazi faaliyeti hakkında bir Fransız muharririnin yazdığı şayanı dikkat makaleyi naklediyoruz.

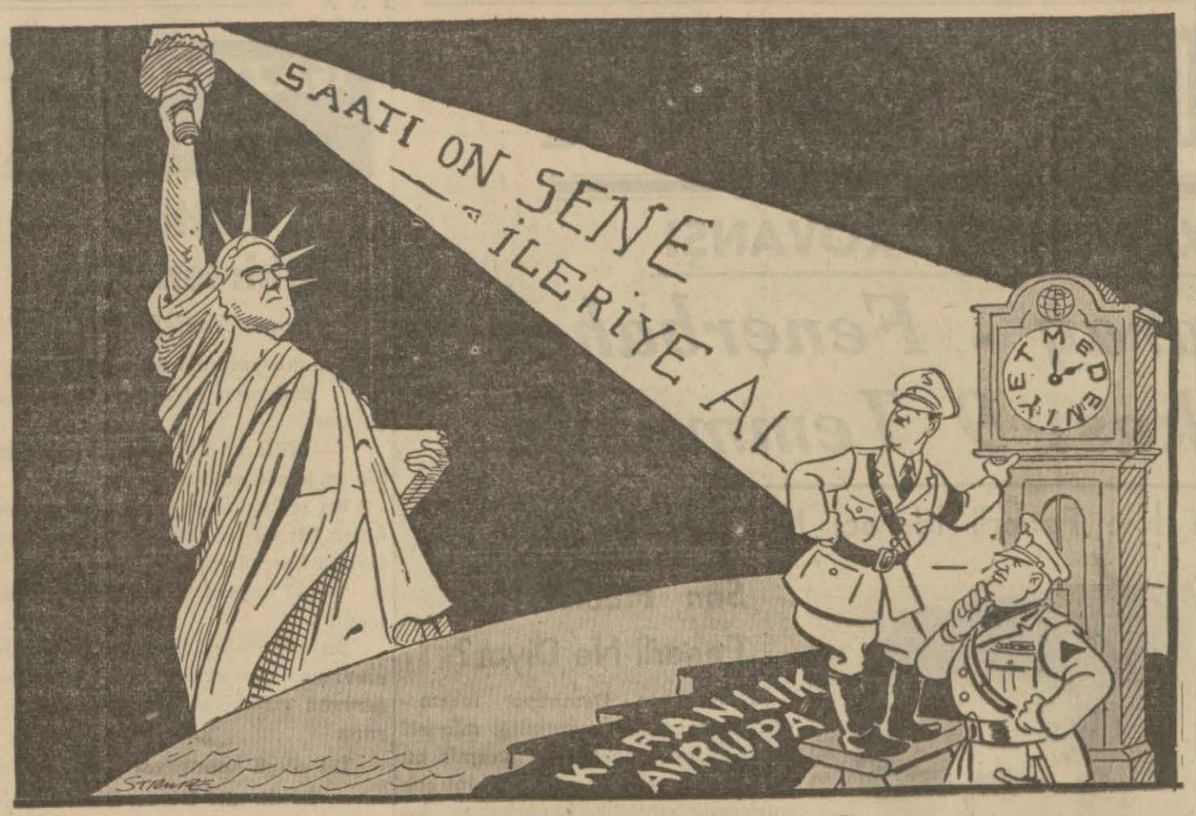

Naziler Danzig'i İşgal Provasını Yaptılar

YAZAN
FRANSIZ MUHABİRİ

Evvelce ateşli ve sosyalizme meyyal olan Danzig halkı üzerine Nazilerin tesiri olmuştur.

Geçen gün Rooseveltin nutku burada sükûnetle karşılanmıştı, müdafaa edilecek müstakil devletler ve idareler arasında Danzigin yâd edilmemiş bulunmasının, bu adamları enikonu gücendirmiş olduğu besbelliydi. Ertesi gün nutuk ötede beride tefsirlere uğramağa başladı. (Bu nutuk ateşe körükle gitmek demektir) lâkırdıları ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu sözler Nazi propagandasının hemen harekete geçmiş olduğunu gösteriyor.

Ayni propaganda 15 martta Reisicümhur Hacha'nın Berline gidip Hitlerin Çekoslovakyayı koruması için yalvardığını ortaya yaymamış mı idi?

Kulaktan kulağa duyulduğuna göre Almanya Lehistana yapacağı teklifte Danzig'in Reiche ilhakını istiyecekti. Bunun mânası, Alman markının Danzig'e girmesi ve başka dövizlerin yasak edilmesidir. Bu havadis duyulunca yüzler hep somurtup uzuyorlardı. Demek ki, yürekler vatanperverlikle ticarî menfaat arasında sallanmaktadırlar.

Mukabil tedbirler propagandacıları yola getirdi:

Danzig'in büyük Almanyanın Reich'ine gireceği günü kutlulamak için her tarafta uçları kırık nazi haçını taşıyan bayraklar, fiyongalar, rozetler hazırlandı. Fakat şehrin hududunda harekete müheyya bir vaziyette Polonya bataryaları ağızlarını şehirden tarafa döndürmüşlerdi. Onun için Danzig'e uğraması ihtimali olan Deutschland kruvazörü Memel'den dönüşünde, sahilin pek açığından geçmişti. İşgal kıtaatını havalardan selâmlamak üzere uçurulan "ticarî" tayyareler hemen hangarlarına avdet ettiler. Sokaklara asılan bayraklar, göğüslere takılan rozetler yine yerli yerlerine, çekmecelerin içine konuldu.

Danzig üzerindeki nazi hareketinin nasıl boşa gittiği şehrin her köşesinde açıkça anlaşılmaktadır.

Reich Hariciye Nazırı Ribbentrop, mart ortalarına doğru Polonyanın Berlin sefiri Lijskiyi çağırmış, ve sefirin önünde sanki uykuda sayıklıyormuş gibi söylemeğe koyulmuş ve arada muhtelifün fih olan birkaç küçük mesele müstesna, Almanya ile Lehistan münasebatının pek iyi olduğunu anlattıktan sonra rüyasında konuşmağa devam ederek "Aramızda meselâ Bohumin meselesi vardır. Danzig meselesi bir de Polonya Pomeranyasından geçecek bir serbest geçit meselesi. Görüyorsunuz ya bunlar hafif ve halli kabil şeylerdir." demiş. Bu sözlerin ce[illegible] Almanya sefiri Molke, Miralay Beck'i Berline davet eylerken şu sözleri de ilâve etmeği ihmal etmemiştir:

"Ribbentrop, fevkalâde samimî olan Almanya - Polonya münasebatını tetkik etti. Fakat iki memleketi bağlıyan paktın mühleti ancak beş senedir. Neden pakt yirmi seneye temdit edilmesin? Müsavat üzerine hareket ederek ufak tefek karşılıklı fedakârlıklarda bulunulabilir. Meselâ neden Danzig meselesi tanzim edilmesin? Neden Polonya Pomeranyası içinden serbest bir yol ayrılmasın? Polonyanın bazı mıntakaları için ayrı bir ekalliyetler kanunu yapmağa hazırız. Meselâ Bohumin için. Ondan başka meselâ Polonya antikomintern paktına girebilir."

Polonya 600,000 kişi seferber etmiş:

Danzig'te söylendiğine göre Miralay Beck'in cevabı seri ve pek kat'i olmuş, Berline gidemiyeceğinden dolayı müteessir olduğunu söyledikten sonra: "Pek mühim olan Londra seyahatim için hazırlıkta bulunmalıyım. Bana, teklif etmekle beni şereflendirdiğiniz mülâkat, büyük istihzaratı istilzam eder; hem de hükûmetimi haberdar etmekliğim lâzım gelir. Bu mesele hakkında Londradan dönüşte uzun uzadıya konuşabiliriz." cevabını vermiş.

Sonra sanki bu söylediğinin evvelce söylediklerile hiç münasebeti yokmuş gibi, "600.000 kişiyi seferber etmeğe karar verdiğimi de size bildirmeliyim" cümlesini de ilâve etmiş...

Bu mülâkatın üzerine de Von Moltke, hemen Berline yollanmış.

Bu rivayetler yayılınca Danzig nazileri çok öfkelenmişler. Hitlerin kız kardeşi tarafından yetiştirilmiş olduğu rivayet edilen nazi reisi Foster sabırsızlanmış. Kendisi Danzig'de bir harekette bulunmak için can atıyormuş. Karşısında rakip olarak yalnız âyan reisi ve nazi Gauleiter'i, yani Foster'in hem mafevki hem madunu. Greizer varmış. Kendisi Harbiumumide tayyarecilik eden bir Almandır; ve her türlü sergüzeştin düşmanıdır.

Sembolik işgal:

Foster, Almanyanın Danzige gelemediğini görünce Danzigin Almanyaya gitmesine karar vermiş. Danzig nazileri ciddî adamlar oldukları, ve teşkilât meselelerinde hiç şakaları olmıyan 20.000 kişilik bir kütle teşkil ettikleri için, hemen topyekûn üniformalarını giyinerek, ve sokaklarda resmigeçitler yaparak şehrin ve resmî devairin sembolik işgaline girişmeğe karar vermişler. 30 mart sabahı şehrin bu yolda işgaline başlanacakmış.

Plânı geciktiren fıtık ameliyatı:

Aksiliğe bakınız ki ertesi sabah Foster birdenbire hastalanmış, hemen bir hastaneye taşınarak derakap kendisine bir fıtık ameliyatı yapılmış. Darbei hükûmeti onun yerine Greizer'in idare etmesi de kararlaştırılmış.

Âyan reisi çok bilir bir adam olduğu için, bildiği çok şeyler arasında da, Polonya seferberliğinin bir martaval olmadığını, ve darbei hükûmet vâki olunca hemen oracıkta, hudut boyunda bulunan Polonyalı kıtaatın harekete geçeceklerini sezmiş. İşte bundan dolayı acele trene atlıyarak işlerin ne renk aldığını eski harp arkadaşı Goebbels'e bildirmeğe gitmiş. Goebbels, darbei hükûmetin yapılmamasını bildirmiş.

Reichstag'ın 28 nisanda toplanacağı haberi de Danzig'de müheyyiç rivayetlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştu. Hitlerin Roosevelte on beş gün sonra cevap vermeğe karar verişi, ondan evvel Danzig meselesini halletmek için imiş. Berlinin diplomatik mahfelleri, Varşovayla sıkı fıkı temasa gelerek, 28 nisanda irad edeceği nutukta Hitler, Danzig'in Almanyaya kavuştuğunu müjdeliyecekmiş.

Ehemmiyetsiz bir kuvvet:

Danzig'de vaziyet şöyledir: 20.000 nazi milisi vardır. Bunlara 800 polis iltihak edebilir. Fakat halk bu küçük kuvveti daha ziyade kabartabilir. Çünkü Almanlar hizmeti askeriyelerini Almanyada yapıp dönmekte, ve ihtiyatlık devrelerini Danzig polis teşkilâtında hizmet ederek geçirmektedirler. Ellerinde bol silâh bulunmaktadır. Çünkü Polonyalılar serbest şehirde ticaretin serbestisine riayet ederek oralara silâh girmesine mâni olmamışlardı. Fakat Polonyada hâkim olan zihniyeti ve Polonya ordusunun şimdiki vaziyetini bilenlere göre, Danzig nazi kuvveti, yok sayılacak kadar ehemmiyetsizdir.

Emirle mazlûm olanlar:

Zaten darbei hükûmetten vazgeçen Danzig Almanları *şantaj yolile Polonya* üzerine bir tazyik icrasına çalışmaktadırlar. Şehrin ortasındaki bir meydanda *bir kaç kadar güya "mazlûm" u* toplamışlardır. Ve Polonyanın icra ettiği zulme karşı bir yaygara tutturmuşlardır. Bu mazlûmların ise hiçbiri fena muamele görmüş değillerdir. Bunlar mahallî Führerlerinin emri üzerine "mazlûm" olmuşlardır.

Dünya sulhü ve Danzig meselesi bu tarzda halledilemez. Almanlar açık ve samimî bir anlaşma istiyorlarsa bu arzularına Polonya engel olacak değildir. Şimdiye kadar Cemiyeti Akvam hâkimiyeti yerine Danzig âyanının hâkimiyetinin kaim olmasına mâni olmıyacakları gibi, Polonyanın tahtı hâkimiyetinde kalmak şartile Polonya Pomeranyasından serbest bir yolun da geçmesine muhalif olmazlar. Fakat Polonyanın Pomeranya ve Silezyada Almanlara arazi terketmesine gelince, bu hale karşı bütün Leh milleti silâhla ayaklanır. Çünkü büyük bir Alman imparatorunun aşağıdaki sözlerini hiçbir Polonyalı unutmuş değildir:

"Vistule nehrinin mecrasına ve Danzig şehrine hâkim olan, Lehistanı idare eden hükûmetten ziyade Lehistana hâkimdir."

Gafenkonun ziyareti

Gafenkonun Polonyayı ziyareti, bütün Polonyalıları çok mütehassis etmiştir. Kendisi Miralay Beck'le iki saat istasyonda konuşmuştur. Her halde bu zaman zarfında bütün ufku siyasiyi beraberce dolaşmak fırsatını bulmuşlardır. Gafenkonun Führerin önüne çıkmazdan evvel, Polonyanın Führere nasıl mukavemet ettiğini en salâhiyettar bir ağızdan dinlemesi, kendisinde derin tesirler bırakmıştır. Aralarında Romen ve Macar münasebatı da mevzuubahs olmuştur. Sovyet hava filolarının Romanya ve Polonya üzerinden uçuşları da konuşulmuştur. Miralay Beckin bu hususta 1934 paktındaki vaziyet üzerinde ısrar etmiş olması pek mümkündür. Fakat Polonya dinamik bir siyaset takip ettiği için Almanlar tarafından tecavüze uğrayınca ne olacağı şimdiden pek kat'iyetle kestirilemez.

Amerika Notları :

Amerikada Aile Hayatı

Yazan: Belkis Halim

İstanbulda içtimaiyat okurken papağan gibi ezberlemiştim: "Asrî cemiyette aile hayatı yavaş yavaş sönmekte ve dağılmaktadır." Oradayken ben bunu boşanma ve ayrılma kanunlarının gittikçe faılalaşan gevşemesi, ailedeki çocuk adedinin azalması diye düşünüyor, hakikî manasını kaybediyordum... Amerikaya geldikten ve bilhassa Amerikan ailelerinin içerisine girdikten sonra aile hayatının sönmesinin ve dağılması nın ne demek olduğunu daha iyi anladım:

Amerika milletini vücude getiren eski dünyanın muhtelif milletlerinin her biri burada muayyen bir hususiyet yapmışlar... Meselâ İrlândalılar çok çocuk sahibi olmakla meşhur... Hepsinin beş altı, hattâ çoğunun yedi sekiz çocuğu var... Tanıdığım altı çocuklu bir baba şikâyet ediyor: Artık evin eskisi gibi toplayıcı manası yok... Aile ocağı dediğimiz şey bugün zümrütanka gibi adı var kendi yok cinsinden birşey oldu. Dört gündür çocuklarımın yüzünü görmedim., İki senedir bu böyle devam edip duruyor. İki senedir ben her haftanın dört günü çocukları görmekten mahrumum... Gece işimden saat dokuz buçukta çıkıyorum. Ben eve gelinceye kadar on buçuk oluyor. O zamana kadar çocuklar yatmış bulunuyor. Sabah da onlar erkenden kalkıp mektebe gidiyorlar. Diğer günlerde de ben onlardan evvel kalkıp işe gidiyorum. Ve karşılaşamıyoruz. İki sene sonra iki büyük kolleje gidecekler o zaman artık onları hiç de göremiyeceğim..

Tanıdığım bir genç kız var. Bu kızın kendisinden iki yaş büyük bir de ablası var: Bu genç kız bir gün diyordu ki: Sizi bildiğim, tanıdığım kadar ablamı tanımam., Benim mektebim Bostonda, onunki Şikagoda... Annem, babam Nevyorkta.. Kış tatillerimiz ayni zamana rast gelmiyor. Gelse de ne çıkar zaten ikimizin de evde oturduğu yok... Birbirimizi görmeğe vakit bulamayız... Yaz tatilinde kampa gideriz. Ben denizi severim, deniz kenarında bir kampa giderim. O dağlık tepeleri sever ve Nev Hamshire gider. Yahut da seyahate çıkarız. Tabii yine ayrı ayrı.. Onun için ablamı tanımağa, öğrenmeğe vakit bulamadım... Mektep arkadaşlarını kendi ablamdan daha iyi bilirim.

Başka bir aile tanıyorum.. Dört çocukları var. Üçü kız ve biri erkek.. Büyük kızları evlenmiş, başka bir şehirde oturuyor. Öteki kızlardan biri Nevyorkta mektepte. Kendileri geri kalan iki çocukla Baltimurda.

Bu ailede bir hafta misafir kaldım... Bir hafta içinde yalnız pazar günü öğle yemeğinde bütün ailenin toplandığını gördüm... Onda da oğlan radyo programını dinlemek üzere yemek ortasında kalktı. Kız müzik dersine yetişmek için soğukluğunu bıraktı. Ve biz ana ve babayla karşı karşıya yalnız kaldık. Kimi sabah saat altıda işinin başında bulunmak için evden erken çıkıyor. Akşam erken dönüyor, öteki gece yarısına kadar çalışıyor, sabah kalkmıyor, berikinin yalnız öğle zamanı saat on ikiden ikiye kadar işi vardır. Anne bin bir çeşit cemiyette azadır. Annenin cemiyet toplantılarının saati kızın ders saatlerine, yahut da aza olduğu klüplerin içtima saatlerine uymuyor. Hepsinin altında birer otomobil birbirlerini yollarda, yahut kapıdan biri çıkıp öteki girerken, sofrada biri kalkıp öteki otururken selâmlıyorlar..

Hepsinin keseleri ayrı: Annenin otomobili otuz dokuz senesinin en lüks modellerinden biri., Baba ufak bir Fordla gidip geliyor. Oğlanın dağılmağa yüz tutmuş bir Şevrolesi var. Babasından ödünç alıp arabasını yenilemeğe uğraşıyor. Kız klüplerde, cemiyetlerde şarkı söyliyerek monoloğ okuyarak cihazını hazırlamağa, düğünü için para toplamağa uğraşıyor.

İşleri ayrı, eğlenmeleri ayrı, alâkaları ayrı, keseleri ayrı, odaları ayrı bu insan grupuna bir aile diyebilmek için ayni çatının altında yatmaları kâfi sebep sayılır mı? İktısadî hayatın param parça ettiği bu müessese halkına sırf ayni ismi taşıdıkları için bir aile gözü ile bakılabilir mi bilmiyorum.

SPOR

TAN KUPASININ RÖVANŞI

Galatasaray - Fenerbahçe Müsabakası 9 Temmuzda

Son Hâdise İçin Fenerli İdareci Ne Diyor?

İki ezeli rakip Fenerbahçe - Galatasarayı karşılaştırmak için ortaya koyduğumuz kupa maçlarının ilk müsabakasında Sarı kırmızılılar 4 -1 gibi büyük bir farkla kazandılar. Bu iki klübümüz bu kupayı paylaşmak için 9 temmuzda bir defa daha karşılaşacaklardır. Bu ikinci maçta Fenerbahçe kazanacak olursa gol farkına bakılacaktır.

Sarı lâcivertliler bu kupayı kazanabilmek için büyük bir gol farkıyle galip gelmeleri lâzımdır ki bu bize kalırsa çok güç olur kanaatindeyiz.

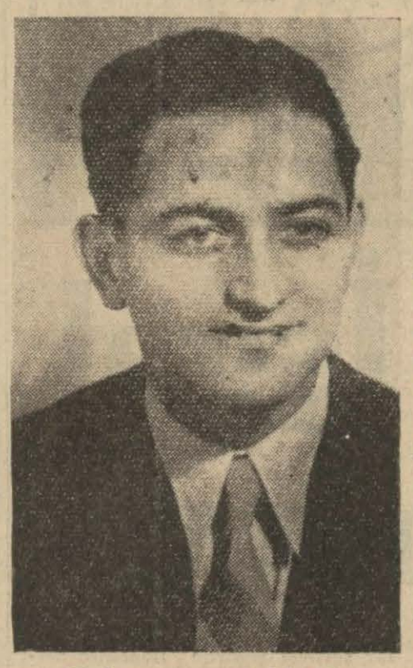

Galatasarayın tehlikeli muhacimlerinden Salâhattin

Hakem Komitaları ve Talimatnamesi

Beden Terbiyesi istişare heyeti en büyük dert olan hakem meselesini de kökünden halledecek kararlar vermiş ve bir de talimatname hazırlamıştır.

Evvelce de bildirdiğimiz gibi Nüzhet Abbasın başkanlığında, Ulvi Yenal, Necmi Ataman, Danyal, Sadi Karsandan mürekkep komite işe başlamıştır.

Bütün bölgelerde de hakem komiteleri kurulacaktır. Millî küme temsilî ecnebi maçlar hakemlerini hakem komitesi seçecek, mahalli müsabakalar hakemlerini de mahalli hakem komiteleri intihap edecektir.

Haber aldığımıza göre talimatnamede şu maddeler bulunmaktadır.

1 — Bir hakem günde bir müsabakadan başka maç idare edemez.

2 — Bir takımda akrabası bulunan bir şahıs o klübün yapacağı maçlara hakem intihap edilemez.

3 — Bir klübün müsabakasında bir defa hâdise çıkmasına sebebiyet vermiş olanlar o müsabakaya hakem olarak verilemez.

4 — Millî küme müsabakalarında mahalli müsabakaları mahalli hakemler, iki bölge arasındaki müsabakayı diğer üçüncü bölge hakemi idare eder.

Talimatname buna mümasil daha bir çok maddeleri ihtiva etmektedir. Bugün de bütün bölgelere tamim edilecektir.

Son Hâdise İçin Fenerli Ne Diyor?

Fenerbahçe - Demirspor maçından sonra asap gerginliği müessif bir hâdiseye sebebiyet vermiş bu mesele spor efkârı umumiyesini çok müteessir etmiştir. Fenerbahçe idare heyeti azasından ikinci başkan Hasan Kâmil Ankara idarecisinin gazetelere verdiği beyanat üzerine kendisiyle konuşan muharririmize şunları söylemiştir:

— Maç esnasında cereyan eden hâdiseleri tesbit edebilecek olanlar ancak hakem ve oyunculardır. Binaenaleyh bir idare heyeti azası tarafından verilen beyanat müşahede suretiyle değil, belki kendi takımlarına mensup oyuncular tarafından bitarafane olmasma imkân bulunmayan sözlerdir. İdare heyetleri azalarının bu şekildeki sözleri sporcuları birbirine yakınlaştırmaz, kanaatindeyim.

Haftanın Maçları

Ankaragücü, bu hafta Beşiktaş, Galatasarayla karşılaşmak üzere İstanbula gelecektir Cumartesi günü Beşiktaşla, pazar günü de Galatasarayla oynayacaktır.

Pazar maçının Taksim stadında oynanması icabetmekteyse de askeri mektepler spor bayramı münasebetiyle Galatasaray - Ankaragücü müsabakası Şeref stadında yapılacaktır.

Mısıra Gidecek Atletler

Atletlerimizin vâki olan davet üzerine Mısıra gideceklerini evvelce yazmıştık. Bu kafileye Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğünün kararile senelerce Beşiktaşta vazife görmüş, birçok atletlerimizin yetişmesinde âmil olmuş kıymetli idarecilerimizden Adil Giray riyaset edecektir.

İngilizlerin Ankara Maçları

Fenerbahçelilerin yıldönümlerinde getirtecekleri İngiliz takımının Ankarada iki maç yapmaları için teşebbüste bulunulduğunu, muhabere cereyan ettiğini evvelce yazmıştık. Bu anlaşmaya nazaran İngiliz - ler İstanbulda bir, Ankarada iki müsabaka yapacaklardı. Sarı lâcivertliler gelecek İngiliz takımının masrafı nın üçte ikisinin Ankara tarafından verilmesi istenmiştir. Ankaralılar bu nu henüz kabul etmemişlerdir. Günlerin yaklaşması dolayısıyle Fenerbahçe idare heyeti Ankaraya mektup yazarak katî cevap istemişlerdir.

Bu teklif kabul edilmediği takdirde İngilizler üç maçı da İstanbulda yapacaklardır.

Fener - Süleymaniye Şilt Maçı

Galatasaray - Fenerbahçe klüplerimizin Tan kupası maçı dolayısile tehir edilmiş olan Fenerbahçe - Süleymaniye şilt maçının 23 mayıs tarihinde yapılmasına İstanbul bölgesi futbol ajanlığınca karar verilmiştir.

Beşiktaş Yardım Görüyor

Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü her klübün ihtiyacına göre yardımda bulunmaktadır. Beşiktaşlılar stadlarında yapacakları tamirat ve ilâveler dolayısiyle Genel Direktörlükten yardım dileğinde bulunmuşlar ve beş bin lira için vaat almışlardır.

Galibiyetler Dolayısile Haklı Takdir

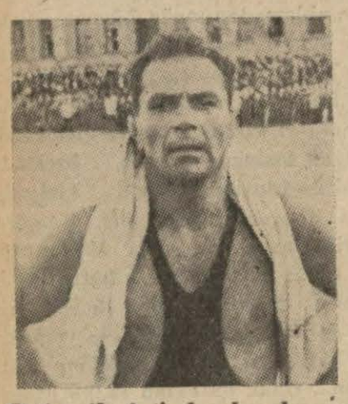

Güreşçilerimizden bazılarını çalıştıran Saim

Berlin Olimpiyadındanberi Türk millî takımında göze çarpan muvaffakıyetli elemanlar arasında 936 da Olimpiyat şampiyonu olan Yaşarı, yine ayni senede serbest güreş üçüncüsü olan Mersinli Ahmedi ve nihayet bu sefer (Oslo) da dünya ikincisi olan Büyük Mustafayı yetiştirmiş ve güreşçi haline getirmiş olan eski milli takım kaptanı ve millî takım güreşçisi Saimin bu muvaffak güreşçileri yetiştirmekteki emeklerini son güreşler münasebetiyle yâd etmemeyi kadirşinaslığa uygun bulamadığımız için bu çalışkan çocuğun gayretini bu satırlarla tebarüz ettirmek istedik. 928 ve 936 Olimpiyatlarında Türkiyeyi temsil etmiş, 938 de (Talin) güreşlerine iştirak etmiş ve Avrupada muhtelif turnelere girmiş ve dört sene üstüste Balkan şampiyonu olmuş, on iki defa Türkiyeyi muvaffakıyetle temsil etmiş olan bu değerli güreşçimizden bilhassa güreş sporu gibi milli ananelerimize dayanan ve karakterimize uyan bir şubede muallimlik suretiyle istifade edilmesini alâkadarların takdirkâr ve isabetli kararlarından bekleriz.

Oslo'daki Güreşlerin İkinci Günü

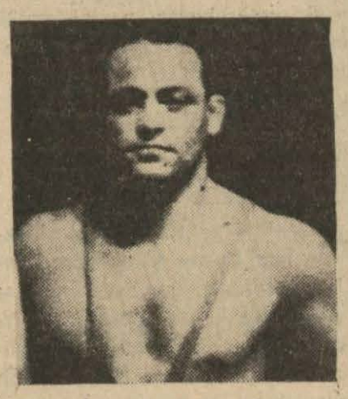

Oslo güreşlerinde ikincilik kazanan Mustafa

Oslo (Hususî) — Müsabakalara ikinci gün tekrar devam edildi. İlk müsabaka 56 kilolar arasındaydı.

Kenan Norveçli ile yaptığı müsabakada bizi hayrete düşüren bir netice ile tuşla yenildi.

İkinci güreşte Ahmet Almana tuşla yenildi.

Estonyalı ile karşılaşarak üçüncü müsabakayı 66 kiloda yapan Yaşar fazla oyun göstermemekle beraber takdire şayan derecede çalıştı.

Dördüncü müsabakayı Ankaralı Celâl, Norveçli ile yaptı.

Celâl de güreşe pek tutuk bir şekilde başladı. Yavaş yavaş açıldı fakat sayı hesabiyle kaybetti. 5 inci maç, Mersinli ile İtalyan arasındaydı. İtalyalı güreşçi, Mersinli karşısında çok müşkülât çekti. Mersinli yerde oyun tatbik edemediği için puvan kaybederek yenildi.

Altıncı müsabaka Büyük Mustafa ile Norveçli arasındaydı. İkinci devrenin ortasında güzel bir oyun yapan Mustafa Norveçlinin sırtını yere getirdi.

Günün son müsabakasını Çoban Mehmet, Danimarkalı ile yaptı. Mehmet, 4 üncü dakikada hasmını yenmeğe muvaffa koldu.

GAZETELERLE ŞAKALAR

Sütten Zehirlenenler

Yazan: Naci SADULLAH

Dünkü gazetelerde çıkan havadislerden birisinin serlevhası şuydu:

"— Süte su karıştıran bir sütçü, bir ay hapse mahkûm oldu!"

Bu serlevhanın yanıbaşında yer bulan bir başka havadis de, halka şu faciayı ifşa ediyordu:

"— 27 vatandaş, süt içerek zehirlendi!"

Bu havadisler, bana bir karikatür mevzuu ilham etti. Fakat, bulduğum mevzuu çizemiyeceğim için, yazıyorum:

İki sütçü konuşuyor. Birisi:

— İşittin mi? Diyor. Bizden birisini deliğe tıkmışlar?

Diğer sütçü, dudak büküp omuz silkerek cevap veriyor:

"— Aldırma: Bizden bir esir aldılar amma, onlar da tam otuz beş "telefat verdiler!"

●

Kanser

Bana, müellifleri veya tâbileri tarafından gönderilen kitaplar arasında, ufak şiir risalecikleri de var. İnsan, bu risaleleri karıştırınca, şiirin, gün geçtikçe, gözden, ve rağbetten düşüşünün sebeplerini anlamakta güçlük çekmiyor. Önümdeki risalelerden birisi, "Omsan İsmet Ulukut" imzasını taşıyor.

Yaşını, mesleğini, mezhebini bilmediğim bu vatandaşın şiirleri türkçe yazılmış. Fakat türkçe yazılmış olan bu şiirlere konulan şu isimlere bakın:

«— Reverie, la somnambule, Berceuse, Serenade Schubert, Rève d'amour, Chanson d'amour, Serenade Toselli, Chant du soir, Ardent dèsire, Nocturne, Resignation, Avè Maria..»

Bu isimleri okuduktan sonra, bu kitabın şairini tasavvrr ediyorum. Gözlerimin önüne:

"— Monşer.. Sen Şumandan, Şopenden, Vagnerden ne anlarsın? Nocturne'ün bir morsosu, bir insan ruhunda revolution yapar!" diyen, kansız benizli, âşık bakışlı bir genç geliyor.

Sigara zifirinden sararmış manikürlü parmaklarını, briyantinli saçlarında sinirli sinirli dolaştırarak, memleket nağmelerinin "banalite (!)" sinden bahsediyor. Ve kendisini, 1815 dünyasını bir felâket gibi kaplayan "Bohem - artist" tipinin 1939 modeli saymaktan hasta ve acayip bir zevk duyuyor. Ve belki bu tip, henüz, - ne kadar şairane ve sanatkârane olursa olsun -, Türk diliyle tarif ve tasvir edilemeyecek hiç bir duygunun mevcut bulunmadığına inanamamıştır.

Şairin önümdeki acayip eserine verdiği isim de şu:

"— Konser!"

Bana kalırsa, Türk şiirine, garip notlar katan bu "Konser" e takılabilecek en münasip isim şudur:

"— Kanser!"

Kastamonuda İmar Hareketleri

Kastamonu (TAN) — Yeniden yapılacak adliye sarayının temel yerlerinin açılmasına başlanılmıştır. Rıhtım inşaatı devam ediyor. Halkevi bahçesinde iki havuz yapılmıştır. Halkın oturabilmesi için kanapeler de yapılmaktadır.

Yeni hastaneye kalorifer yapılması işi münakasaya konulmuştur.

Bu sene yeni stadyumda tribünlerle sahanın dıranajı ikmal edilecektir.

Belediyemizin bu sene Belediyeler Bankasından iki yüz bin lira kadar borç alacağı anlaşılmaktadır. Bu para ile, şehrimizin mühim ihtiyaçlarından olan elektrik kudretinin sudan alınması, fennî kanalizasyon yapılması, hal ve şehir oteli, şehir gazinosu ve lokantası inşası gibi işler halledilecektir.

Belediyeler Bankasile bu hususta müzakerelere başlanıldığı, Kastamonunun imar plânı yapılmadıkça bankanın bu parayı vermek istemediği söylenilmektedir

EKONOMİ

Toprak Ofisinin Afyon Fiyatlarını Arttırması Bekleniyor

Şehrimiz tüccarlarından on beş maruf imza ile Ticaret Vekâletine müracaat edilmiştir. Bu telgrafta Toprak Mahsulleri Ofisinin derecesi altmış yetmiş kuruşa satılan afyonları yirmi beş kuruşa almak istemesinin ve bedellerinin beş senede ödenmesinin piyasada iyi bir tesir bırakmadığı bildirilmiştir. Tüccarlarımızın Ankaraya gönderdikleri heyet Ticaret Vekâletiyle temaslarda bulunmuş ve verilen izahat üzerine afyon bedellerinin peşin ödenmesi için icap eden tedbirlerin alınacağı kendilerine vaadedilmiştir. Esasen haber aldığımıza göre yapılan ilânlara rağmen tahmin edilen mevcut 2500 sandığa mukabil henüz pek az müracaatlar vâki olmuştur.

Piyasa Canlandı

Siyasî vaziyetin vahametini kaybetmesi üzerine piyasamızda faaliyet artmıştır. Evvelce gelmiş ve gönderilememiş olan siparişlerin sevkiyatına başlanmıştır. Bu arada Amerikaya şarap, Kanadaya av derisi, Almanyaya yumurta, barsak, kuru meyvalar, fasulya, İtalyaya ve Yunanistana balık, Polonyaya tütün gönderilmiştir.

Polonya Deve İstiyor

Polonya ziraat müesseselerinden biri şehrimiz Ticaret Odasına müracaatla Polonyada iklime tahammül edebilecek, sıhhî şartları mükemmel, neslini çoğaltabilmek kabiliyetini havi biri erkek diğeri dişi olmak şartiyle iki deve satın almak istediklerini bildirmiştir. Bu develerin tarla sürmiye elverişli ve alışmış olması da şarttır.

İHRACAT :

Yapak ve Kuzu Derisi Satışları

Geçen hafta pazarlığı yapılmış olan Trakyanın kıvırcık yapaklarından 100,000 kiloluk büyük bir parti kilosu 65 kuruştan dün ihracat için satılmıştır. Bu partinin Sovyetler için alındığı söyleniyor.

★ Yeni mahsul kuzu derileri piyasaya getirilmiş ve sikletlerinin fazlalığı dolayısiyle derhal müşteri bulmaktadır. Bilhassa kalitelerinin iyiliği bir kaç senedenberi yurdumuzda teessüs etmiş olan yerli eldivencilik sanayiinde kullanılmak üzere mübayaa edilmektedir. Bu derilerin birincileri çifti 150 — 160 kuruştan satılmıştır.

İÇ PİYASALAR :

Zahire Borsasında Dünkü Satışlar

Dün piyasamıza iki günlük mevrudat olarak 405 ton buğday, 102 ton un, 97 ton mısır, 82 ton arpa, 13 ton nohut getirilmiş ve hepsi satılmıştır. Fiyatlar normaldir.

Fransa Tütün Alıyor

Fransız rejisi yurdumuzun muhtelif evsaf tütünlerinden mühim bir miktarda mübayaatta bulunmıya karar vermiştir. Fransız rejisinin şehrimizde bulunan mümessili dün bir münakasa şartnamesini alâkadar müesseselere göndermiş ve tütün ihracatçılarına da ayrıca tebligat yapılmıştır.

Belediyeden Açıkta Kalacak Memurlara İş Bulunacak

Şehir Meclisi dün vali ve belediye reisi Lûtfi Kırdarın riyasetinde toplanmıştır. Dünkü toplantıda, belediye masraf bütçesi hakkında, bütçe encümeni tarafından hazırlanan lâyiha okunmuştur. Bu lâyihadan, kadro dolayısıyle açıkta kalacak veyahut maaştan ücrete nakledilecek memurların müktesep haklarının gözönünde tutulacağı ve makamın açıkta kalacak memurların hepsini, yeni açılacak memuriyetlere tayin suretiyle işsiz bırakmıyacağı anlaşılmıştır.

Kabul edilen lâyihalara göre Zeynepkâmil doğum evi ile Haseki hastanesinde doğan fakir çocuklara, doğum esnasında verilen kundak takımlarının geri alınmaması için bütçeye, (fakir çocuklara kundak masrafı) ismiyle bir miktar para konulmuştur.

Bundan başka muallmilere yardım cemiyeti ile belediye memurları yardım cemiyetine 250 şer, Yeşilay cemiyetine 300. Esnaf hastanesine 3748 lira yardım edilmiştir.

Belediyeye ait işlerde istişare suretiyle ihtisaslarından istifade edilecek zevata, hakkıhuzur namiyle verilmek üzere 3300 lira tahsis edilmiştir. Yeni bütçede belediye müdürlüklerine şu bütçeler verilmektedir:

İktısada 107960, evlendirme işlerine 14088, sıhhat işlerine 902.584, belediye baytarlık işlerine 25184, imar ve tezyinata 296.501, itfaiyeye 369.766, yeni kurulan istimlâk müdürlüğüne 15.216, bahçelere 116.920, mezarlıklar müdürlüğüne 39.702, temizlik teşkilâtına 506.308, hesap işlerine 718.224, mütebakisi de müteferrik masraflara karşılık olmak üzere bu seneki belediye bütçesine 8.816.626 lira tahsisat konulmuştur.

Dünkü bütçe müzakeratı sırasında hastaneler ve içtimaî muavenet kısmı müzakere edilirken azalardan bir kısmı tarafından, taşra belediyeleri tarafından tedavi edilmek üzere İstanbula gönderilen hastalardan bir miktar tedavi ücreti alınması teklif edilmiştir.

Bu teklif üzerine makam namına verilen izahattan, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tedavi için İstanbula gönderilecek hastalardan günde 75 kuruş ücret alınmasını tebliğ ettiği anlaşılmıştır. Bu karar önümüzdeki hazirandan itibaren tatbik edilecektir.

Belediyeye mülhak müessesat bütçeleri de cuma günkü toplantıda müzakere edilip kabul edildikten sonra belediye 939 senesi bütçesi toplu bir halde tabedilerek tasdik edilmek üzere Dahiliye Vekâletine gönderilecektir.

Bütçenin vakit ve zamaniyle tasdik edilebilmesi için vali ve belediye reisi Lûtfi Kırdar bizzat Ankaraya giderek icabeden izahatı verecektir.

Karamanda Polis Teşkilâtı Yapıldı

Karaman (TAN) — Kazamızda yeni polis teşkilâtı yapılmıştır.

Durmuş Ali Dörtgöz isminde biri, tüccardan Ali Hindioğlunu sol omuzundan yaralamış ve polisçe yakalanmıştır.

Çakırköyde Bir Kız Kaçırma

Konya, (TAN) — Akşehirin Çakır köyü kenarında kuzu otlatan Fatma isimli kız, Ali ve Mustafa tarafından kaçırılmıştır. Her ikisi tutularak adliyeye verilmiş, Fatma evine gönderilmiştir.

Foçada Spor ve Gençlik

Foça, (TAN) — Bir "Avcılar ve Denizspor Klübü,, açılmıştır. Bütün gençler, klübe âza yazılmıştır. Klüp binasında bir okuma salonu açılmış, vilâyet C. H. Partisinin yardımiyle iki yarış kayığı alınmıştır.

Amerikada Kadınlar Hapishanesi

Amerika Mektubu

Hapishanede Ne Gardiyan, Ne Jandarma, Var. Mahkûm Kadınlar Serbestçe İşe Gidip Geliyorlar ve Hapishaneden Hepsi de Islahıhal Ederek Çıkıyorlar

YAZAN :
BELKIS HALİM

Amerikanın hususi veya resmi bütün müesseselerindeki memurların kıdemlerine göre senede en aşağı on beş günden bir aya kadar tatilleri vardır. Bu müesseselerin çoğu tatile giden memurlarının yerini Kollej ve Üniversite talebeleriyle doldurur. Talebe ekseriya boğaz tokluğuna sırf o işi denemiş olmak yahut ta doğrudan doğruya sığınacak bir yer bulmuş olmak için yapar. Böylelikle hiç para vermeden hem müessesenin işi görülmüş, hem de talebe kendini denemiş olur.

İşte bir tatil ben de bir Amerikan talebe grupuna karışarak bir kadın hapisanesinde bu şekilde çalışmak fırsatını buldum..

Hapisane şehir harici bir yerde.. Taksi ağaçlı yolların arasında ilerlerken hapisaneyi, demir parmaklıkların arkasında yarı vahşileşen kadınları düşünüyordum..

Taksi durdu ve şoför geldik, buyurun, diyerek otomobilin kapısını açtı. Önünde durduğumuz bina Amerikanın bir çok evleri gibi kırmızı tuğladan yapılmış bir evdi. Ne pencerelerinde demir parmaklıklar, ne de kapısında süngülü jandarma vardı. Yine bütün evler gibi bahçesinin etrafında parmaklık yahut duvar bile yoktu. Mevsim yaz ve hava sıcak olduğu için hattâ avlu kapısı bile açıktı. Zahir dedim, burası memurların oturmasına mahsus ev. Onun için böyle her tarafı açık saçık, pencerelerinde süslü, temiz, kolalı perdeler asılı ve kapısında nöbetçi yok.

Halbuki yanılmışım. Burası hapisanenin anneler evi denen kısmı.. Küçük çocuklu mahpus kadınlar bu eve getiriliyor. Burada çocuklariyle beraber yaşıyorlarmış..

Amerikanın kadınlar hapishanesinde ıslahıhal eden mahkûmlardan biri

Hapishane

Üstleri, başları tertemiz bir iki genç kadın otomobile yaklaştı. Bana hoş geldiniz, dedikten sonra, kimi bavul, kimi paltomu yakalıyarak benim "ağırdır, kaldıramazsınız,, diye itirazlarımı dinlemeden eşyamı içeri taşıdılar. Bu güler yüzlü, temiz kıyafetli genç kadınların hepsi mahpus..

Binanın ilk katı tıpkı her ev gibi mutfak, yemek odası, oturma odasından ibaret.. Oturma odasının başında evin henüz üniversiteyi bitirmiş olan genç müdürünün yazıhanesi.. Arkada çocuklar için ana mektebi gibi kullanılan bir oyun odası, bir banyo, bir yemek odası, bir de yatakhane.. İkinci katta altışar, yedişer kişilik iki üç yatakhane ile ufak çocuklu kadınlara mahsus tek yataklı odalar var.. Evin genç müdürü ile ana mektebi hocasının yatak odaları da bu katta.. Üçüncü katta kilârcıbaşının ve diğer muallimlerin odaları. Bu evin kadrosu da bundan ibaret.. Memurların, muallimlerin hepsi genç, hepsi üniversite mezunu... Binanın içinde ne bir tek gardiyan, ne de silâhlı başka kimse var.. Kırk elli mahpus kadının inzibatından muallimlerin yardımile bu yirmi yaşlarındaki genç kadın müdür mesul..

Çalışan mahkûmlar

Evin işlerini mahpuslar arasında taksim etmişler.. Kimi evin temizliğine bakıyor, kimi mutfakta çalışıyor, yemek pişiriyor. Hapisanenin paralı aşçısı yok. Kimi çamaşırları yıkıyor, ütühanede çalışıyor, kimi sofrada hizmet ediyor, kimi muallimlerin nezareti altında çocuklara bakıyor, yemeklerini yediriyor, banyolarını yapıyor..

Sabah herkes ev işleriyle meşgul.. Oğleden sonra bir kısmı bir çeyreklik mesafedeki merkez binaya gider.. Yanlarında nöbetçi, yahut jandarma ile değil.. Yalnız başlarına.. Merkez binada muhtelif atölyeler var.. Kiminde dikiş, kiminde halıcılık, kiminde dokumacılık kiminde sepetçilik ilâh öğretiliyor.. Bu binada atölyelerden başka dershaneler de var.. Tarih, resim, musiki, Ingilizce, edebiyat dersleri veriliyor. Herkes kendi merakı ve istidadına göre bu derslerden birine gidiyor, spor klüplerinden birine yazılıyor. İngilizce sınıfının idaresinde hapisanenin bir de gazetesi var.. Mimyografla hapisanede mahpuslar tarafından basılıyor. Bütün bu atölyeler ve dersaneler mahpusları meslek sahibi yaparak onları hayata hazırlamak gayesiyle idare ediliyor. Onun için hapisanenin adı hapisane değil ,ıslahhane.. Islahhanenin siyaseti mahpuslara cemiyet nizamlarından inhiraf etmeden yaşama yollarını göstermek, ve bu tarz yaşamadan zevk almayı aşılamak.. Yoksa yaptıkları günaha karşı ceza olsun diye içeriye kapatmak, hürriyetinden mahrum etmek değil.

Sinemada eğlence

Haftanın muayyen bir günü de sinemaya, konferansa, yahut hapisanedeki müzik grupunun konserine, yahut ta tiyatro grupunun temsiline hasredilmiş..

Hapisanenin bir de çiftliği ve tavukhanesi var.. Asabiyeti başka iş yapmıya müsait olmıyanlar ve vücutça mukavemetsiz olanlar bu işlerde çalıştırılıyorlar..

Akşamları herkes yine eve dönüyor, yemekten sonra oturma odasında toplanıyorlar. Nöbetçi memur sigara içenlere birer sigara dağtıyor.. Gündüzün sigara içmek yasak.. Gece de bir taneden fazla yok.. Oturma odasında bir radyo bir de kütüphane var.. Istiyen bir kitap alıp köşeye çekilerek okuyor, istiyen radyonun başına toplanıp radyo dinliyor, saat sekiz buçukta sokak kapısı kilitlenip herkes yatmıya çıkıyor.. Tıpkı mekteplerdeki gibi yarım saat hazırlanmıya verildikten sonra nöbetçi memur, yatakhaneleri dolaşarak ve herkese Allah rahatlık versin diyerek elektrikleri söndürüyor.. Nöbetçi memurun işlerinden biri de mutfakta çalışan mahpustan bıçakları teslim almak ve kilitlemek.. Orada kaldığım müddetçe gördüğüm yegâne ihtiyat ta bu idi.

Genç kızlar evi

Anneler evinden maada bir de genç kızlara mahsus ev var.. Onların da hayatı tıpkı yukarıda anlattığım gibi geçiyor. Bir kısmı da gelip annelerin binasında çalışıyor. Diğer mahpusların hepsi merkez binada..

Yeni bir mahpus gelince geçtiği muamele şu: Evvelâ banyoya sokup bir güzel yıkıyorlar. Elbiselerini teslim alıyorlar. Kendine hapisanenin elbiselerini ve üniformasını veriyorlar. Mahpusun iyiliği görüldükçe bu üniformadan başka üniformaya terfi ediyor, ve hattâ idarenin iyice itimadını kazananlar nihayet alelâde elbise giymiye kadar yükseliyorlar.. Bu temizlik bahsinden sonra mahpusa, hapisanenin tecrit kısmında bir oda veriyorlar. Kadın ilk on beş gününü burada geçiriyor. Bu müddet zarfında doktorun muayenesinden geçiyor, sarî hastalığı olup olmadığı anlaşılıyor, içtimaiyatçı evrakını tetkik ediyor, ruhiyatçı ruhî imtihanını yapıyor, zekâsını ölçüyor.. Bu üç imtihandan sonra mahpus kabiliyetine ve kuvvetine göre hapisane içinde bir işe tayin ediliyor. Ve evlerden birine yollanıyor. Yahut ta bir müddet daha tecrithanede kalıyor..

Mahpusların içinde fahişesinden, hırsızından tutun, katiline kadar hepsi var.. Fakat cezasını doldduranlar hemen yok gibi.. Mahpusun çalıştığı isteki kalfa, yahut muallim, kendisiyle temasta olan diğer memurlar, ruhiyatçı, içtimaiyatçı ıslahıhal ettiğine kani olunca meseleyi heyeti idareye haber veriyorlar. Heyeti idare mahpus hakkında yazılan raporları dinliyor, çıkmasına karar verdiği takdirde, içtimaiyatçılar mahpusa hariçte bir iş buluyorlar. Ve mahpus hapisaneye getirdiği eşyaları alarak hapisaneden çıkıyor. İçtimaiyatçılar mahpusu bir müddet için işinde de takip ediyorlar. Icap ederse yardım ediyorlar, tavsiyelerde bulunuyorlar..

Işte hapisanedeki cani, hırsız, fahişe kadınları, jandarmasız, süngüsüz, gardiyansız tutan, hapisanedeki terfilerle, buradan bir an evvel kurtulmak ümidi... Bulunduğum müddetçe hapisanede bir tane inzibat memuru görmedim.. Bir kapıcısı dahi yok... Kadrosu telefoncu kızlar, doktorlar, hastabakıcılar, kâtipler, ruhiyatçılar, içtimaiyatçılar, muallimler ve kalfalardan ibaret... Müessesenin müdürü de Amerikanın meşhur ruhiyatçılarından, gençliğe ve kadınlığa dair herhangi bir meseleden hep fikri sorulan, kitaplarından biri Türkçeye de tercüme edilen meşhur bir kadın Doktor Miryam Ven Voterz. Mahpusların hepsi müdüre âşık. Onu memnun etmek için ellerinden gelen herşeyi yapmıya hepsi hazır..

Bu teşkilâtın bir iyi tarafı da hükûmete beş paraya mal olmaması, tamamen kendi kendini idare etmesidir. Muhtelif atölyelerde yapılan şeyler, çiftlikten alınan mahsulât, yumurta süt vesaire diğer müesseselere satılıyor ve müessesenin varidatı ile sarfiyatı baş başa geliyor..

Kütahyada Su Meselesi

Kütahya (TAN) — Yeni su tesisatının muvakkat kabul muamelesi yapıldığı halde halk bu tesisattan lâyıkile istifade edememektedir.

Konyadaki Yabani Ağaçlar

Konya, (TAN) — Yabani ağaçların aşılanması için kazalara hususî idareden bin lira gönderilmiştir.

HÂDİSELERİN RESİMLERİ

Amerika âyan meclisinin hariciye encümeni bîtaraflık kanununun tâdili projesinin müzakeresinde

Üstte: Romanya hariciye nazırı Gafenko, Berlini ziyaretinde Hitlerle başbaşa görüşüyor.

Solda: Bir Alman amelesi hafta tatilini geçireceği sayfiyeyi bile şefile beraber tayin ediyor.

Sağda: Yugoslav hariciye nazırı Markoviç Romayı ziyaretinde İtalya hariciye nazırı Kont Ciano ile beraber.

Altta: Kral Zogonun sarayı yağma edildikten sonra kralın yatak odasının hali.

Sağda: Alman umumî aşhaneleri için iane topluyorlar.

Aşağıda: İngilterede yeni icat olunmuş bir tayyare dâfii top üzerinde tâlimler.

Yanda: Alman amelesi tatil saatlerinde motörlü kıta tâlimlerini yapıyor.

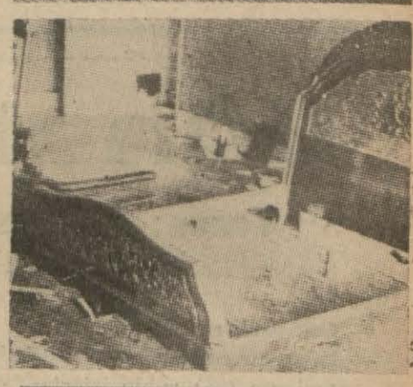

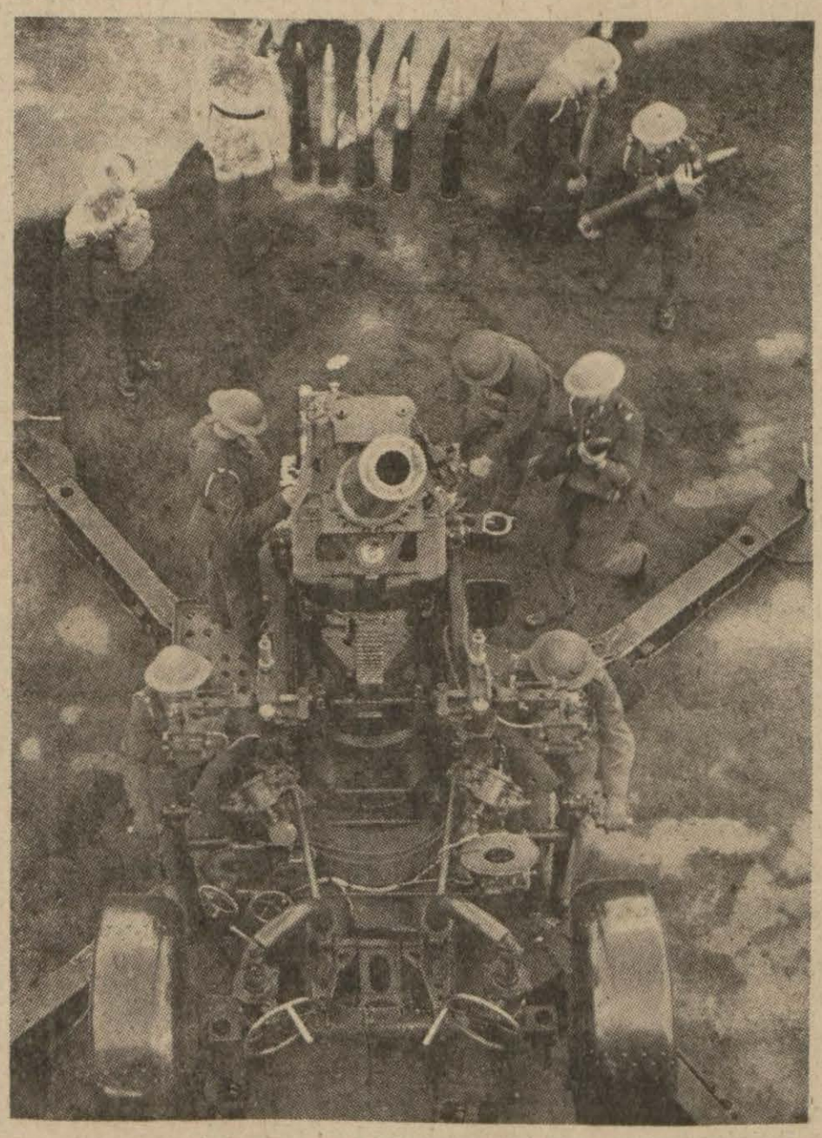

Türk Safosunun Hayatı — TEFRİKA No. 31

Şehzade Emretti:

"Tez Hasekimin Eteğini Öp, Yoksa Seni Şimdi Çuvala Koydurur, Bir Kuyuya Attırırım,,

— Suratsız, dedi, uykudan mı uyandın, ne bu somurtuş?

Kadın yanına gelince, baş ağrısına delâlet eden, çatmayı çekip attı:

— Tez, dedi, git, hasekimin dahi eteğini öp. Yoksa seni şimdi çuvala koydurur, bir kuyuya attırırım.

Genç yaşında ve bütün hulyalarının fecri içinde ölmek — küçükken ihtida ettirilip saray terbiyesi verilmiş olan — Raziyenin işine gelemezdi. Onun için şehzadenin bu emrini başla canla yerine getirmeğe koşacaktı. Lâkin, deminki köle gibi, o da haseki tâbirinden bir şey anlamadı, şaşkın şaşkın efendisinin yüzüne baktı. Murat, bu duruşun inattan ileri gelmeyip, idrâksizlik neticesi olduğunu kavradı, eliyle Bafayı gösterdi:

— Haseki budur, ben sağ oldukça da öyle kalacaktır. Koş, eteğini öp!

Gökten ne yağar da yer kabul etmez, Raziye de, bu ağır emre boyun eğmek zorunda kaldı, içinden şehzadeye de, Bafaya da lânetler okuyarak — alı al, moru mor bir vaziyette — yürüdü. Bir iki saat önce, basit bir halayık gibi tahakküm etmek istediği ve bu dileğine mukabil kendisinden hakaret gördüğü kızın eteğine dudaklarını koydu, geri geri çekildi. O dakikada kara bir yılan olmak, Venedikten gelen uğursuz güzelin beline sarılmak, kemiklerini çatır çatır kırdıktan sonra, zehirini yeşil gözlerine, al yanaklarına, kızıl dudaklarına dökmek için dayanılmaz bir ihtiyaç duyuyordu. Böyle bir değişiklik uğrunda dünyasını ve ahretini fedaya hazır bulunuyordu.

Fakat yine, kadın kaldı, yine kıskandığı mahlûkun karşısında elpençe divan durdu ve Murattan şu emri aldı:

— Haydi hamama git, yanına iki de halayık al, hasekimi yıka, saçlarını ör. Şayet ve şayet küçük bir dikkatsizlik yaparsan, kendini yok bil!

Kadıncağız süklüm püklüm çıkarken, odaya hazinedarla — Topkapı sarayındaki kızlarağasına muadil olan — baş haremağası içeri girdi ve Murat onlara da, tıpkı Raziye hatuna yaptığı gibi, Bafayı haseki diye tanıttı, birer birer etek öptürttü, sonra hazinedara küpe, gerdanlık, taç, bilezik, yüzük, olarak hazinede mevcut elmasların en güzellerini hazırlamasını; entari, yelek, üstlük misillû şeylerin de en kıymetlilerini — Bafanın boyuna bosuna uygun gelmelerini hesaplıyarak — bir bohçaya koyup getirmesini, yatak odasına bir gerdek şekli, gerdek kıvraklığı vermesini emretti, baş haremağasına da şu tebliği yaptı:

— Üç saz takımını birleştir, şirvanlı odaya getir. Hokkabazları, mukallitleri hazır et. İki saat sonra eğlence başlıyacak!

Bafa, yanı başında bulundurduğu cücelere bu emirleri yavaşça tercüme ettiriyordu. Şehzadenin, insanî bir mülâhazayla söylenmiş bir sözü, hastabakıcılığı mânasına alınmak lâzım gelen bir teklifi çok geniş mikyasta tefsir ettiğini gördüğünden için için gülüyordu. Fakat genç adamın neşesini bozmuyordu. Çünkü on günlük bekleme devresi açmak düşüncesini kendisi de artık gülünç buluyordu ve bir ayak önce saraydaki mevkiine — bütün şümulile — sahip olmak istiyordu.

Bununla beraber şenzadenin aldığı ve aldırdığı tertibatı eksik bulmuştu. Saray halkının çoğu kendisini tanımamış ve o halk ta kendisine tanıttırılmamıştı. Onların hâkimi ve âmiri olarak ansızın sahneye çıkmak ise, tuhafına gidiyordu. O sebeple baş haremağası yerden temennalarla şehzadeyi ve kendisini selâmlıyarak dışarıya çıkınca cüce Nasuh vasıtasiyle şehzadeden rica etti:

— Beni memnun etmek için zahmet buyuruyorsunuz. Çok mahçubum ve çok minnettarım. Fakat sarayda bulunan belli başlı şahsiyetleri, benimle sık sık temasta bulunacak kimselerle henüz tanışmadım. Yarın kendilerine nasıl emredebilirim, yahut kendilerinden nasıl istifade ederim?.

Bu eda, bu davranış şehzade Muradın gördüğü, duyduğu tavırlardan değildi. Kız, bütün haklariyle ve bütün salâhiyetlerile bir melike durumuna bürünmek istiyordu. Daha ıtırındaki çeşitleri, ışığındaki kuvvet ve renk derecesini tattırmadan böyle bir ağız kullanan şu genç kızın usulü dairesinde gözde ve hele haseki olduğu vakit neler yapacağını kavramak hiç te müşkül görünmüyordu. Lâkin şehzade yakın, çok yakın bir saadetin hulyası içinde hissî zelzeleler geçirmekte olduğundan sık dokuyup ince elemeğe lüzum görmedi:

— Hay hay, dedi, bütün saray halkını huzurumuza getirelim. Görünüz, tanıyınız. Fakat ilkin üstünüzü değiştiriniz, yol kılığından kurtarınız.

Zaten kâhya kadın da ardında genç, güzel iki halayık olduğu halde gelmişti ,emir bekliyordu. Şehzade, onları gösterdi:

— Sizi bekliyorlar, buyurun, bile gidin.

Evvelki gidişle bu gidiş arasında, Bafanın gururunu okşıyan, büyük bir fark vardı. İlk gidişte Raziye hatun, âmir vaziyetteydi, onu mühimsemiyordu. Şimdi, iki halayık tarafından koltuklanan, nazlı nazlı götürülen kızın ardında ezile büzüle yürüyordu. Hamam dairesinde de ayni durumu taşıdı, kabuğunun hırpalanmaması mültezem bir badem soyuyormuş gibi itina göstererek kızı elbiselerinden ayırdı, ayni ihtimamla içeriye götürdü, tellâklığını yapmıya koyuldu.

Kendisi de, beraber getirdiği körpe kızlar da hamam kılığını almışlardı. Bafayı sabunluyorlar, keseliyorlar, harıl harıl temizliyorlardı. Fakat Raziyenin gözü bütün bu meşgaleler arasında sık sık kapıya kayıyordu. Çünkü içinde, gayzın karanlık ağzından düşmüş nurlu bir ümit vardı. Şehzadenin yavaş yavaş hamama gelip kendilerini seyredeceğini ve bu mahrem temaşa sonunda — talih bu ya — kendinin iç güzelliklerini, yahut yanındaki körpe güzellerden birini beğenip — adını henüz öğrenemediği — şu terbiyesiz frenk kızından feragat edeceğini umuyordu.

Bafanın, teni de yüzü gibi harika sayılacak kadar güzeldi. Beyaz renk azamî letafetini bu taze bedende almış ve tabiat insan vücudü yaratmaktaki kemalini bu genç bünyede teşhire muvaffak olmuş gibiydi. Bu vücutta da küçük kelimesine sığmıyacak derecede küçük olsun bir kusur yoktu. Erkekler kadar, kadınlar da ondaki parlak tenasübe parmak ısırmaktan kendilerini alamazlardı.

Nitekim Raziye kalfa gibi hınç beslemiyen o iki küçük halayık, önlerinde kanlı, canlı bir nur parçası gibi açılıp saçılan hılkat bediasını seyretmekten doyamıyorlar ve ona temas eden parmaklarına, şuur sendeleten bir tat bulaşıyormuş gibi garip bir hazzın sarhoşluğunu yaşıyorlardı.

Raziye de Bafanın, rekabet imkânlarından daima üstün kalmak müjdesiyle dünyaya geldiğine iman getirmemiş değildi. Lâkin hıncına mağlûp olduğu için umulmaz tesadüflerden yardım bekliyordu. Kendine hanımlık edecek olan frenk kızını o saadetten mahrum edecek bir talih cilvesine ruhunu açmaktan geri kalamıyordu.

Bu ümit, tabiatiyle, boş çıktı. Şehzadenin zelili aziz, azizi zelil edebilmek kudretine malik olan gözleri hamam buğuları arasında parlamadı, onun düşmüşleri, bir lâhzada kaldırmıya ve göklere boyun eğmiyenleri yine bir lâhzada uçurumlara düşürmeğe muktedir sesi duyulmadı. Yıkanma işi bitti ve Raziye hatun — yine kırgın, yine kızgın — Bafayı koltukladı, soğukluğa çıkardı. Orada hazinedar usta "Haseki hazretlerini,, bekliyordu

(Devamı var)

OKUYUCU MEKTUPLARI

Bakımsız Sokak

Bir iki ay evvel Cihangirde iki sokağın asfalt olarak inşası ihale olunduğu, ve bu kere Cihangir caddesinin katranlı şose olarak inşası eksiltmeye konulduğu gazete havadislerinde görüldü. Kışın çamur, yazın toz deryas olan Sormagir sokağı acaba ne vakit bu bahtiyarlığa nail olacaktır. Bu talihsiz sokak için iki sene evvel muktazi malzeme ihzar edilmiş iken, diğer sokağa naklolunarak orası imar edildiği, ve bu esnada bütün sokaklar geçit temini için çimento piyadeler yapıldığı halde, bu cihetten de bu sokak nazarı insafa alınmadı. Bu mübrem ihtiyaç içerisinde çekilen sıkıntıya inzimam eden ikinci bir zaruret vardır ki diğerini tamamiyle unutturmaktadır. Bu da Beyoğlu ile rabıta temin edecek bir yolun mevcut olmamasıdır. Ancak yaz mevsiminde vesaiti nakliye bin müşkülât ile bir arsadan geçit temin edebiliyorsa da, sahibi tarafından bu geçidin kapandığı gün Beyoğluna çıkmak ihtiyacına karşı Fındıklı — Tophane veyahut Dolmabahçe tariklerinden birini takibe mecburiyet hasıl olacaktır. Kışın çamur deryası olan bu sokağa katiyen otomobil, kamyon vesaire inemediklerinden, Beyoğlu cihetinden gelen eşya ve mahrukat hamal vasıtasiyle iki yüz metreden fazla bir mesafeye naklolunmakta ve bu yüzden külli bir masraf ihtiyarına mecburiyet hasıl olmaktadır.

Cihangirde oturan karilerinizden
F. T.

Telefon ücretleri :

Evvelki gün bir yere telefon ettim ve konuşmak istediğim zat yerinde olmadığı cevabını aldım; biraz sonra tekrar aradım, yine ayni cevabı aldım. Neticede her iki mükâlemenin de ücretini ödedim. Halbuki konuşmak istediğim adamla konuşamamıştım ve binnetice mükâleme de olmamış demekti. Böyle olduğu halde mükâleme ücretinin alınması doğru mudur?

Çengelköyü Tarlabaşı 15 numarada
emekli binbaşı Hakkı TAN

Sefalet çekiyoruz :

Sultan Selim Çukurbostanda 45 numara da bir bahçe ortasında oturuyoruz. Kocam Çanakkalede şehit olmuştu. 77 yaşında bir de annem var. Aldığımız maaş ta bundan on sene evvel 150 liralık bir ikramiye ile kesilmişti. Şimdi hiç bir yerden on para gelirimiz yok. Bize hiç olmazsa günde bir kilo ekmek te verilemez mi?

Emine

Bakırköyün dört derdi:

Bakırköyde oturmaktayım. Dört derdimiz vardır. Su, ekmek, kanalizasyon ve yağ fabrikasının neşrettiği koku. İstanbula yeni vali, Bakırköyüne yeni kaymakam gelince evvelce başlanılan su meselesinin bir an evvel halledilmesini bizim gibi isteyenler olmuş, bunun üzerine Çırpıcı çayırı civarında kazılmakta olan arteziyen kuyularının açılma faaliyetine hız verilmiştir. Bundan pek yakın bir zamana kadar müsbet neticeler elde edileceği umulmaktadır. Bu iş devam ederken diğer taraftan bozuk ekmek çıkardıklarından dolayı şikâyete maruz kalan fırınları ıslah etmek için derhal faaliyete geçmek icap eder.

Kanalizasyon işini de hemen halletmek lâzımdır. Geçen sene susuzluk yüzünden kanal tıkanınca belediye tarafından halka abdesthane kuyusu kazmaları lüzumu tebliğ edilmişti. Söylendiğine göre kanalizasyonu galiba yağ fabrikasının pislikleri tıkamıştır. Bundan başka bu fabrikanın neşrettiği koku umumî sıhhat için çok tehlikelidir.

Bize göre Bakırköyün inkişaf bulmasını ve bir sayfiye şehri olmasını temin etmek için şu hesaba dikkat etmek lâzımdır:

Su+Ekmek+Kanalizasyon—Yağ fabrikası = Bakırköy...

Nazif Tunalı

Usulsüz bir haciz :

Lâleli Ordu caddesinde 279 numaralı dükkânda 934 senesinde bir bakkaliye mağazası açtım. Geçenlerde ayni yerde daha evvel açılmış bir bakkal dükkânı için 932 senesine ait bir borç için dükkânıma haciz konulmıya kalkıldı. Halbuki ben dükkânı 934 te açmıştım ve 932 de askerlik hizmetimi yapıyordum ve bunu vesikalarla da ispat ettim. Haczi geri aldılar. Bu hâdiseden iki ay sonra yine ayni haciz muamelesi için tekrar rahatsız edildim.

Bana ait olmıyan bir borçtan dolayı ikide bir rahatsız edilmek ve memurların yanlışlıklarını düzelttirmek için günlerce uğraşmak doğru mudur?

Lâleli Ordu caddesi 279 numarada
Bakkal Kemal

Lokantaların pisliği:

30 nisan pazar günü 13 ilâ 14 arasında, içlerinde bir de doktor bulunan birkaç kişi ile şehrimizin en iyi lokantalarından biri olmakla şöhret bulmuş olan Beyoğlunda lokantada yemek yerken köpeği ile bir bayan geldi ve köpeğine bizim yediğimiz tabaklarla yemek yedirdi.

Bu tabii bizim için pek iştah açıcı bir manzara olmadı. Bayan gittikten sonra doktordan öğrendik ki köpekler gayri kabili tedavi bir hastalık nakledlerlermiş. Garson bize tabağı kırdığını temin etti. Fakat kırık tabağı görmek için aşağıya mutfaklara indiğimiz halde kırık tabağı göstermedi. Temiz bir lokanta şöhreti yapmış olan bu müesseseye belediyenin lâzım gelen tahkikatı yapacağını ümit edelim. Bu arada bu lokantanın mutfaklarını da bu pislikten kurtarmak lâzımdır.

Tarık Ataman

OKTA
SAÇ SABUNU
Eczanelerden ve itriyat mağazalarından arayınız.

Günah Bende mi?

Yazan: Kerime Nadir — TEFRİKA No. 43

— Şunları "Katerin,, sokağına kaça götürürsün? Diye sordu.

— Çok uzak mı? Dedim.

— Bilmiyor musun? Beş dakikalık yol..

— Öyleyse (25) ruble isterim..

Rus, öfkeli bir tavırla, bavulları içeri çekti:

— Haydi işine git!..

Şu fırsatı kaçırmamak ve az bile olsa cebime bir kaç para atmak için, hemen sordum:

— Siz ne vereceksiniz?..

— (8) ruble!..

— Pekâlâ!..

Bavulları yakaladım ve adamın arkasından yürümeğe başladım. Yürüdüğümüz cadde geniş ve elektrik lâmbalariyle aydınlanmıştı. Omuzlarımı çökerten ağır yükümle, bir takım sokaklara girip çıktıktan sonra, bir köşe başında, güzel bir binanın kapısında durduk.

Bavulları bırakınca, Rus (8) rubleyi avucuma koymuştu. Bu hareket, zedelenmiş gururumun baş kaldırmasına bir işaret demekti. Birdenbire avucumdaki parayı, herifin kafasına fırlatmayı düşündüm. Bu düşünce, şuuruma o kadar anî saplanmıştı ki, hemen icra edivermekten korkakarak süratle geri döndüm ve koşarcasına istasyona geldim. Bir de ne göreyim?.. Şerif şaşkın şaşkın, oraya buraya, koşarak beni aramıyor mu?..

Karşıdan işaret edince, yanıma geldi:

— Neredesin Allah aşkına?.. Yüreğimi oynattın! Dedi.

Meseleyi anlattım. Yüzü derhal değişti; fena halde kızdı:

— Sen deli misin? Hiç itibarın, haysiyetin kalmadı mı?. (8) ruble alacağım diye, insan hamallığı kendine lâyık göürür mü?..

— Adam sen de!.. Kimden utanacağım?.. Cebimde kaç param var?.. Ileride dileneceğimizden korkuyorum..

Şerifin başı önüne düştü. Derin bir düşünceye dalmıştı. Bu ihtimali, ilk defa hatırlamış olduğunu anladığım için ben de, susuyordum. Bir müddet böyle sesiz durduktan sonra, birdenbire dedi ki:

— Kuzum, biz nereye gidiyoruz?..

— Tren nereye götürürse..

— Orası, neresi?.

— "Semipalatinsk,, isminde bir şehir..

— Peki, bu şehirde ne yapacağız?..

— Allah bilir.. Elbette aç kalmamıya gayret ederiz...

— Hep orada mı oturacağız?..

— Malûm değil!.. Benim niyetim Çin hududunu aşmak!..

— Süphanallah!.. Dünyanın öbür ucunda ne işimiz var?..

— Tehlikeden uzaklaşmalıyız.. Ne kadar serbest olursak, o kadar rahat çalışabiliriz..

— Demek, şimdi Çine gidiyoruz?..

— Ya nasip!..

Şerif, öfkeli bir ümitsizlikle, yumruklarını sıkıyor, dişlerini gıcırdatıyordu. Garın parkeleri üzerinde, bir aşağı, bir yukarı gezinmeğe başladık. Gözüm, daima saatteydi. Nihayet bir düdük sesi duyuldu. Ve çok geçmeden tren göründü. Lokomotif, soluyarak yaklaşıyor, tekerlekler yavaşlıyordu. Bu sırada Şerif, telâşla öne atıldı. Birdenbire ne olduğunu anlıyamadım. Âdeta arkasından biri itmiş gibi, üçüncü mevki vagonlardan birine doğru koşuyordu.

Hemen yetişip, eteğinden çektim:

— Canım ne oluyorsun? Durmadan trene binilir mi?..

— Binilir ya!.. Şu vagonu boş gördüm.. Çabuk girelim de, içeriye başka kimseyi almıyalım..

Bu çocukça heves beni güldürdü.

— Buna ne lüzum var?. Diye sordum. Hem vagonu bize bağışlıyacaklarından emin misin?..

— Elbette!. Münasebetsiz yolcuların, beni sinirlendirmelerine tahammül edemem..

— Haydi, gevezelik etme!. Yol arkadaşlarile daha ziyade eğleniriz..

Vagona girdik. Lâkin Şerif, yanlış görmüştü. Zira içeride iki kadınla bir erkek yolcu vardı. Arkadaşım boş bir kompartimanı göstererek:

— Şu tarafa oturalım, dedi.

Ben, açık bir pencerenin önünü işaret ettim:

— Burası daha iyi!.. Hem dışarıyı seyrederiz..

Aramızda bir münakaşa başlamıştı. Sözü uzatmamak için hemen yürüyüp yolculara yakın olan pencerenin önüne oturdum. O da beni takip etmeğe mecbur oldu.

Tren hayli yol almıştı. Çok geçmeden iki tane memur göründü. Derhal kalbim çarpmağa başlamıştı. Evvelâ bizim yanımıza geldiler. Birisi rusça:

— Biletleriniz? Dedi.

Uzattım. Muayene edip kestikten sonra, yüzüme bakarak sordu:

— Nereye gidiyorsunuz?..

— "Semipalatinsk,, e..

— Ne yapmak için?...

— Ticaret!.

— Arkadaşınız da beraber mi?..

— Evet!..

— Nerelisiniz?..

— Kafkasyalı!..

— Nüfus tezkerelerinize bakalım..

Şerife bunu söyledim. Ikimiz de çıkarıp uzattık. Bizimle konuşan memur, ikisini de alıp açtı. Lâkin bir göz gezdirdikten sonra, yanındaki arkadaşına vererek:

— Iyi bak bakalım, dedi.

Her halde kendi, yalnız rusça biliyordu. Oteki memur tezkereleri dikkatle muayeneye koyuldu. Yüreğim titriyordu. Fakat kayıtsız görünmeğe gayret ediyordum. Hele Şerifin "Fatma Hacer,, ismi nazarı dikkati celbedecek diye ter dökmekteydim.

Nihayet tezkereleri geri verdiler ve diğer yolculara gittiler.. Geniş bir nefes almıştım. Şerif te artık yer kavgasını unutmuş görünüyordu. Yavaşça:

— O kadar uzun neler sordu? Dedi.

Anlattım. Dudağını bükerek:

— Sersemler!.. Diye mırıldandı.

Memurlar gittikten sonra, karşımızda oturan erkek gülerek dedi ki:

— Affedersiniz mösyö.. Biraz evvel Kafkasyalı olduğunuzu söylediniz.. Lâkin Kafkasyanın yerli halkından mısınız; yoksa esas Türklerden misiniz?.

— Yerli halkındanız..

— Ya!..

— Niçin sorsunuz?..

— Merak ettim.. Biz, Türkleri çok severiz de...

Herifin cevabı bana biraz müstehzi geldi. Galiba bizim kaçak asker olduğumuzu sezmişti. Endişeye düşmekle beraber, fütursuz ve samimî davranmak istedim:

— Alâkanıza teşekkür ederim mösyö!..

Bu esnada kadınlardan yaşlıcası söze karıştı:

— "Semipalat,, a ne ticareti için gidiyorsunuz?..

— Deri ticareti için.. Orada zaten bir şerikim var.

— Çok iyi!..

Bahsin umumileştiğini gören Rus, yanındaki kadınları bize takdim etti:

— Annem ve karım!..

Ben, Şerife dönerek:

— Görüyor musun? Ahbaplık ilerliyor, dedim.

Sonra yolculara:

— Arkadaşım rusça bilmez.. Diye ilâve ettim

Genç kadın kocasına bakarak fransızca:

— Ihtiyar ne garip adam değil mi? Dedi. Ve mendilini ağzına tutarak gülmeğe başladı. Fakat yaşlı kadın, şüphesiz kaynana olmanın verdiği mütehakkim bir tavırla:

— Gülecek ne var?.. Yine çocuk olma! Diye gelinine çıkıştı.

Öteden beriden konuşmıya başlamıştık. Erkeğin adı "Lanskoi Patiomkin,, di. "Barnaul,, da küçük bir fabrikanın ustabaşısı bulunuyordu. Beş senelik evliydi. Iki yaşında bir kızları ölmüş, bir daha da çocukları olmamıştı. Zavallı talihsiz baba, bunları acı bir lisanla anlatırken, kalbimde sancıyan bir nokta beliriyordu. Hayalim ve düşüncelerim uzaklara gidiyor; mânasız ve münasebetsiz hatıralara dalıyordum.

(Devamı Var)

İŞGAL ALTINDA

Tefrika No. 33

Hain Vahdettin Memnun Olmuştu

Meclisi Mebusanın Feshi İradesi Mahzuziyetini Mucip Olmuş ve Tevfik Paşaya Muvaffakıyet Duaları Etmişti

Sarayla Babıâlî arasında mekik dokur gibi bir hayli gidip geldikten, arzuyu şahaneyi teyit edecek bir çok gizli iradeler tebliğ ettikten sonra, nihayet ihtiyar veziri kandırmağa muvaffak olmuştu. Meclisin feshi meselesinde onu da hünkâra uydurmuştu. Tevfik paşa, ilk temaslarda meclisin feshini iktiza ettirecek ortada bir sebep göremediğini söyliyerek, Ahmet Rıza beyi baştan savmak istemişti.

Fakat ertesi günü, Babıâliye has hazine müdürü Refik gelmişti. Hünkârın arzusunu aynen tekrarla teferrüata ait müzakerelerin âyan reisiyle yapılması lüzumunu tekit ve teyit edince ihtiyar vezir gevşemişti. Bir iki gün sonra da, huzurda bulunduğu bir sırada, hünkârın, henüz bu işin neticelendirilmemesini bahane ederek serzenişte bulunması sadrazamı, âyan reisiyle temas mecburiyetinde bırakmıştı.

Son müzakerelerinde, Ahmet Rıza bey işi sağlam tutmuştu. Meclisin haricî ve siyasî esbaptan ziyade dahilde vukuu haber alınan bazı uygunsuz teşebbüslere mâni olmak fikriyle münhasıran hünkâr tarafından arzu edildiğini söylemişti. Hünkârın bu suretle kabineyi, dahilî ve haricî tehlike ve tesirlere karşı kuvvetlendirmek istediğinden bahsetmişti.

Hele, müşir İzzet paşanın riyaseti altında bir kabine teşkil ettirmek için Mustafa Kemal Paşa tarafından sarfedilen mesaiyi ve bu mesainin ihtimalli neticelerini bir bir katarak anlatmayı hiç te unutmamıştı. Beyannamenin meclisten okunduğu ve itimat talep olunduğu gün meclisi kabine aleyhine çevirmek, itimat reyi verdirmemek için Mustafa Kemal Paşanın yaptığı teşebbüsleri de, sanki bir sırmış gibi, birer birer ortaya dökmüştü. Sonunda da:

— Şevketmeap efendimizin, demişti. Meclisi kapattırmaktaki maksadı hümayunları, münhasıran zatı devletlerini ve kabinenizi kuvvetlendirmeğe matuftur paşam. Tereddüde hiç te mahal ve lüzum yok. Millet ve memleketin selâmeti bunu icap ettirmektedir. Şevketmeabımız, emin olunuz ki, bu tasavvurlariyle siyasî bir kiyasetten daha ziyade cidden kudsî bir keramet izhar buyurmuş oluyorlar.

Tevfik paşa, Ahmet Rıza beyin bütün bu sözlerine inanmış, hareket ve ısrarlarını samimî ve makul bulmuştu ve nihayet o da, onlara uymuştu.

1334 yılı birincikânununun on dokuzuncu günüydü. Hünkâr tarafından yapılan davet üzerine, sadrazam Tevfik paşa saraya gelmişti. Doğrusu haremi hümayuna götürülmüş ve biraz istirahatten sonra, diş ağrısından muztarip bulunan hünkârın yatak odasına alınmıştı. Tevfik paşa, mebusan meclisinin, kendisinin ve kabinsenin kuvvetlendirilmesi için kapatılmak istenildiğini âyan reisinden öğrendikten sonra, Vahdettine biraz daha ısınmıştı. Hünkârın rahatsızlığından dolayı teessürünü arzetmişti. Bir hayli dil dökmüş ve nihayet, meclisin feshine dair yazılan iradei seniyyeyi şöylece okumuştu:

"Esbabı zaruriyei siyasiyeden naşi meclisi mebusanın feshi iktıza etmesine ve kanunu esasimizin muaddel yedinci maddesinin fıkrai mahsusası mucibince, ledeliktiza heyeti mebusanın feshi hukuku şahanemiz cümlesinden bulunmasına binaen meclisi mezkûrun bugünden itibaren bermucibi kanun feshini irade eyledim...

Vahdettinin yüzü gülüvermişti. Memnuniyet ve mahzuziyetini Tevfik paşanın hoşuna gidecek bir tarzda ve dille bildirmiş, biraz sonra da muvaffakıyet dualariyle birlikte avdetine müsaade edivermişti.

Hain Vahdettin cidden memnundu. O meclisten değil, Mustafa Kemal Paşanın meclisi altüst ederek kendi aleyhine harekete geçmesinden korkuyordu.

Gün geçtikçe adetleri çoğalan, faaliyet sahaları genişliyen gizli hafiye teşekküllerinin verdikleri haberlerle, Mustafa Kemal Paşayı Vahdettine âdeta bir umacı gibi gösteriyorlardı.

Taç ve tahtının tehlikede bulunduğunu bildirerek bayağı ürkütüyorlardı. Hem bunlara ne hacet. Bir kaç hafta evvel huzuruna kabul ettiği Mustafa Kemal Paşa da, kendisine karşı hazırlanmakta olduğu bildirilen teşebbüs ve hareketler hakkındaki istizahına karşı dolaşık cevaplar vermemiş miydi ya?.. Kendisini tatmin ve temin etmek değil de, büsbütün endişe ve şüpheye düşürecek şekilde hareket etmemiş miydi?.. Aklınca, meclisi dağıtıp kapatmakla Mustafa Kemal Paşanın teşebbüs ve mesaisini akim bırakacağını sanıyordu ve hiç şüphesiz çok ta seviniyordu. Yalnız o mu?.. Meclis kapandıktan sonra, Tevfik paşanın yerine sadaret koltuğuna kurulacakları hulyasiyle yaşıyan damat Feritle Ahmet Rıza bey de sürur içinde çırpınıyorlardı.

Sadrazam Tevfik paşa, huzurdan çıkar çıkmaz, damat Feritle Ahmet Rıza bey mânalı gülümsemelerle Vahdettinin yanına girmişlerdi. Günün bu üç entrikacısı başbaşa vermişler. Meclisin kapatılacağı gün, vukuunu ihtimalli gördükleri teşebbüs ve müdahalelere karşı alınacak tedbirleri düşünmüşler, bu mühim vazifeyi de kaymakam Zekinin becerikli eline vermişlerdi.

O gün birincikânunun yirmi birinci ve kapatılan meclisin son günüydü. Sabah erkenden Ayasofya ve Sultanahmet kahveleri kaymakam Zekinin zorbacılariyle dolmuştu. Gönenli Bekir Sıtkılar, Şah İsmailler, Düzceli Kâmiller ve benzerleri gibi fesatçıların belleri kamalı, tabancalı serserileri yer ve köşe tutmuşlardı. Nihayet mecliste fesih iradesi okunmuş ve Vahdettinle hempalarının bu istediği de olmuştu.

Meşrutiyet boğulmuş, mebuslar da bayağı koğulmuştu. Çok ıbrete ve dikkate şayandır ki, meclisin kapatılacağı, hünkârın alçakça tasavvurları hakkında Mustafa Kemal Paşa tarafından tenvir ve irşat olunan o devre mebusları, muhafaza ve müdafaasına and içtikleri meşrutiyete vurulan ve kopkoyu bir irtica hareketinden başka bir şey olmıyan bu darbeyi cidden miskinane bir sükûnet ve tevekkülle karşılamışlardı. Meşruyetin göz göre boğazlanmasına sabır ve tahammül göstermişlerdi.

Bir iradenin süratle infazı lüzumundan bahis ile Müşir Ahmet İzzet paşaya yapılan tavsiyeyi meşrutiyetin hükümlerine aykırı gören ve bu hareketi meşrutiyete sadakatsizlik sayan ve bilhassa yemininde hânis olduğu iddiasiyle hünkârı muahazeye kalkışacak kadar meşrutiyete bağlılık ve hele meşrutî ve medenî bir cesaret gösteren o vakitki mebusların bu defa gösterdikleri bu aciz ve tevekkül herkesi şaşırtmıştı. Bazı çehrelerde de çok mânalı ve imalı tebessümler belirtmiş ve mebuslar, bu hareketlerile yeminlerinde hânis olmadılar mı acaba, dedirtmisti.

Biz meclisin nasıl dağıtıldığını ve kapatıldığını, çok acı olduğu için, takipten sarfınazar edelim, kapatanlarla kapatılmasını hoş görüp kabul edenleri yüz yüze ve tarihin vereceği hükme terkederek, biraz da Manavoğlunun madrabazlıklarını, marifetlerini seyredelim:

O günkü celsede, meşrutiyet, kanlı ve kirli ellerin himmetlerile mecliste boğulup kefenlenirken, Cağaloğlunda koyun tüccarların - dan Erzurumlu (C.) beyin konağında da bir toplantı yapılmıştı. Kapiten Halidin arzu ettiği ihtilâl partisinin üçüncü müzakeresi yapılıyor, bir hiyanet temeli daha atılıyordu. Remzi paşa, Nevres tarafından teklif edilen parti elebaşılığını, en ufak bir tereddüde bile düşmeden, hiç düşünmeden derhal kabul etmişti. Çünkü, o da Vahdettine sokulmıya yeltenenlerden, damat Feridi sevenlerden, onunla beraber yükselip bir nezaret koltuğuna kurulmağa heveslenenlerdendi. Bu toplantıya o da gelmişti ve müzakereyi o idare ediyordu.

Erkânıharp Refik, Hayri ve Nevresle bunların tıynet ve kabiliyetlerindeki bazı kimseler maksat ve hedefte pek çabuk anlaşmışlardı. Babıâliye yapılacak baskının programı hemen oracıkta hazırlanmış, elemanları seçilip ayrılmıştı.

(Devamı var)

HİKÂYE

HEM BUNAK, HEM KÖR

Yazan: Gerald Kersh

Kendi kendime Cork! Cork! Cork derdim. Tâ neden sonra, adamı hatırladım. Eski bir boks şampiyonu idi. Adı vaktiyle en büyük puntolu harflerle gazetelerin ilk sayfasına basılmış Irlandalı deli fişeğin biri idi. Polisleri döver, barları kırar geçirirdi. Çılgın bir hayat kuvveti, ve yufka bir yüreği vardı. Sağ elinin bir yumruğu ile bir öküzü sersem edip düşürmüştü. Sokakta rastladığı aç dilencilere en pahalı sigaralarından ikram ederdi. Süt istiyerek ağlıyan bir çocuğa rastlasa, mutlaka onunla beraber ağlar, ve çocuğu susturmak için ona bir şişe şampanya satın alırdı. Kadınlar ona bayılırlardı. Bir aralık adı bir talâk davasına karıştı. Ertesi gün de ringde yenildi idi. Ondan sonra her yüzünü gösterdiği yerde ıslıklarla karşılanırdı.

Gel zaman git zaman adam kayıplara karıştı. Onun hakkında bir iki senede bir defa kısa bir havadis okunurdu. Ya barın birinde çıngar çıkarmış ve tevkif edilmiş olduğu yahut, iyi giyinmiş ve kolunda sarı saçlı bir kadın olarak göründüğü yazılırdı. Bir gün de hafızasını tamamen kaybetmiş bir halde sersem sersem gezerken yakalandığı bildirildi. Tam bu sırada koca Cihan Harbi patladı idi. Harbin gürültüsü arasında herşey unutuldu. Harpten sonra da harpten beter yirmi senelik bir sulh devri geçti. Milyonlarca insan öldü, ve geçmişe kavuştu.

Boksörler ehemmiyetli şeyler değildirler. Chico'nun kahvesine *gideseniz* orada binine rastlarsınız. Chico'nun ucuz çorbası ve makarnası herkesin hoşuna gider. Ağır sikletini mi istersiniz, orta veyahut hafifini mi istersiniz, orada hepsini de bulursunuz. Malûma, boksörlük mesleğinden masum kanlar, Ringin bezlerinden ise, boşuboşuna dökülmüş alın terleri sızar.

Ben orada boksa daha yeni dalan acemi bir hafif sıklete rast geldim. Adının Pike olduğunu söyledi. Yirmi yaşlarında bir şeydi. Fakat akıbetinin ne olacağı alnından ve bakışlarından okunuyordu. Herhalde vaktiyle yakışıklı bir delikanlı olduğu besbelli idi. Çakır gözlü idi, ve sarı saçları alev dilleri gibi dalgalı idi. Fakat sol kulağı bir marula dönmüştü. Burnunun direği de tam ortasından içeriye çöktürülmüştü. Bir köy hödüğünün giyim ve kuşamda göze batıcı olacak kadar çiy renkleri taşımakta duyduğu gururun aynini, Pike de kırık burunu ve burkuk kulağını teşhirde duyuyordu.

Titrek bakışını, bakmak istediği şeye bir türlü ayar edemiyordu. Benimle konuşurken gözlerime bakmak istiyordu. Fakat göz bebekleri daraldı, açıldı, üflenen bir kibrit alevi gibi kıpraştı, ve hemen şaşılaştı. Kafatasının şekli güzeldi, onun içinde, mutlak bir normal beyin taşıyarak dünyaya gelmişti. Fakat dövüle dövüle o beyin donuklaşmıştı. Bana ne demek istediğini pek âlâ tasarlıyabiliyordu, fakat düşündüğü şeyle, söyliyeceği söz arasına sinsi bir engel giriyordu. Budala! Boks bunaklığının o yünlü eli beynini avcunun içine almıştı. Ona "bırak şu boksörlüğü!,, dedim.

— "Ne?,, dedi. "Neden vazgeçeyim?,,

— Boksü bırak. Kendini mahvediyorsun.

— Aklını başına toplamak üzere durakladı. Biraz sonra "Ha vazgeçeyim... Dur hele... dedi. Gözleri kapıdan tarafa kaymıştı Sırıttı. "Bak kapıdan kim giriyor.,, dedi. baktım.

Kapıdan koskocaman ve alelâcayip bir adam girmişti. Kafasının ve kollarının sarkışında goril maymununa ait bir hal vardı. Gözleri perdeli idi. Çenesi geviş getiriyormuş gibi yavaş yavaş işliyordu. Kargacık burgacık olmuş kaşlarının ara yerinden, yumruklarla dövülmüş, içkiyle şişmiş burnu, yere atılmış ve çiğnenmiş bir patlıcan gibi yamrı yumru sarkıyordu. Seneler üzerine katmer katmer yağ tabakaları bağlamıştı. Elleri bile pof pof şişmişti. Muz salkımları gibi sarkıyorlardı.

— Pike "Gördün mü? İşte Cork!,, dedi.

— Vay! O mu?

— Pike "Şimdi bak ne olacak,, dedi. Ve elindeki kaşığı boş çorba tabağına Cang! diye vurdu. Şişman herif birden irkildi; sol kolunu ileri fırlattı. Sağ kolunu kıvırdı. Bir adım ileri attı. Biraz durdu. Sonra yine eski vaziyetinde gevşedi. Pike "ne zaman bir tabağı çalarsan, boksun başlamasını işaret eden gong vuruldu sanıyor,, dedi.

Cork bizim masamıza geldi. Hemen dört beş boksör daha üşüştüler; ve masamızı sardılar. Orada halka olan yüzleri bir göreydiniz. Şişmiş bir üst dudağa rağmen durmamacasına sırıtan toy bir genç vardı. Eskiden dondurmacılık etmiş, ve beş sene yumruklana yumruklana, hiç bir iş ve hiç bir şeye yaramıyacak hale gelmiş Italyan Tullio Falcone vardı. Pike'in yanı başında çenesi sağı ve burnu solu gösteren tıknazın biri vardı. Aralarında on altısından altmış yaşlısına kadar bulunan bu beş boksör beş profilini üstüste koyaydınız; beşinin profilinden doğru dürüst biricik profil elde edemezdiniz.

Yine biri önündeki filcana ping! diye vurdu. Yine Cork birden yumruklariyle hazırol, vaziyetini aldı. Kendini salıverince, yanında oturan "Whitey Solomon'u nasıl yendin? Anlat bakalım,, dedi. Cork "bakın nasıl oldu,, dedi. "On ikinci round'ta idi. Anlıyor musunuz? Herif gümbedek çeneme bir tane oturttu. Ondan ötesini ne anlatayım? Ötesini bildiğim yok ki. Ondan sonrası bir gün trende giderken, herifi nasıl yenmiş olduğumu ben de başkaları gibi gazetede okuyup öğrendim. Anlıyor musunuz? Şuurumu kaybetmiştim. Hiç farkında olmıyarak sekiz round daha harp etmişim. Hem de herifi knockout etmişim. Anladınız mı? Siz hiç bir şeyden çakmazsınız. Ben şuursuz olarak boks ederim.,,

Ping! — Yine Cork hazırol vaziyetini aldı. Maasyı sarstı. Yere düşen bir bardak tuzla buz oldu. Kahve sahibi seğirterek yetişti. Corka "buradan defol!,, dedi. İhtiyar kahkahâ gürültüleri arasında ve tabaklarla fincanların Çing! Ding! diye çınlayışı arasında, ayağa kalkıp, kapıya doğru sendeledi. Acıdım doğrusu. Ardı sıra kapıya koştum. Onu sokakta yakaladım. Ona iki şiling verdim. Aldı. Bir an bakış bakışa kaldık. Gözleri titriyor yılıyordu. Bir şey söylemek istedi. Fakat çığırından çıkmış cümlei asabiyesi, çenesinin pazılarını işletmezden evvel, söyliyeceğini unutmuştu. Döndü. Ben de döndüm. Ben yoluma o da yoluna gitti. Onu şehrin karanlık sokağı yuttu. Onu artık, bir daha görmedim.

LOKMAN HEKİMİN ÖĞÜTLERİ

Yorgunluktan Gelen Uykusuzluk

Uykusuzluğa alışmamış sağlam adam yorulduğu vakit uykusu daha çabuk gelir ve daha rahat uyur. Fakat uykunun geleceğinden zaten şüphesi olan sinirli için yorgunluk ta uykusuzluğa bir sebeptir.

Çok sinirli adam yatağına girdiği vakit kendisini ne kadar yorgun duyarsa uykusu o kadar geç gelir, geldiği vakitte de, korkulu rüyalar getirir ve sık sık sıçramalarla kesik kesik bir uyku olur. Çok sinirli olanların uykusuzluğu hemen daima bu yorgunluk hissinden ileri gelir. Şu kadar ki sinirlilerin yorgunluğu, çok iş görüp yahut çok hareket edip gerçekten yorulmaktan değildir. Onlarda yorgunluk sinirliliğin başlıca ve ilk alâmetlerinden biridir. Sinirli hareket etmeden, iş görmeden de kendisini yorgun duyar. Biraz hareket etmek yahut bir iş görmek bu yorgunluğu arttırdığı için gece uyku - yorgunluğun fazlalığından dolayı - kaçar.

Bu türlü uykusuzluğa çare gene istirahat etmektir. Fakat mutat olan uyku vaktinden önce istirahat. Herkesin uyuduğu saatte yatağına giren sinirli herkes gibi çabuk uyuyamayınca muztarip olur. Birkaç saat sonra yorgunluğu hafiflese bile ilk saatlerin verdiği teheyyüç artık uykunun gelmesine mâni olur sabah ışığı görününceye kadar uykusuz kalır.

Halbuki çok yorgunluktan uyuyamıyan sinirli, herkes daha otururken, meselâ akşamın beşinde, yalnız istirahat etmek üzere yatağına girerse saat yediye doğru fazla yorgunluk geçeceğinden o vakit kendine tatlı ve ağır uyku gelir ve sabahın yedisine kadar rahat rahat uyur. Bir aralık uyansa bile, keyfine göre, bir bardak süt içince yahut bir gevrek, bir pasta, bir dilim ekmek, bir kâse yoğurt yiyince uyku tekrar gelir.

Sinirliler için, böyle fazla yorgunluktan gelen uykusuzluğu bilmek pek mühimdir. Herkesin yattığı saatte yatıp kaçan uykuyu getirmek üzere ilâç içeceği yerde, herkesten birkaç saat önce - istirahat etmek üzere - yatağına girmeği tecrübe etmek daha faydalı olur...

Bazıları da, aksine, biraz yorulmayınca uyuyamazlar. Onlar da kendilerini daima az çok yorgun hissederler. Fakat onların yorgunluğu sinirlerin zayıflığından değil, kanlarında üre biraz fazla bulunmasından, yahut damarları sertleşmiş olmasından ileri gelir.

Yorgunluğun bu iki türlüsünü damarlardaki tansiyonu ölçen âlet ayırdettirir. Çok sinirlide tansiyon azalmış, ötekilerde çoğalmış bulunur. İkisi de yorgunluktan gelen uykusuzluk, fakat biri tansiyonn çokluğundan, biri azlığından.

Tansiyonun çokluğundan gelen uykusuzluğa karşı - aksine - biraz yorulmak üzere hareket ve perhiz lâzım olur. Bunların derecesini tayin etmek, tansiyonu da ölçecek olan, hekimin işidir.

Ancak yorgunluktan gelen uykusuzluk her vakit böyle kolaylıkla ayırdedilemez. Çünkü her vakit damarlarındaki tansiyon düsük olan sinirli bazı günlerde - türlü türlü sebeplerle - teheyyüç eder ve tansiyonu artar. O zaman kendini gene yorgun hisseder, fakat uykusuzluğu istirahatle geçmez. Birkaç gün önce erkenden yatağına girdiği vakit uykusu geldiği halde bu sefer istirahatten uykusuzluk artar ve kendisi daha ziyade sinirlenir.

Bu da size anlatır ki uykusuzluğun da lâyıkile tedavisi ancak hekiminizin onu tetkik etmesile kabildir.

●

Eyüp Nişancasından mektup yazan S. B. okuyucumuz, bize gönderdiği gazete parçasını hangi gazeteden kesmişse, istediği şeyi de oradan sorması elbette daha münasip olur.

●

A. Dolo diye imza eden okuyucumuz mektubuna cevap almak istiyorsa bir adres bildirmesini rica ederim.

Anamurun Vapur İhtiyacı

Anamur, (TAN) — Fazla sıcak yapan üç ay istisna edilirse her mevsimde havası mutedil ve büzel, her tarafı yemyeşil olan kasabamızda portakalcılık ve limonculuğa ilâveten, pek verimli görülen muzculuğa da ehemiyet verilmiye başlanılmıştır. Sisam ve yer fıstığı istihsalâtı da mühim bir derecededir.

Bütün bu mahsullerin ihraç zamanı, Teşrinlere ve Kânunlara tesadüf etmektedir. O vakitlerde ise vapur seferleri haftada bire inhisar ettiği gibi deniz ekseriya dalgalı ve sahillerimiz de sığ olduğu için çok defa vapurlar, Anamura uğramadan geçmektedir. Bu yüzden tüccar malı iskelede uzun müdet beklemekte ve limon, portakal, muz gibi mahsuller zarara uğramaktadır. Bu halin önüne geçecek bir çare bulmak lâzımdır.

Adanada Hayırlı Bir Cemiyet

Adana, — Ilkmekteplerdeki fakir talebeyi ve okuma çağında oldukları halde mektebe gidemiyerek sokaklarda dolaşan çocukları himaye ederek yetiştirmek maksadiyle, Vali Ali Rıza Çeviğin himayesi altında bir cemiyet kurulmuştur. Cemiyetin her mektepte bir şubesi açılmıştır.

Mektebe gidemiyerek sokaklarda dolaşan çocukların tesbitine başlanılmıstır.

Sulh Cephesinde 140 Milyonluk Nüfus Var

(Başı 1 incide)

İngiltere, Sovyetler Birliğinin iştirakiyle emniyet paktının akdini ilân edebildikleri takdirde ne Macar - Slovak kombinezonlarının, ne de mihverin Romanya üzerindeki tazyikinin hiç bir tesiri olmıyacaktır.

İtalyan - Romen görüşmeleri bitti

Roma, 2 (A.A.) — Gafenco, Papa tarafından kabul edilmiştir. Ve Hariciye Nazırı Kardinal Maglione ile görüşmüştür. Bu suretle İtalya ile Romanya arasındaki görüşmeler, bilâmel hitama ermiştir.

İtalyan mahafili, bu görüşmelerin pek dostane bir şekilde cereyan etmiş ve Roma ile Bükreş arasındaki münasebetlerin inkişafını itimatla derpiş etmeğe medar olmuş olduğunu beyan etmektedir.

Görüşmeler şu noktalar hakkında cereyan etmiştir:

1 — İtalya ile Romanya arasındaki siyasî ve iktısadî münasebetler ve bunların inkişafına şahit olmak arzusu,

2 — Romanya ve Macaristan arasındaki münasebetler ve Bükreş ile Budapeşte arasında bir anlaşmaya varmak imkânı,

3 — Polonya - Almanya münasebatı, bu bapta Romanın Gafenco'yu Polonyanın Dantzig hakkındaki Alman mutalebatını dostane bir surette tetkik etmesi için müdahalede bulunmağa iknaa çalışmış olduğu tahmin edilmektedir.

Romen Başvekilinin nutku

Bükreş, 2 (A. A.) — Dün 1 Mayıs münasebetiyle işçi korporasyonları - nın ilk kongresi aktedilmiştir. Kongreye dört bin delege iştirak etmiş - tir.

Başvekil Kalinesko, kongrenin ehemmiyetini ve bütün memleket işçilerinin mülhem bulundukları birlik hissini bilhassa kaydederek işçi - lere bir günlük yevmiyelerini ve gün de iki saatlik fazla mesailerini Milli Müdafaaya hasretmiş olduklarından dolayı teşekkür eylemiş ve demiştir ki:

"Bu hareket, memleketin istiklâl ve toprak bütünlüğünü müdafaa için hiç bir fedakârlığı esirgemediğini ispat etmektedir. Komşu bir memleket matbuatının Romanyaya karşı metalebatta bulunduğu ve bu metalebeta bazı yabancı devletelrin de müzaheret ettiği söyleniyor.

Bu kabil tahrikât hiç şüphesiz iyi komşuluk ve dostluk münasebetlerini kolaylaştıracak mahiyette değildir. Hiçbir yabancı devletin hiçbir salâhiyetli mümessilinin topraklarımızla alâkadar hiçbir teklifte bulunmadığını kaydetmek isterim. Bilâkis bizim vakarlı müdafaa siyasetimizin her tarafta tam bir anlayışa mazhar olduğunu söyliyebilirim. Romanya, komşuları ile iyi münasebetler idame etmek istiyor ve iktısadî ve kültürel sahalarda anlaşmalar akdine âmadedir, fakat topraklarımıza te - mas edecek herhangi bir teşebbüs en şiddetli ve sarsılmaz mukavemetle karşılaşacaktır. Bu bütün memleketin siyaseti, Romanyanın milli siyasetidir. Evvelki nesil, birliği başarmak gibi asil bir vazife ile mükellef oldu. Şimdiki nesil de nefsini bu birliği muhafazaya hasretmelidir."

Nutuk, çok alkışlanmış ve kongre kapandıktan sonra 4000 delege, sarayın balkonuna çıkan Kral Karolün önünden geçmiştir.

Japon Başvekili

(Başı 1 incide)

Alman - Macar görüşmelerinin iki memleket arasındaki tam görüş birliğini teyit ettiği, Alman mahfillerinde beyan edilmektedir. Görüşmeler, pek samimî bir hava içinde cereyan etmiştir. Berlin ile Budapeşteyi alâkadar eden meselelerle bilhassa Macaristanın komşularile münasebetleri bu görüşmelerin mevzuunu teşkil etmiştir.

Budapeşte, 2 (A.A.) Ayan ve Mebusan meclisleri Haricyie encümenleri, beynelmilel vaziyeti tetkik etmek üzere çarşamba ve perşembe günleri toplanmağa davet edilmiştir.

Çarşamba günü buraya gelmesi beklenilen B. Csaky'nin bir nutuk söyliyeceği tahmin edilmektedir.

Neşriyat Kongresi Dün Açıldı

Zengin Bir Gençlik Kütüphanesi Vücude Getirmek İçin Çalışılacak

Ankara 2 (Hususî)—Bugün birinci Türk Neşriyat Kongresi İsmet İnönü Enstitüsünün konferans salonunda Başvekil Dr. Refik Saydamın riyasetinde ilk toplantısını yaptı.

Saat tam onda Başvekil Refik Saydam içtima salonuna girerek riyaset mevkiini işgal etti. Bütün delegeler tarafından ayakta karşılandı.

Dr. Refik Saydamın kongre mesaisini açan nutkunu müteakip Maarif Vekili Hasan Âli Yücel de söylediği bir nutukla kongrenin maksat ve gayelerini izah etmiştir.

Hasan Âli Yücel, nutkuna başlarken, irfan hayatımızda ehemmiyetli ve tesirli bir hareket uyandıracağı muhakkak olan Birinci Türk Neşriyat Kongresinin çalışmalarına başlamış olduğunu kaydetmiştir.

Başvekilin nutku

Başvekil Refik Saydam Kongre mesaisini şu nutukla açmıştır:

"Birinci Türk Neşriyat Kongresinin içtimaını açıyorum.

Neşriyat Kongresinin sayın üyeleri, arkadaşım Maarif Vekili Yücelin ve onun çalışkan arkadaşlarının hazırladıkları bu kongreyi teşrifiniz den dolayı hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim.

Türk kültür davasının mühim bir meselesi olan bu meseleyi mütalea etmek için ve onu programlandırmak için sizin yüksek ihtisasınızdan, görgünüzden istifade için Neşriyat Kongresini topluyoruz. Cümhuriyet hükûmeti bütün işlerinde ihtisas erbabının tecrübeli arkadaşlarımızın bize verecekleri bilgili direktifleri bir araya getirerek öyle bir program vücude getirmeyi ve mesaisinin heyeti umumiyesine bu programı esas yapmayı daima umde edinmiştir.

Sizin geçirdiğiniz tecrübeniz ve ilminiz bize bu programı verecektir ve biz bunu zamanla mevcut maddî vesaitimizle takip edeceğiz.

Programla çalışacağız

Ben şahsen gürültülü program - sız işten zaten hoşlanmam. (Bravo sesleri).

Esaslı bir programa tâbi olarak geç te olsa daima müsbet gaye üzerinde yürümeyi kendim için şiar edinmişimdir. Arkadaşlarım da bu esasta daima benimle beraberdirler. Zaten bir mütearifedir. Nihayet esaslı bir program safahatını takip ederek onu yavaş ta olsa tahakkuk ettirmek atiyen bozulmaktan kurtardığı gibi yapılacak her hangi bir tecrübe hakkında başlangıcı ve esası malûm olduğu için bize daima yolda kolaylık verecektir. O kadar. Memlekette bir millî kütüphane vücude getirdik. Bunu en uzak köye kadar götürmek, yalnız götürmek değil okutmak zevkini daimî surette idame etmek kongrenin yapacağı program tâbi olacaktır. Sizin ilminizden, tekrar ediyorum, sizin ilminizden ve tecrübelerinizden istifade edeceğiz ve programı vücude getireceğiz. Onu tatbik şerefini kazanabilirsek atiyen neticelerini gördüğümüz zaman da sevineceğiz.

Tekrar sizi selâmlarım. İşin ilmî teknik kısmını arkadaşım Yücel size arzedecektir. İşlerinizde muvaffakıyetler dilerim. (Alkışlar).

Maarif Vekilinin nutku

Bundan sonra kürsüye Maarif Vekili gelmiş, Başvekile ve kongreye iştirak edenlere teşekkür ettikten sonra demiştir ki:

"— Tarihimizin on asrına baktığımız zaman, devletin kültür meselelerinde nâzım müessesesi olan maarif nezaretlerinde aldıkları eksik ve başarısız tedbirler derhal gözümüzün önünde canlanır. İyi niyetlerle başlıyan bu hareketler, sırf salâhiyetlerin mesuliyet hudutları ve bütçelerin dar çerçeveleri içerisinde kalmak yüzünden, kısa bir zaman sonra sönüp gitmişlerdir. Hasılatları, resmî kütüphanelerle depolarda alıcı ve okuyucu bekliyen birkaç kitaptan ileri geçmemiştir. Dediğim gibi, başlamalarından bir müddet sonra, hamle, kuvveti kaybetmiş ve başka bir himmet sahibi ile girişip yeni bir hızla, fakat bırakılan yerden değil, ilk başlanılmış olan noktadan hareket etmeğe mecbur kalmıstır.

Neşriyat işleri

Neşriyat işlerinde de tam demokrat bir ruh ve tam realist bir düşünce ile çalışmak, ancak Cümhuriyet rejiminde kabil olabilmiştir. Cümhuriyet tarihindedir ki bir taraftan bütün devlet organlarile kuvvetli bir neşriyat hareketine girişilmiş, diğer taraftan hususî basım ve yayım kurumlarının emeklerine imkân nisbetinde iştirak edilmiş ve çalışmaları böylece takviye olunmuştur. Dün ziyaret ettiğim on yıllık neşriyat sergisi bunun canlı delilidir. Bu yolda atılmış en müsbet ve inkılâpçı adımın Lâtin esasından alınmış Türk harflerini kabul etmemiz olduğunda bir an bile tereddüt edilemez.

On yıldanberi sevgili ve Ebedî Şefimiz Atatürkün yaratıcı dehasile Türk milleti için nurlanan bu sahada gerek devlet mekanizmasının, gerek tâbi ve nâşirlerimizin genç Türk neslinin istifadesine koydukları eserler bize istikbal için ümit verici bir kemiyet ve keyfiyet arzetmektedir.

Kongrenin meşgul olacağı işler

Kongremiz, sadece maarif vekilliğinin meşgul bulunduğu neşir işlerile değil, bir kül halinde, bütün memleket fikir hayatını ilgilendiren her nevi neşir faaliyetlerinin temas ettiği muhtelif ihtiyaçları tetkik ile uğraşacaktır. Şüphesiz bu kongrenin de mahiyeti istişaridir. Fakat çalışmaların neticesinde varılan kararlar önümüzdeki senelerde, gerek devlet teşkilâtı, gerek hususî neşir teşebbüsleri için en esaslı bir program vazifesini görecek ve burada teşhisi konan, ıslah ve tanzimi için yolu gösterilen dertler, Cümhuriyet hükûmetinin enerjik ve pratik çalışma metodları ile birer birer gerçekleşecektir. Bunun en kuvvetli müeyyidesi, büyük milletimizin memlekete hizmetten başka emeli olmıyanlara itimadı, bu duyguda olan milletin başında İnönü gibi kıymetli ve yüksek insanî vasıfları şahsında toplamış bir şefin bulunması ve kendisinin yurt için hayırlı her işi teşvik, takviye ve tahakkuk ettirmekteki müessir ve isabetli melekesidir."

Maarif Vekili nutkunun bundan sonraki kısımlarında kongrenin tetkikine arzedilen meselelerin her biri üzerine delegelerin dikkatlerini çekerek irfan ihtiyacımızı eldeki maddî imkânlardan en geniş bir şekilde faydalanma yollarını bularak karşılamak mecburiyetinde olduğumuzu kaydeylemiştir.

Gençlik kütüphanesi

Garp kültür ve tefekkür camiasının seçkin bir uzvu olmak dilek ve azminde bulunan Cümhuriyet Türkiyesi için medenî dünyanın eski ve yeni fikir mahsullerini kendi diline çevirmek ve bu âlemin duyuş ve düşünüşü ile benliğini kuvvetlendirmek zaruretine bilhassa işaret eden Maarif Vekili, yalnız Türk harflerile okuyup yazan ve yüksek tahsil sınıflarına kadar gelmiş bulunan gençliğin sadece muallimlerinin dar kadrosu içinde bırakılamıyacağını her ilim şubesinde onların bilgilerini genişletecek, his ve fikir dünyalarını aydınlatacak, onları Cümhuriyet rejiminin temiz ve idealist havası içinde yaşatacak zengin bir gençlik kütüphanesinin bir an evvel memleket çocuklarının istifadesine konulması lâzım geldiği noktasında bilhassa ısrarla durmuş ve sözlerine devam ederek demiştir ki:

"Geçmiş asırlardaki ilim ve sanat adamlarımızın büyük kıymet taşıyan eserlerinden ve tarihimizi, kültürümüzü aydınlatan esas kaynaklardan yarınki nesillerin doğrudan doğruya faydalanmalarına artık imkân kalmadığı malûmumuzdur. Bütün bunları nasıl, ve ne şekilde bir plân yaparak doğrudan doğruya istifade edilecek bir hale getirmeliyiz. Dillerin zenginlik miyarları nasıl lûgatleri ise milletlerin ansiklopedileri de kültür seviyerinin birer timsali sayılırlar.

Bu eksikliğimizi bir an önce tamamlamak ve her münevver Türkün yuvasında bulunduracağı bir bilgi hazinesi olan millî bir ansiklopediye sahip olmak yolunda atılabilecek en müsbet adımları değerli kongreni - zin bulacağına ve memlekete göstereceğine kuvvetli bir itimat besle - mekteyim."

Neşriyat mükâfatı ihdas ediliyor

Hasan Âli Yücel, memlekette muhtelif ilim ve ihtısas şubelerinde orijinal tetkik mahsulü telif eserlerin doğrudan doğruya yazıldığı lisandan muvaffakıyetle yapılmış tercümelerin ve günün tekniğine göre güzel basılmış kitapların neşrini teşvik için telif, tercüme ve neşir mükâfatları karşılığı olarak tahsisatın 1939 bütçesine konulduğu ve Cümhuriyet hükûmetinin neşriyat işlerine vermiş olduğu büyük ehemmiyetin en canlı bir delili olan ve altı yıldanberi yapılmakta olan maddî yardım karşılığının 1939 bütçesinde on beş bin liradan elli bin liraya çıkarıldığını bildirmiş ve okumayı kolaylaştırmak ve okunacak eserleri yurdun her köşesine çabuk ve kolay tanıttırmak davasını izah eylemiştir

Maarif Vekili gazete ve mecmuaların bu neşriyatı okuyucularına tanıttırmak hususundaki büyük vazifelerine de temas ederek Türk matbuatının bütün memleket işlerinde olduğu gibi bu noktada da yardım birliği ve candan bir alâka göstereceğine büyük bir ümit beslediğini bilhassa kaydetmek istediğini söyliyerek sözlerini bitirmiştir.

Maarif Vekilinin alkışlarla karşılanan bu nutkunu müteakip, reis baş vekil Dr. Refik Saydam on dakika istirahat için celseyi tatil etmiştir.

İkinci Celse

Kongrenin ikinci celsesi açıldığı zaman riyaset mevkiini Maarif Vekili Hasan Âli Yücel işgal etmiş ve riyaset divanı intihabı yapılmıştır.

Encümenlere âza seçilmesinden sonra verilen bir takrir ile Ebedi Şef Atatürkün aziz hatırasını tâziz için beş dakika ayakta sükût edilmiştir.

Kongre alkışlarla Reisicümhur Inönüye kongrenin en derin tâzim ve bağlılık hislerinin iblâğını karar altına almış ve yine okunan takrirlerle B. M. Meclisi Reisi Abdülhalik Rendaya ve kongrenin açılışına riyaset etmek suretile neşriyat davasına yakın alâka gösterilmiş bulunan Başvekil Doktor Refik Saydam ve Genel Kurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmağa riyaset divanı vasıtasiyle saygı ve sevgilerinin bildirilmesini tasvip eylemiştir.

Hatiplerin sözleri

Bundan sonra muhtelif hatipler söz almışlardır. Ilk olarak kürsüye gelen Ahmet Halit, Imparatorluk devrinin son yarım asırlık fikir hareketleriyle on yıllık fikir hareketlerinin ve neşriyatının bir mukayesesini yapmıştır. Ahmet Ihsan Tokgöz Türk neşriyat kongresinde bulunmaktan duyduğu derin haz ve heyecana tercüman olmuş ve Türk neşriyat âleminin saltanat devri içinde daima maruz kalmış bulunduğu tazyiki işaret ve bütün gayrimüsait şartlara rağmen bir kaç Türk naşirinin Türk irfan hayatına yaptıkları hizmetleri kaydederek bunların en başında gelen Ahmet Mithat merhumun hatırasını anmıştır. Ahmet Ihsan Tokgöz sözlerini bütün meslek arkadaşları arasında sıkı bir tesanüt ve elbirliği temennisiyle bitirmiştir.

Halit Fahri Ozansoy da Ahmet Ihsanın temennilerine iştirak eylemiştir.

Bu müzakerelerden sonra umumi toplantıya nihayet verilmiştir.

Atatürkün kabrini ziyaret

Bundan sonra kongre âzaları Atatürkün kabrini ziyaret etmişler, ve bir çelenk koymuşlardır.

Kongre reis ve kâtipleri

Reis: Hasan Âli Yücel.

Reis yekilleri: Hüsnü Kitapçı, Cemil Bilsel, Hakkı Tarık.

Kâtipler: Yaşar Nabi, Nurettin Artam, Refik Ahmet, Selâmi İzzet, Behçet Kemal, Tahsin Demiray.

Komisyonlar bugün öğleden sonra ilk toplantılarını yaparak reis ve mazbata muharrirlerini seçtikten sonra kendilerine tevdi edilmiş olan işler üzerinde çalışmalarına başlamışlardır.

İki Mihver Arasındaki Siyasî Düello

(Başı 1 incide)

ha ziyade sulh cephesine mütemayil bir vaziyet almıştır.

Bulgaristan daha kararını vermemiştir. Fakat Bulgaristanda efkârı umumiyenin Almanlarla anlaşmağa katiyen müsait olmadığı anlaşılmaktadır. Bilhassa Rus harbiye nazırı Potemkinin Sofyayı ziyaretinden sonra Bulgaristanda sulh cephesiyle anlaşmak temayülleri artmıştır.

Maamafih sulh cephesi müzakerelerinin esasını Sovyetlerle İngilizler arasındaki konuşmalar teşkil eder. İngiliz Başvekilinin evvelki gün Avam Kamarasında vaki olan beyanatına göre Sovyet sefiri Maiskinin Londraya avdetini müteakip müzakereler ümit verici bir seyir takip etmeğe başlamıştır. Sovyet sefiri İngiltereye hükûmetinin son teklifini getirmiştir. Sovyetler Londra - Paris mihverine, Avrupada Faşizm tehlikesine karşı tehdide maruz bütün devletlerle karşılıklı ittifaklar akdini teklif etmektedir. Ayni zamanda Romanya ile Polonya arasındaki ittifak muahedesinin bu yeni ittifak manzumesine göre tadilini istemiştir.

Evvelce yalnız bir taraflı garantilerle dünya sulhünü koruyabileceklerini zanneden İngilizler de, şimdi daha esaslı ittifaklara girmeğe rıza gösterir bir vaziyet almışlardır. Binaenaleyh İngiliz - Sovyet müzakerelerinin de pek yakında müsbet bir netice vermesi beklenebilir.

Sulh cephesi müzakerelerinin takip ettiği bu seyir Berlin - Roma mihverini endişeye düşürmüştür. Hitler mütemadiyen Almanya etrafında bir çevirme hareketi yapıldığından şikâyet etmektedir.

İngilizlerin verdiği cevap şudur: Kolera çıkan yerde hastalığı tecrit için etrafına kordon çevrilir. Bizim yaptığımız da bu kordonu çevirmekten ibarettir.

Çünkü Faşizm varî ve müstevlî bir tehlike halini almıştır. Bu tehlikenin önüne geçerek dünyaya sulh temin etmek için bundan başka çare yoktur.

Bu kordon tamamlandığı gün hastalık tecrit edilmiş ve dünya bir harp tehlikesinden belki kurtulmuş olacaktır.

Nevyorkta Bir Mayıs Tezahüratı

Nevyork, 2 (A. A.) — Muhtelif şehirlerde işçi teşekkülleri 1 Mayısı tesit etmişlerdir. Nevyorktaki alayda Hitler, Mussolini ve Frankonun resimlerini taşıyan ve üzerlerinde faşist aleyhtarı yazılar bulunan levhalar görülmekteydi.

İngiliz Başvekili

(Başı 1 incide)

manların Leh aktörlerini çalışmatan men için sopalarla üzerlerine hücum ettiklerini, ayni zamanda tiyatro binası civarında toplanmış bulunan birçok Polonyalıları hırpaladıkları gibi, Polonyalılara ait evlerin camlarını da kırdıklarını yazıyor.

İllustrowanny Kurjer Codzienny bugün yazdığı bir makelede Silezya ile Şarki Prusya mintakalarının Polonyalı olduğunu ileri sürerek buraların Polonyaya ilhakını istemektedir.

Amerikanın Polonya büyük elçisi Potocki şu beyanatta bulunmuştur:

Polonya, Çekoslovakya değildir. Almanyanın Danzig'e karşı her hangi bir hareketi bir harp sebebi olarak telâkki edilecektir.

Hitlerin koridordan geçen bir şerit talebine gelince, bu talep Polonyanın denizle irtibatını kesmek, ekonomik ve belki de politik istiklâlini azaltmak arzusudur.

Büyük elçi, Polonyanın Danzig meselesini müzakereye âmâde bulunduğunu ve fakat kuvvet önünde boyun eğmiyeceğini kaydetmiştir.

Lehistan matbuatı, alâkadar İngiliz mahfellerinin beyanatını dercetmektedir. Matbuata göre bu mahfeller, İngiliz - Leh münasebetlerindeki berraklığa işaret etmekte ve Polonya kendini tehdit altında hisseder etmez İngiltere ile Fransanın yardımına koşacaklarına dair yapılan vaadlerin gayet sarih olduğunu kaydeylemektedirler.

Hariciye Nezareti namına söz söylemiye salâhiyettar bir zat, nazır Beck ile İngiliz büyük elçisi arasında yapılan mülâkat esnasında Hitlerin nutku hakkında fikir mübadelesinde bulunulduğunu söylemiş, fakat sarahaten tesbit edilmiş olan mütekabil İngiliz - Leh taahhütlerini teyit etmek lüzumu hissedilmediğini ilâve etmiştir.

Fransa - İngiltere ve Rusya arasında bir anlaşma akdi için yapılmakta olan müzakerelere Polonyanın itiraz ettiğine dair yabancı memleketlerde çıkarılan haberlerle Polonya - Sovyet komşuluk münasebetlerini bozmak için yapılan teşebbüslere cevap veren Kurjer Polski diyor ki:

"Çok iyi bir membadan aldığımız malûmata göre Polonya mezkûr müzakerelere iştirak etmemektedir. Sovyet - Polonya münasebetlerine gelince, bu mesele münhasıran Polonyayı alâkadar eder ve onu Polonya bizzat kendisi halledecektir.

Eski Arnavutluk Kralile Kraliçesi Şehrimizde

Eski Arnavutluk Kralı Zogo ile refikası Kraliçe Jeraldin bu sabah saat üçe on kala maiyetindeki 70 i mütecaviz zevatla Sirkeci istasyonuna muvasalat etmişlerdir.

Kral ile maiyetindeki zevat trenden inince otomobillerine binmişler ve doğruca Perapalasa gitmişlerdir.

Tren garda durduktan sonra evvelâ Kral Zogo ve arkasından da Kraliçe Jeraldin Perona indiler. Arkalarından sabık Kralın sabık veliahtı mürebbiyesinin kucağında ve uykuda olduğu halde trenden indirildi ve otomobiline götürüldü.

Bunlardan sonra kralın hemşireleri indiler ve süratli adımlarla garı geçerek otomobillerine bindiler. Ve bütün bunlar büyük bir sükûnet içinde cereyan etti.

Şehrimizdeki Arnavutların içlerinde bir çok kadın ve hattâ çocuk da bulunan mühim bir kalabalık sabık kralı görmek için bu saate kadar Sirkeci civarında beklemişlerdir. Kral geçerken bunlar arasında ağlamalar ve hıçkırık sesleri duyuluyordu.

Kralın bu akşam Ankaraya hareketi mukarrerdir.

Kral Zogo ve maiyeti için Perapalas otelinin üç katı kiralanmış ve dün bütün gün Krala ve maiyetine tahsis edilen dairelerin ihzarına çalışılmıştır. Kral ve maiyetinin en yakınları Perapalasta, diğerleri de o civardaki muhtelif otellerde ikamet edeceklerdir. Bunlar için de bu muhtelif otellerde dün daireler tutulmuş ve hazırlıkları görülmüştür.

MEMLEKETTE TAN

Bayramiç Köylerinde Eğitmen Okulları

Ahmetçeili Eğitmenli Okulu talebeleri

Kutlu Oba köyünün çocukları

Hacıköyü Eğitmenli Okulunda okuyan yavrular

Bayramiç, (TAN) — Beş ay evvel kazamızda faaliyete geçmiş olan on tane eğitmenli mektepten çok iyi neticeler alınmıştır. Eğitmenler çocukları hergün gazete okuyup takip edebilecek dereceye getirmişler, gece derslerine devam eden yaşlılar da okuma yazma öğrenmişlerdir.Bazı eğitmenli mekteplerde muvaffakıyet derecesinin yüzde yüz olduğu memnuniyetle görülmüştür.

Devrekte Yol İhtiyacı

Devrek, (TAN) — Kasabamızı Zonguldağa bağlıyan yol, nafıa idaresinin daimî kontrolü altında bulunmakta ise de her sene kanunuevvelden şubat nihayetine kadar devam eden kar, yüksek olan bu yolu tamamen kapamaktadır. O vakit burada yiyecek ve giyecek maddeleri pahalılanmakta, operatörün müdahalesine mühtaç hastaları Zonguldağa götürmek kabil olmadığından bu yüzden ölümler bile olmaktadır.

Kasabamızı tren yolile Zonguldağa bağlıyan ve buradan on yedi kilometre mesafede bulunan Tefen şosesi de nakil vasıtalarının işliyemiyeceği kadar bozulmuştur. Geçen sene bu yol köylüye imece suretile tâmir ettirilmek istenilmişse de iyi netice alınamamış ve faaliyet tatil olunmuştur.

Devrek - Tefen yolunun nafıa idaresince tâmir ettirilmesi, kasabamızı ihya eden bir hizmet olacaktır.

Seyitgazide Yağcılık

Seyitgazi, (TAN) — Halka evvelce bağ yerleri tevzi eden belediye şimdi de getirttiği kokulu ve çeşitli mahsul veren 120 bin bağ çubuğunu dağıtmaktadır.

Bergama Kermesi İçin Hazırlık Başladı

Bergama Ciritçileri

Bergama (TAN) — Üçüncü büyük kermes hazırlıkları hararetle devam ediyor, Bergamaya bir çok ziyaretçi çeken kermesin geçen senelerdekinden daha iyi olması için hiçbir şey esirgenmemektedir. 4 milyon fıstık çamını kucağında toplamış olan Kozak yaylasının bu sene daha büyük bir ziyaretçi kafilesine sahne olacağı umulmaktadır.

Tabii güzelliği fevkalâde olan bu yerdeki fıstık ağaçlarının tepeleri makasla kesilmiş gibi ayni seviyede olarak kilometrelerce uzanması, görenleri bir kat daha cezbetmektedir.

Kozakta yapılmakta olan 28 odalı otelin inşası çok ilerlemiştir. Her türlü konforu ihtiva edecek olan otel, kermes başladığı zaman bitmiş ve açılmış olacaktır.

Zamanında bir eşi daha dünyada bulunmıyan tarihî Bergama sağlık yurdunun yüzlerce sene evvel vuku bulan bir zelzelede devrilmiş, dağılmış ve hafriyat neticesinde meydana çıkarılmış olan çift sıralı mermer sütunları, müze direktörlüğü tarafından yerlerine konulmaktadır. Bu sütunların tâ Marmara ve Kütahyadan, vesait namına pek az şey bulunan eski zamanlarda buraya kadar nasıl getirilmiş olduğu merakı tahrik eden bir hâdisedir. Bu işlenmiş ve yekpare sütunlar içinde otuz beş ton sıkletinde olanlar da vardır.

Bir vakitler cihana nam salmış olan sağlık yurdu sütunlarının eski şeklinde yerlerine konulması, Bergamanın tarihî zenginliklerine kıymetli bir ilâve teşkil edecektir.

Araçta Yeni Eğitmenli Okullar

Araç, (TAN) — Üç nahiyesi ve yüz elli köyü olan kazamızda, biri Araçta, diğeri Mergüze nahiyesi merkezinde yatılı olmak üzere tam teşkilâtlı iki mektep vardır. Köylerde üç sınıflı on bir mektep ve dokuz tane yeni eğitmenli mektep mevcuttur.

Merkez ilk okulunda 312 erkek ve 70 kız talebe, köy mekteplerinde 960 erkek ve 195 kız talebe, eğitmenli mekteplerde de 182 erkek ve 111 kız talebe okumaktadır. Bunların yekûnu 1830 ediyor. Halbuki kazamızda okuma çağında beş bine yakın çocuk vardır.

Eğitmenli dokuz köy mektebinin hepsi şimdilik sıhhî şeraitten uzaktır ve bunlar, köy odalarında kurulmuştur. Maamafih 939 malî yılı içinde yeni plânlara göre eğitmenli mekteplerin inşası için hazırlığa başlanılmıştır. Eğitmenli mekteplere, küçük talebeden başka, 260 vatandaş da devam etmektedir.

Yine malî sene içinde Iğdir nahiyesinin Ugru ve Kızılveren, Boyalı nahiyesinin de Çavuş köylerinde birer ilk okul inşası tasavvur edilmektedir.

Bunlar yapıldığı ve merkezdeki yatılı ilkokul da ikmal edildiği takdirde, kazamızdaki okuma çağında bulunan çocukların yarısından fazlası tahsil imkânını bulacaklardır.

Kozanda Beş Senelik Program

Kozan (TAN) — Belediye meclisi içtimalarına devam ediyor. Yeni sene bütçesini denk olarak 17.700 lira üzerinden tanzim ve beş yıllık mesaî programını da tesbit ederek kaymakamlığa vermiştir.

Bu programa göre, ezcümle 1939 senesinde çocuk bahçesi ve gaz deposu yapılacak, mezbaha ıslah edilecek, su deposu ve belediye gazinosu vücude getirilecektir. 940 da içme suyu getirtilecek, koşu mahalli ve fidanlık yapılacaktır. 941 de itfaiye ve sulama teşkilâtı yapılacak, umumî yollar ıslah edilecektir. 942 de hamam, 943 te de kasabamızın haritası ve elektrik tesisatı yapılacaktır.

Babaeskide Bir Maç

Babaeski (TAN) — Buraya gelen Uzunköprü - Pehlivanköyü muhteliti ile Babaeski Halkspor takımı arasında yapılan maçı, Babaeskililer bire karşı iki sayı ile kazanmışlardır.

Kütahya - Uşak Yolu

Kütahya (TAN) — Uşak Halkevi sporcuları buraya gelmişler, Kütahyalılarla yaptıkları futbol maçında iki ikiye berabere kalmışlardır.

Nevşehire İspirto Fabrikası Lâzım

Nevşehir (TAN) — Burada senevî üzüm istihsalâtı 75 milyon kiloyu bulmaktadır. Bundan daha büyük istifadeler temini için bir ispirto fabrikası açılması temenni ediliyor.

Yozgatta Spor Hareketleri

Yozgat (TAN) — Her pazar günü atlı cirit oyunları oynanılmakta ve bu millî spor gittikçe rağbet kazanmaktadır.

28 mayısta spor bölgesi menfaatine at koşuları yapılacaktır.

Gençlerin futbola da ehemmiyet verdikleri görülmekte, atıcılık ve güreşin ilerlemesi için tedbirler ittihaz edilmektedir. Yakında, spor bölgesi menfaatine pehlivan güreşleri tertip olunacaktır.

Spor sahasında bir yüzme havuzu inşası tekarrür etmiş, nafıaca keşif yaptırılmıştır.

Nazillide Muallim Mesken Bedelleri

Nazilli (TAN) — Muallimlerin mesken ücretleri Aydın bölgesi il ve ilçelerinde 6, kamun ve köylerinde 5 lira olarak tesbit olunmuştur. 938 yılının haziran ve temmuz mesken bedelleri geçenlerde verilmiştir. Mütebakisi 939 bütçesinden ödenecek, 939 mesken bedelleri de muntazaman verilecektir.

Dokuma Tezgâhlarında Islahat

Kayseri — Bez fabrikasındaki ustalardan İzmirli Hasan Fehmi oğlu Rüştü Bumenı dokuma makineleri üzerinde mühim ve çok istifadeli bir değişiklik yapmıştır. Bundan dolayı kendisine Sümerbank umumî müdürlüğünce nakdî mükâfat ve takdirname verilmistir.

Bunlardan Başka Çıkanlar

11 - 12 — Demokrasi ne demektir? James Brice
13 — Büyük Katerine ve âşıkları Leo Markun
14 - 15 — Karmen Prospère Merimé
16 — Yirmi yıl sonra Mih. Zoşçenko
17 — 26 erkek ve bir kız Maksim Gorky
18 — Kendi kendimizi tahlil Daniel, H. Bonus
19 — Kleopatra ve aşkları Clement Wood
20 — Sütnine Prandello
21 — Aşkın tekâmülü
22 — Kabahat kimde? O. Henry
23 — Kırmızı saçlılar cemiyeti Konan Doyl
24 — Çinin kurtuluş kavgası Ali Rıza Çelik
25 — Ablam nasıl evlendi? Jaroslav Haşek
26 — Tarihin meşhur kadınları Leo Markun
27 — İtalyan hikâyeleri Boceaccio, Danuncio vesaire
28 — İspanyada istiklâl savaşı Ali Rıza Çelik
29 — Ege kıyılarından Halikarnas Balıkçısı
30 — Lord Nelsonla Lady Hamiltonun muaşakaları Leo Markun
31 — Yahudi düşmanları Arthur Schnitzler
32 — İngilterede sanayi inkılâbı Cariton Hayes
33 — Artistin ölümü A. Çehof
34 — Tolstoy'un hayatı ve eserleri Edward Garnett
35 —
36 — Sanayi kralı Upton Sinclair

Adres: Ankara Caddesi Reşit Efendi Hanı, Birinci Kat. Posta Kutusu 97

AVRUPA VE AMERİKAN AMBALÂJ

ve ETİKETLERİLE ŞANTAJ yapılmaktadır. Fransızca, İngilizce kelimelerle uydurma isimlerle piyasaya çıkarılan ve fahiş fiyatlarla satılan bazı malları almak kesenize ve sıhhatinize zararlıdır.

HASAN ITRİYATI hakikî Avrupa ve Amerikan mallarından bile üstündür.

Tabiî Güzellik Hakikî Gençlik Ancak

HASAN

ITRİYATİLE Temin Olunur.

Hasan Kolonyası, Lâvantaları, Esansları, Pudrası, Kremi, Briyantini, Ruj ve Allıkları ve her türlü parfömerisi, Dantos diş macunu, Diş suları, Diş fırçaları yurdun her tarafında aranmaktadır. En yeni metodlarla yeniden hazırlanmaktadır.

HASAN Itriyat ve müstahzaratının azlığını bahane ile piyasada fiyat yükseltiyorlar. Şubelerimiz hakikî fiatlariyle müşterilerimizin emrine âmadedir.

İzimirde Kemeraltında, Karaköyde Köprübaşında şubelerimiz açılmıştır

KANZUK

Karaciğer, böbrek, taş ve kumların dan mütevellid sancılarınız, damar sertlikleri ve şişmanlık şikâyetlerinizi URİNAL ile geçiriniz

URİNAL

Vücudda toplanan asid ürik ve oksalat gibi maddeleri eritir, kanı temizler, lezzeti hoş, alınması kolaydır. Yemeklerden sonra yarım bardak su içerisinde alınır.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ

BEYOĞLU — İSTANBUL

TÜRKİYE AV DERİSİ VE KÜRK TÜCCARLARINA :

939 Nisanının 15 inden itibaren İstanbulda Hihran Ohanian, Mihran Ohanian ve Şeriki Firmalariyle ticaret alâkamızı kestik. Bizimle İş yapmak isteyen Av derisi ve kürk tüccarlarını memnuniyetle kabul ederiz.

Gbr. Ohanian Leipzig, C. I. Nikolaistrasse 27/29

Devlet Demiryolları ve Limanları işletme U. idaresi ilânları

Kendir tohumu 15-5-939 tarihinden itibaren D. D. 106 No.lu tarifeye ithal edilmiştir.

Fazla tafsilât için istasyonlara müracaat edilmesi. (1594) (3005)

DENİZBANK

Şehir Hatları Vapurları Kahve Ocakları

1 Haziran 1939 dan itibaren bir sene müddetle açık arttırma ile kiraya verilecektir. Arttırma 18/5/939 saat 14 te Denizbank Kamara Servisinde yapılacaktır. (1500) liralık teminat lâzımdır. Şartları öğrenmek için hergün mezkûr servise müracaat edilebilir.

BİOGENİNE

KAN - DERMAN

Grip, Nezle, Enfloenza, Sıtma gibi hastalıklara tutulmamak için Sağlığınızı BİOGENİNE Kan ve Derman haplariyle sigortalayınız.

BİOGENİNE: En birinci kan, kuvvet, iştiha yaratan ve tesirini derhal gösteren bulunmaz bir devadır.

BİOGENİNE: Daima kanı tazeleyip kuvvetlendirir. Halsizliği giderir ve hariçten gelecek her türlü mikropları öldürür.. Tatlı bir iştiha temin eder. Sinir ve adeleleri sağlamlaştırır, zekâyı yükseltir. Bel gevşekliği ve ademi iktidarın en birinci devasıdır.

BİOGENİNE: Kullananlar kat'iyen havaların değişmesinden müteessir olmazlar. Çünkü vücudü her zaman genç ve dinç bulundurarak hariçten gelecek her mikroba galebe çaldırır ve bu sayede müthiş âkıbetlerle neticelenen Grip, Nezle, Enfloenza, Sıtma gibi hastalıklardan korur.

Bu hastalıklardan korunmak için büyükler sabah, öğle, akşam birer, sekiz yaşından üstün çocuklar yalnız sabah; akşam birer **BİOGENİNE** almalıdır. Hasta olanların kurtulması için de bu miktar bir misli arttırılmalıdır. Her eczanede bulunur.

DİKKAT

YALNIZ TAŞDELEN SUYU İÇİNİZ.

Vakıf Menba Suları İşletme Müdürlüğünden :

En son sistem sıhhî tesisat Alemdağında "Taşdelen" suyundadır. Eldeki mütehassıs raporları bunu göstermektedir. Emniyetle içiniz. Etiketine dikkat ediniz. "Taşdelen,, suyu içmekle kendi sıhhatinizi korumuş ve vakıflarca Türk Âbidelerinin korunmasına, gariplerin hastahanede yatırılmasına, fakirlerin imaretlerde bakılmasına yardım etmiş olursunuz. "2805,,

Bütün Ada çamlarının ve lâvanta çiçeklerinin sıhhî kokularını terkibinde saklayan

VENÜS ÇAM Kolonyası

ciğerleri zayıf ve sinirleri bozuk olanların kalbine ferahlık verir ve gönlünü açar. VENÜS ÇAM KOLONYASI nın formülü bir sırdır. Taklidleri onun yerini tutamaz.

UMUMİ DEPOSU : Nureddin Evliyazade, Alât Ecza ve Itriyat deposu, İstanbul

Şile icra memurluğundan: Şilenin Satmazlı köyünden hoca Mehmet varislerinden halen ikametgâhları meçhul bulunan Mehmet ve Rukiye ve Fatmaya.

Şilenin Erenler köyünden Şirin pehlivan ve rüfekasile müşterek bulunduğunuz Erenler civarındaki hisseyi şayialı satış suretile izaleyi şüyuuna karar verilen ve bin lira kıymetindeki su değirmeninin 23/5/939 salı günü saat 14 den 16 ya kadar dairemizde birinci açık arttırmaları icra ve arttırma bedeli mukadder kıymetin yüzde yetmiş beşini bulduğu takdirde alıcısı üzerinde bırakılacağı aksi halde son iştirasının taahhüdü baki kalmak üzere arttırma 15 gün müddetle temdit edilerek 8/6/939 perşembe günü ayni saatte yine dairemizde yapılacak ikinci açık arttırmada mezkûr gayri menkulün en çok arttıranın uhdesine ihale olunacağı malûmunuz olmak üzere icra ve iflâs kanununun 127 inci maddesine tevfikan tebliği muktezi satış ilân varakası makamına kaim olmak üzere keyfiyet müttehaz karar mucibince ilânen tebliğ olunur.

KAYIP — Gelenbevî orta okulundan 934 senesinde aldığım şahadetnamemi kaybettim. Yenisini alacağımdan hükmü yoktur.

Behçet oğlu Hasan Şaban Eremkâra

Sahibi ve Neşriyat Müdürü Halil Lûtfü DÖRDÜNCÜ Gazetecilik ve Neşriyat T. L. Ş. Basıldığı yer TAN Matbaası

DERMAN

GRİP, NEZLE, ROMATİZMA; BAŞ; DİŞ

ve bütün ağrıların biricik ilâcıdır.

DERMAN dan başka bir kaşe almayınız.

DERMAN, Dermandır.

Lüzumunda Günde 3 Kaşe Alınabilir.

İSTANBULDA HAVAGAZI VE ELEKTRİK VE TEŞEBBÜSATI SINAİYE TÜRK ANONİM ŞİRKETİNDEN :

Şirketimizin Beyazıtta Elektrik evinde bulunan İstanbul Aboneman Şubemizin 29 . 4 . 939 tarihinden itibaren Cağaloğlunda Nuruosmaniye caddesinde kapalı fırın karşısında 30 numaralı binanın alt katına nakleylediği ilân olunur.

(Florya Plâjları Kiraya Veriliyor)

İstanbul Belediyesinden :

Tahmin bedeli 26101 lira olan Florya plâjları kapalı zarfla arttırmaya konulmuştur. Arttırma 22/5/939 Pazartesi günü saat 15 de Daimî Encümende yapılacaktır. Şartnamesi 130 kuruş mukabilinde levazım müdürlüğünden alınabilir. İstekliler 2490 sayılı kanunda yazılı vesika ve 1957 lira 57 kuruşluk ilk teminat makbuz veya mektubile beraber tekli fmektuplarını hâvi kapalı zarflarını yukarda yazılı günde saat 14 te kadar daimî encümene vermelidirler. Bu saatten sonra verilecek zarflar kabul olunmaz. (B.) (3040)

UĞUR Gişesi

UĞUR Gişesi

Daima Piyango biletlerinizi

Uğur gişesinden alınız

Galatada: Karaköy postane karşısı No. 33, Tel: 40021

Sütçüler Âleminde Bir Hâdise...

Míele SÜT MAKİNELERİ

1939 modelleri gelmiştir.

Dünaynın en sağlamı ve en ucuz,

MİELE SÜT MAKİNELERİDİR.

Paslanmaz, lekelenmez ve bozulmaz. Yedek aksamı daima mevcuttur. Anadoluda acenta aranmaktadır.

Taşra Satış yerleri:

Konyada Kaşıkçı Necati. Erzurumda Neş'et Solakoğlu

TÜRKİYE UMUM DEPOSU: Jak Dekalo ve Ş.sı İstanbulda Tahtakale No. 51

Ankara	acentamız:	Yusuf Esendemir ve Oğulları
Adana	"	Ömer Başeğmez.
Konya	"	Mehmet, Sükrü, Necati Kaşıkçı.
Ceyhan	"	Sait Akman.
Gaziantep	"	Mutafoğlu M. Sakir Özşeker.
Erzurum	"	Neş'et Solakoğlu.
Polatlı	"	Süleyman Uzgeneci.
Eskişehir	"	Alanyalı Abdurrahman Şeref
Trabzon	"	Polathaneli kardeşler
Trabzon	"	Kurumahmut oğlu Hafız Salih

BASUR ÇEKENLER

Kolay defi tabiî etmek için günde 1 — 2 adet **KİSSİNGA** hapı almalıdır. Her eczanede bulunur.

TECRÜBE

Kapilin ilâcının saç dökülmesine karşı kat'î tesirini ispat etmiştir. Her eczanede bulunur.

TAN Gazetesi

İlân Fiyatları

1 inci sayfa santimi	400
2 " " "	250
3 " " "	200
4 " " "	100
İç sayfalarda "	60
Son sayfa "	40

Dikkat :

1 — 1 santim; gazetenin ince yazısile 2 satırdır.

2 — İlânların fiyatı gazetenin tek sütunu üzerine hesaplanmıştır.

3 — Kalın yazılar da gazetede kapladığı yere göre santimle ölçülür

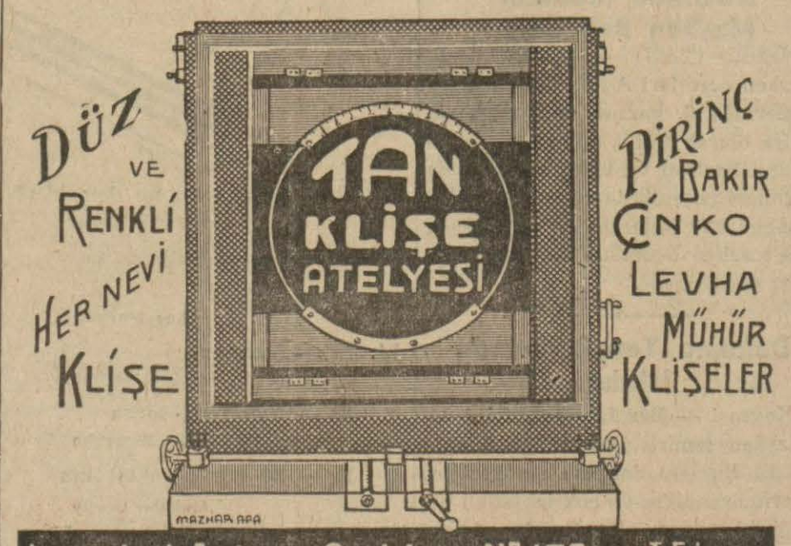

Dr HAFIZ CEMAL

Dahiliye Mütehassısı

Pazardan maada saat (14.30 dan 13 e, Salı, Cumartesi 12 ye kadar fıkaraya. Divanyolu No. 104.

Dr. Hayri Ömer

Zührevî ve cilt hastalıkları mütehassısı

Öğleden sonra Beyoğlu Ağacamı karşısında No. 133 Telefon:43585